

MATEUS TỸ RÁ

*Jesus jógjóg ve ag
(Lc 3.23-28)*

¹ *Jesus Cristo jógjóg ve ag rán hã vê. Jesus Cristo vỹ tỹ Davi krẽ'krẽ nĩ, kỹ Davi vỹ tỹ Abraão krẽ'krẽ nĩ.*

² *Abraão vỹ Isaque han. Kỹ Isaque vỹ Jacó han. Kỹ Jacó vỹ Judá han, ti mré ke ag ke gé. ³ Kỹ Judá vỹ Peres han. Zera ti kegé, ti prũ tỹ Tamar fi ki. Kỹ Peres vỹ Esrom han. Kỹ Esrom vỹ Arão han. ⁴ Kỹ Arão vỹ Aminadabe han. Kỹ Aminadabe vỹ Nasom han. Kỹ Nasom vỹ Salmom han. ⁵ Kỹ Salmom vỹ Boaz han, ti prũ tỹ Raabe fi ki. Kỹ Boaz vỹ Obede han, ti prũ tỹ Rute fi ki. Kỹ Obede vỹ Jessé han. ⁶ Kỹ Jessé vỹ pã'i mág tỹ Davi ên han.*

Kỹ pã'i mág tỹ Davi vỹ Salomão han, ti prũ tỹ tỹ Urias prũ ja ên fi ki. ⁷ Kỹ Salomão vỹ Roboão han. Kỹ Roboão vỹ Abias han. Kỹ Abias vỹ Asa han. ⁸ Kỹ Asa vỹ Josafá han. Kỹ Josafá vỹ Jorão han. Kỹ Jorão vỹ Uzias han. ⁹ Kỹ Uzias vỹ Jotão han. Kỹ Jotão vỹ Acaz han. Kỹ Acaz vỹ Ezequias han. ¹⁰ Kỹ Ezequias vỹ Manassés han. Kỹ Manassés vỹ Amom han. Kỹ Amom vỹ Josias han. ¹¹ Kỹ Josias vỹ Jeconias han, ti jãvy ag ke gé. Israel ag tỹ êmã tỹ Babilônia ra sigse kỹ mũ mũ ên kã tóg ag hynhan.

¹² *Ag tỹ êmã ên tá vỹnvỹn ke kar kỹ Jeconias vỹ Salatiel han. Kỹ Salatiel vỹ Zorobabel han. ¹³ Kỹ Zorobabel vỹ Abiúde han. Kỹ Abiúde vỹ Eliaquim han. Kỹ Eliaquim vỹ Azor han. ¹⁴ Kỹ Azor vỹ*

Sadoque han. Kÿ *Sadoque* vÿ *Aquim* han. Kÿ *Aquim* vÿ *Eliúde* han. ¹⁵ Kÿ *Eliúde* vÿ *Eleazar* han. Kÿ *Eleazar* vÿ *Matã* han. Kÿ *Matã* vÿ *Jacó* han. ¹⁶ Kÿ *Jacó* hã vÿ *José* han, *Maria* fi mén ên ti. *Maria* ên fi ki *Jesus* tóg mur ja nĩ, hã vÿ: *Cristo*, he mũ.

¹⁷ *Abraão* krê'krê ag tóg 14 (ke) nÿtĩ, *Davi* mré nĩgrén kÿ. Kÿ *Davi* krê'krê ag tóg 14 (ke) nÿtĩ gé, ag tÿ ag nĩgrén kÿ, ag tÿ êmã tÿ *Babilônia* ra ag tatĩ mũ mũ ên kã. Ag tÿ tá vÿnvÿn ke ên kar kÿ ag krê'krê vÿ 14 (ke) nÿtĩ gé, *Cristo* mré nĩgrén kÿ. *Cristo* jógióg ve ag hã vë.

Jesus Cristo mur
(Lc 2.1-7)

¹⁸ *Jesus Cristo* mur vÿ ge nĩ, ha mẽ. Ti mÿnh fi vÿ tÿ *José* prũnh ke fi nĩ. Hã ra fag tóg ver jagnê mré nÿ ja tũ nĩgtĩ. Ên kã Topê kuprĩg tóg fi mÿ gĩr han, hã kÿ fi tóg kufy nĩ ha, fi tÿ ù mré nÿ tũ ra. ¹⁹ Kÿ *José* tóg mēg mũ sir, kÿ tóg ti mÿ e tĩ. Ûn jykre kuryj vë mÿr, hã kÿ tóg fi mÿ'a han sór tũ nĩ. Kÿ tóg fi pin kÿ fi mÿ: “kÿ inh hÿn ã tÿ prũg ke tũ nĩ ha,” he sór mũ sir.

²⁰ Ti tÿ ver fi tovãnh to jykren kÿ Topê tÿ jênê jafã tóg ti mÿ vënh ven mũ sir, ti vënh péti kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “*José*,” he mũ. “Tÿ ã *Davi* krê'krê ag kã ù nĩ,” he tóg. “*Maria* fi to jykren kónãnh tũg nĩ. Fi tovãnh sór tũg nĩ. Û tũ pijé', Topê kuprĩg tÿ fi mÿ gĩr han ja vë.

²¹ Gré ti nÿnh mũ, ha vem nĩ. Kÿ ti mÿ: *Jesus*, hem nĩ. Ājag krenkren han jé tóg ke mũ, ājag tÿ Topê vĩ mranh mũ ra,” he tóg.

²² Hã ra Topê tóg vãsÿ ti vĩ tó tĩ ù mÿ: ²³ “ũn mén ja tũ fi vÿ kufy nĩnh mũ. Fi tÿ ti ve kÿ ag tóg ti to:

Emanuel, henh ke mũ,” he ja nĩ. *Emanuel* to ken hã vễ, hã vỹ: Topê vỹ ãg ki rĩr há han ke mũ, he mũ.

²⁴ Kĩ tóg rĩr mũ sir, ti vễnh péti kar kỹ. kỹ tóg fi mỹ: “ã ki sóg rĩr ke mũ,” he mũ. Ti tỹ Topê tỹ jẽnẽ jafã vĩ to jykrén kỹ tóg, ti mỹ ki krov nĩ sir, ti tỹ fi tỹ prũg ke ti. ²⁵ Hã ra tóg ver fi mré nỹ tũ nĩgtĩ. Kejẽn fi tóg fi kósin vég mũ. Kĩ tóg ti jijin kỹ ti mỹ: *Jesus*, he mũ. Tag pãte tóg vãhã fi mré nỹ mũ sir.

2

Pã'i ag tỹ Jesus venh kãmũ

¹ Fi tỹ *Jesus* ve ên kã fag tóg ãmã tỹ *Belém* tá nỹtĩ, ga tỹ *Judéia* tá. Ên kã *Herodes* vỹ tỹ pã'i mág nĩ. Kỹ kejẽn ù ag tóg kuvar há tá kãmũ mũ, rã jur ja tá. Ûn *estudo* mág ag vễ, krĩg to ag tóg *estudar* he mág han tĩ. ² Ag tỹ *Jerusalém* tá junjun kỹ ag tóg sir: “ũ tỹ ùri mur mũ tag vỹ tỹ *Israel* ag pã'i mág nĩnh ke mũ,” he mũ. “Ti kri ãg krĩg vé, ãg tỹ ãg jamã tá nỹtĩn kỹ. ãg tỹ ti mỹ nén ù há gé kãmũ vễ,” he ag tóg. ³ Pã'i tỹ *Herodes* tỹ ag vĩ tag mẽ kỹ tóg ti mỹ e tĩ, kỹ tóg krĩ kufy nĩ sir. ⁴ Kỹ tóg Topê tũ to pã'i ag jé prêr kỹ ag mỹ: “*Cristo* něji hẽ tá mur ke mũ?” he mũ. ⁵ Kỹ ag tóg ti mỹ: “*Belém* tá ke něji, ga tỹ *Judéia* tá,” he mũ. “Topê vĩ tó tĩ ù vỹ vãsỹ ti to tag rán ja nĩgtĩ, ha mẽ: ⁶ “Sĩ ti nĩ, ãmã tỹ *Belém* ti, ga tỹ *Judéia* tá. Ti sĩ nĩ ra tóg ãmã mág kar kãfór nĩ, pã'i mág ên tỹ tá mur ke tigrĩn. Tỹ tóg ãg *povo* kri pã'i mág jẽnẽh ke mũ,” he ja tóg nĩ,” he ag tóg.

⁷ Kỹ *Herodes* tóg vễnh péju kỹ fóg ên ag mỹ: “kurã tỹ hẽ ri ke kã ãjag krĩg ên ve vén?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ. ⁸ Kỹ tóg *Belém* ra ag jẽgnẽg mũ sir. “Vễnh kar ki ti jẽmẽm nĩ. ãjag tỹ ti ve kỹ inh mỹ tónh

kāmũm nĩ. Kĩ sóg ti venh tĩg ke mũ gé, sỹ ti mũ nén ũ há nĩm jé,” he tóg.

9-10 Ag mũ ra ag tóg krĩg ěn ve mǎn mũ gé sir. Ag jo tóg tĩ nĩ. Ag tỹ tá junjun kũ krĩg ěn tóg ũn sĩ nĩgja ěn kri sa nĩ sir. Kũ ag fe tóg mrin ke mũ sir. 11 Tá ag tóg ũn sĩ vég mũ, ti mýnh fi ke gé. Kũ ag tóg ti krēm grĩnhgrĩnh ke mũ, ti mý: “tỹ ǎ Topě kósin nĩ,” he jé. Kũ ag tóg ti mũ ag tũ ti vin mũ sir, *ouro* ti, ka jẽnjo tỹ *incenso* ti ke gé, kar kũ ka tỹ *mirra* jẽnjo ke gé.

12 Hǎ ra Topě tóg, ag vėnh péti ki ag mý: “*Herodes* mũ tó tũg nĩ,” he mũ sir. Hǎ kũ ag tóg ěpry ũ jagma mũ kũ ag jamǎ ra vỹnvỹn ke mũ sir, rǎ jur ja ra.

José fag tỹ vėnh pigju

13 Ag mũ kar kũ *José* tóg kejėn Topě tỹ jėnė jafǎ vég mũ, ti vėnh péti kũ. Kũ tóg ti mý: “ũn sĩ va tĩg, ga tỹ *Egito* ra, ti mýnh fi mré. *Herodes* vỹ ti tén sór mũ. Kejėn sóg ǎ mý: ha vỹn ké, henh ke mũ. *Egito* tá inh vĩ jǎvǎnh nĩ,” he tóg.

14 Kũ tóg kuty ěn hǎ kǎ fag tatĩn tĩ mũ sir, vėnh péju jé. 15 *Herodes* tỹ kejėn ter kũ tóg tá vỹn ke mũ. Hǎ ra ti tĩg ja tag vỹ rán kũ nĩ gé, hǎ vỹ: “ga tỹ *Egito* ra sóg vėnh vĩ jėnė, inh kósin tỹ tá vỹn ke jé,” he mũ.

Herodes tỹ gĩr ag kǎgtén

16 Hǎ ra *Herodes* tóg fagrĩnh mũ fóg ěn ag jǎvǎnh ja nĩ. Vǎhǎ tóg: “ag tỹ inh mũ tó tũg hỹn,” he mũ. Kũ ti fe tóg gỹm ke mũ sir. Kũ tóg ti porisa ag mý: “*Belém* ra gĩr ag kǎgtén mũjėg, ũn kri prỹg tỹ 2 anos tá krỹg tũ ěn ag tǎvĩ,” he mũ. Ag mũ tóg 2 anos tó, fóg ag tỹ ti mý: “1 ano kǎfór ti nĩ ha, ěg tỹ ti kri krĩg ve ja ti,” hen kũ.

¹⁷ Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé. Vãsÿ Topê vĩ tó tĩ tÿ *Jeremias* tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ: ¹⁸ “ẽmã tÿ *Ramá* tá ẽg tóg vẽn kygfÿ mẽnh mũ, vêsÿrénh mág ke gé. *Raquel* fi krẽ ag vÿ tũ' he kãn, hã kÿ fi tóg vêsÿrénh mũ,” he ja tóg nĩ.

José fag tÿ Egito tá vÿnvÿn ke

¹⁹ Kejẽn *Herodes* ẽn vÿ ter mũ sir. Kÿ Topê tÿ jẽnẽ jafã vÿ *José* mÿ vẽn ven mũ, ti vẽn péti ki. ²⁰ Kÿ tóg ti mÿ: “ũn sĩ va tĩg, ti mÿnh fi mré, ga tÿ *Israel* ra. Û tÿ ti tén sór mũ ẽn vÿ hur ter,” he mũ.

²¹ Kÿ fag tóg mũ mũ sir, ùn sĩ ti ke gé. ²² Tá junjun kÿ fag tóg pã'i mág tãg jiji jẽmẽg mũ. Hã ra tóg tÿ *Arquelau* nĩ. *Herodes* kósin vẽ. Ti panh ri kén tóg tÿ pã'i mág nĩ, ga tÿ *Judéia* tá. Kÿ tóg ti kamẽg mũ. Kÿ Topê tóg ti vẽn péti kÿ ti mÿ: “ga tÿ *Judéia* tá nĩ mãn sór tũg,” he mũ. Kÿ tóg ga tÿ *Galiléia* ra tĩ mũ sir. ²³ Kÿ tóg ẽmã tÿ *Nazaré* tá ẽmãn mũ. Hã ra tóg rán kÿ nĩ gé: “ti to ag tóg: *Nazaré* tá ke vẽ, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Jesus* to.

3

João Batista tÿ ag jyvẽn

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Kejẽn *João Batista* tóg ẽmã tũ ja ra tĩ mũ, ga tÿ *Judéia* tá ga kórég ẽn ra. Tá jẽ kÿ tóg ag jyvẽn mũ sir. ² “Ãjag jykre pãno tovãnh nĩ, Topê tÿ tÿ ãjag pã'i nĩ jé,” he tóg. ³ Hã ra *Isaiás* tóg tag rán ja nĩ: “ẽmã tũ ja tá tóg jẽn ke mũ, ga kórég tá. Tá tóg ag mÿ jamã há ra: ”ẽg *Senhor* kãtĩg ke jo vẽn jãnhkrigkrig nĩ,” henh ke mũ. “Ëpry kurég ãjag tóg tĩ, ãjag pã'i mág jun ken kÿ. Kÿ tag ri ke han nĩ. ãjag jykre pãno

tugvãnh nĩ,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Isaías* ti. Ti tỹ *João* mur to hã ti kãmén jan hã vë.

⁴ *João* ên kur tóg tỹ kãvãru pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Kỹ tóg nén ù fár hã tỹ vësógfīg tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mré.

⁵ Kỹ *Jerusalém* tá ke ag tóg ti tá junjun mũ sir, ga tỹ *Judéia* tá ke ag ke gé, goj tỹ *Jordão* tá ke kar ag ke gé. ⁶ Ti tỹ ag mỹ: “ãjag jykre pãno tovãnh nĩ,” hen kỹ ù ag tóg: “Topẽ vĩ mranh ja sóg nĩgtĩ,” he mũ. Ên ag kygpég tóg mũ sir, goj tỹ *Jordão* ki.

⁷ Kỹ pã'i tỹ *Fariseu* ag vỹ ti tá junjun mũ gé sir, pã'i tỹ *Saduceu* ag ke gé. Ón kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti tỹ ag kygpe jé. Kỹ tóg ag jyvën tar han mũ sir. “Pÿn ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag jykre pãno nỹtĩn kỹ,” he tóg ag mỹ. “Û nỹ ãjag mỹ: Topẽ vỹ ãjag to jũnh ke tũ nĩ, he tĩ’? ⁸ ãjag jykre pãno tovãnh nĩ, ti tỹ ãjag to jũ tũ nĩ jé. Vëjykre há han nĩ, êg tỹ ãjag jykre tãg hã ve jé. ⁹ Hã ra ãjag tóg jagnê mỹ: “*Abraão* vỹ tỹ êg jógjóg ve nĩ. Kỹ Topẽ vỹ êg to jũnh ke tũ nĩ,” he tĩ. Ke tũ vë hã ra. ãjag jykre kórég ên to ãjag tóg jagtar ke mũ, ha vem nĩ. Topẽ vỹ pó tag tỹ *Abraão* krê'krê hynhan ki kanhró nĩ, ti tỹ *Abraão* krê'krê ù ve sór kỹ. ¹⁰ Êg tỹ ka tóg gÿn kỹ tỹ pĩ han ri ke tóg nĩ. ãjag tỹ vëjykre há han sór tũ nỹtĩn kỹ Topẽ tóg, pĩ ki ãjag vãm ke mũ,” he tóg.

¹¹ Kỹ tóg vënh kar mỹ: “goj hã tỹ sóg ãjag kygpég tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre pãno tovãnh kỹ,” he mũ. “*Cristo* tóg inh nón kãtīg ke mũ. Kỹ ti hã tóg Topẽ kuprīg tỹ ãjag jagrê han ke mũ. Kỹ tóg tỹ pĩ ve nĩ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vë. Inh kãfór ti nĩ, jãvo sóg tỹ ti krêm ke pẽ nĩ,” he tóg.

12 “Ti kãtĩg vỹ ãg tỹ rãgró rẽn ri ke nĩ. Ti rẽn kar kỹ ãg tóg ti fãr pũn tĩ. Ti kanẽ hã vin han ãg tóg tĩ. *Cristo* kãtĩg kỹ tóg ge nĩnh mũ. Ti to há nỹtĩ ag mỹ tóg: “ha kãmũ jẽg,” henh ke mũ. Kỹ tóg ti to há tũ ag vãm ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, *João* ti.

João tỹ Jesus kype
(*Mc 1.9-11; Lc 3.21-22*)

13 Ën kã kejẽn *Jesus* tóg *João* tá jun mũ gé sir, goj tỹ *Jordão* tá. Ga tỹ *Galiléia* tá tóg kãtĩ mũ. Kỹ tóg *João* mỹ: “ha inh kypé,” he mũ sir. 14 Hã ra tóg *João* mỹ e tĩ, kỹ tóg ti mỹ: “ã hã tỹ inh kypenh ke vẽ vẽ,” he mũ. “Inh mỹ tóg e tĩ, ã tỹ inh mỹ: ha inh kypé, hen kỹ,” he tóg mũ. 15 Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra tóg isỹ Topẽ tỹ nén tó mũ han kãn há tĩ,” he tóg. Kỹ tóg vãhã ti kypég mũ sir.

16 Ti tỹ *Jesus* kype kar kỹ ag tóg, goj kã tá kãpa mũ sir. Kỹ *Jesus* tóg, kanhkã ki ãvãnh kỹ ti nor nĩ ãn vэг mũ, ha mẽ, kỹ tóg Topẽ kuprĩg kãtére ãn vэг mũ. Sórãg tẽ ri ke tóg nĩ, ti kãtére ti. *Jesus* kri tóg góm ke mũ. 17 Kỹ vãnh vĩ tóg mẽ há tĩ, kanhkã tá, kỹ tóg: “inh kósın pir vэгtĩ,” he mũ. “Inh fe pẽ vэгtĩ,” he tóg.

4

Japo tỹ Jesus krĩn kónãn sór
(*Mc 1.12-13; Lc 4.1-13*)

1 Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ *Jesus* mỹ: “ẽmã tũ ja ra tĩg,” he mũ. Kỹ tóg tĩ mũ. Ti tỹ ẽmã tũ ja tá nĩn kỹ Japo vỹ, ti tỹ ti jóg vĩ mranh han sór mũ, hã ra tóg ke jãvãnh nĩ. 2 Kurã tỹ 40 han tóg, ẽmã tũ ja tá nĩ ki. Kỹ tóg jẽg tũ nĩ, kurã tỹ 40 ãn ki, kuty mré hã. Kỹ tóg,

vãhã kókĩr mũ sir, vễjẽn tũ tĩn kỹ. ³ Kỹ Japo tóg, ti to kãtĩ mũ sir, ù tỹ ẽg tỹ Topẽ vĩ mranh han sór tĩ ẽn ti. Kỹ tóg ti mỹ: “Topẽ kósĩn vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Hã kỹ pó tag tỹ ẽmĩ han, ã tỹ ko jé,” he tóg ti mỹ. ⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ẽg pijé ẽmĩ tãvĩ jamẽn kỹ rĩnrĩr mũgtĩ'. Topẽ vĩ hã jamẽn kỹ ẽg tóg rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topẽ vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki. Kỹ tóg isỹ ti vĩ mranh jãvãnh tĩ, ẽmĩ to,” he tóg.

⁵ Kỹ Japo vỹ ti pére tĩ mũ, ẽmã mág tỹ *Jerusalém* ẽn ra. Kỹ ag tóg tá Topẽ ãn kri nỹtĩ nĩ. Hã ra tóg tá kãgnó nĩ, Topẽ ãn mã tá. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “ã hã ne tóg tỹ Topẽ kósĩn nĩ,” he mũ. “Kỹ kema ki hũm,” he tóg. “Topẽ vĩ ki tag tóg rãn kỹ nĩ, hã vỹ: “ti tỹ jẻgnẻ jafã ag mỹ tóg tónh mũ, kỹ ag tóg ã jy nĩgãn ke mũ,” he mũ. “Kỹ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. ã pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ,” he tóg. ⁷ Kỹ tóg ti mỹ: “hỹ. Kỹ tag vỹ rãn kỹ nĩ gé, ha mẽ,” he mũ. “Topẽ mỹ: “ã mỹ ã tỹ nén tó ja ẽn han mũ vỹ?” he tũg nĩ, ti to é he tũg nĩ,” he tóg mũ gé. Hã kỹ sóg ti tỹ inh mỹ nén to: “han ra,” he mũ ẽn hã han tĩ, hã kỹ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg.

⁸ Kỹ Japo tóg, ti mré tĩg mãn mũ. Pãnónh téj ra ag tóg mũ mũ sir. Kỹ tóg, ti mỹ ga kar ven kãn mũ, ga kri mũ kar ag ke gé. Ti sĩnvĩ kar ẽn ven kãn tóg ti mỹ. ⁹ Kỹ tóg ti mỹ: “isũ vẻ, tag kar ti,” he mũ. “Hã ra sóg, ã mỹ tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ ã jakrĩ tỹ grĩnh ken kỹ, inh krẻm, inh mỹ: Topẽ vỹ tỹ ã nĩ, he jé,” he tóg. ¹⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “ha tĩg, *Satanás*,” he mũ. “Ẽg pã'i tỹ Topẽ hã krẻm ẽg tóg ẽg jakrĩ tỹ grĩnh ke tĩ, tĩ hã to ẽg tóg: “Topẽ vẻ,” he tĩ, hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki,” he tóg.

¹¹ Kỹ Japo vỹ tóg tĩ mũ sir, ti tovãnh kỹ. Kỹ Topẽ

tỹ jěgně jafã ag tóg ti tá junjun mũ sir, *Jesus* ki rĩr jé. Tĩ jóg vĩ mranh ja tũ tóg nĩ.

Jesus tỹ Galiléia tá Topě vĩ tó
(*Mc 1.14-15; Lc 4.14-15*)

¹² Kejěn ag tóg *João* ség mũ sir, kỹ *Jesus* tóg męg mũ. Kỹ tóg ga tỹ *Galiléia* ra vỹn ke mãn mũ. ¹³ Ěmã tỹ *Nazaré* tá kãkutě kỹ tóg, ěmã tỹ *Cafarnaum* ra tĩ mũ, tá nĩ jé, goj nig mág ěn tá, *Zebulom* ag jamã tá, *Naftali* ag jamã tá. ¹⁴ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topě vĩ tó tĩ tỹ *Isaiás* tóg: ¹⁵ “*Zebulom* ag jamã tá ti nĩnh mũ, *Naftali* ag jamã tá, goj nig mág tá, goj tỹ *Jordão* mã tá. Fóg ag jamã tá ti nĩnh mũ, *Israel* tũ ag jamã tá, ũ tỹ Topě ki kagtĩg ag jamã tá, goj nig mág tỹ *Galiléia* fyr ki. ¹⁶ Tá ag tóg Topě ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ tóg tá ag kri kuty ri ke nĩ. Tĩ tỹ tá jun kỹ tóg ag kri kurã ěn ri ke nĩ. Ag kãgter ke vě vě, hã ra tóg ag kanhrãn mũ, ag krenkren jé,” he tóg, Topě vĩ rán ki. ¹⁷ Ga ěn tá nĩ kỹ tóg, ag mỹ Topě vĩ tó mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag jykre pãno tovãnh ra,” he mũ, “ãjag tỹ ũri ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve jé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag jé prěr
(*Mc 1.16-20; Lc 5.1-11*)

¹⁸ Kỹ tóg kejěn, goj nig mág tỹ *Galiléia* ěn fyr jagma tĩ mũ. Kỹ tóg tá ũn régre ag vэг mũ, hã vỹ: *Simão Pedro* mré ti jãvy tỹ *André*, he mũ. Kur tỹ pirã kugmĩ jafã tỹ ag tóg, goj kã ki fón mũ. Ag rãnrãj hã vě. ¹⁹ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “inh mré kãmũjěg,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ãjag nỹtĩ. Ājag kanhrãn jé sóg ke mũ, ãjag tỹ ěprã ke ag tỹ inh ki

ge han jé,” he tóg. ²⁰ Kÿ ag tóg vėsÿmér ti mré mũ mũ, ag tÿ nén tovãnh kÿ.

²¹ Kÿ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra tóg, ùn régre ù ag ve mân mũ gé, hã vÿ: *Tiago* mré ti jãvy tÿ *João* he mũ. *Zebedeu* krê ag vë. *Canoa* kã ki ag nÿtĩ, kur tÿ pirã kugmĩ jafã ki ag tóg han nÿtĩ nĩ. Ag panh vÿ, ag mré nĩ nĩ. Kÿ *Jesus* tóg, ag mÿ: “inh mré kãmũjêg,” he mũ. ²² Kÿ ag tóg vėsÿmér, ag tÿ nén tovãnh kÿ ti to kãmũ mũ, *canoa* tovãnh kÿ, ag panh ti tovãnh kÿ ke gé. *Jesus* mré ag tóg mũ mũ.

Jesus tÿ ag tÿ há' he
(Lc 6.17-19)

²³ Kÿ *Jesus* tóg, ga tÿ *Galiléia* kar mũ tĩ mũ sir, ag mré. *Judeu* ag vënh kanhrãn jafã krêm tóg ag kanhrãn mũ. Ag mÿ tóg Topẽ vĩ sér tó mũ, ù tÿ kanhkã tá nĩ ên tÿ tÿ êg pã'i nĩ tĩ. Ûn kagyga kar ag hynhan tóg, fag kar ke gé, gĩr kar ke gé. ²⁴ Hã kÿ ti kãme tóg vënh kar kri rùm mũ sir, ga tÿ *Síria* tá ke kar kri. Kÿ ag tóg sir ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ti to, vënh kaga vënh mÿ han mũ ag mré hã, kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mũ sir. Vëjagrẽ kórég ag pan kãn tóg mũ gé. Û ter tĩ han tĩ ag tÿ tóg há' he mũ gé, ùn kãnhgrĩn kÿ nÿtĩ ag tÿ ke gé, fag kar tÿ ke gé. ²⁵ Hã kÿ ùn tÿ hën ri ke ag tóg, ti mré mũ mũ sir. Û ag tóg, ga tÿ *Galiléia* tá kãmũ mũ, kÿ ù ag tóg, êmã tÿ *Decápolis* tá kãmũ mũ gé, *Jerusalém* tá ke gé, ga tÿ *Judéia* tá ke gé, goj tÿ *Jordão* mã tá ke gé.

5

Jesus tÿ ag kanhrãn
(Lc 6.20-23)

¹ Ūn e ag tỹ *Jesus* venh kãmũ kỹ tóg, ag mré krĩ ra tãpřy mũ. Tá tóg nĩ mũ, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg, ti mré nĩgnĩ mũ, ti rã hã. ² Kỹ tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ:

³ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ: “kórég inh nĩ,” hen kỹ. “Sỹ Topě kupřĩg tỹ jagrěn kỹ nĩ tũ nĩ ra sóg tỹ, ũn kórég nĩnh mũ vë,” hem nĩ. Kỹ ãjag tóg, ti tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, kanhkã tá,” he tóg.

⁴ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag fỹn kỹ. Kỹ tóg ãjag fỹ ěn tỹ tũ' henh ke mũ,” he tóg.

⁵ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ vënh kar mỹ koměr hã vĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg ga kar kri tỹ pã'i nỹtĩnh ke mũ,” he tóg.

⁶ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ vëjykre kuryj ve sór nỹtĩn kỹ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag kókĩr ri ke nĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

⁷ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ jagně jagãgtãn kỹ. Kỹ Topě vỹ ãjag jagãgtãn ke mũ gé,” he tóg.

⁸ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag jãnhkri nỹtĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg Topě venh mũ,” he tóg.

⁹ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ jagně krĩ tỹ kãnhvy' hen kỹ. Kỹ Topě tóg ãjag to: “inh krě ag vë,” henh ke mũ,” he tóg.

¹⁰ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ vëjykre kuryj to ãjag vóg kónãn mũ ra. Kỹ ãjag tóg kanhkã tá jun ke mũ,” he tóg.

¹¹ “Topě vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ isugřĩn ãjag mỹ vĩ kónãn mũ ra, ag tỹ ãjag vóg kónãn mũ ra. Ag tỹ ón kỹ ãjag to vĩ vĩ he kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ: “jykre pãno ag nỹtĩ,” he mũ ra. ¹² Mỹ sér nỹtĩm nĩ, krĩ kupřã nỹtĩm nĩ. Kanhkã tá ãjag tóg nén há kar

venh ke mũ, vènh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ gé vāsỹ, Topẽ vĩ tó tĩ ag mỹ, ãjag jo ke ag mỹ. Ag ri kén ãjag tóg tag venh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ti tovãnh ke tũ kãme
(*Mc 9.50; Lc 14.34-35*)

¹³ “Sa ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Sa kãhór nĩn kỹ ãg tóg tỹ sa há han mãn ki kagtĩg nỹtĩ. Kórég ti nĩgtĩ, ti kãhór nĩn kỹ. Kỹ ãg tóg ti vãm tĩ sir, kỹ tóg tũ' he tĩ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg tỹ ãg jykre há ven ke kãme
(*Mc 4.21-23; Lc 8.16-17*)

¹⁴ “Ga kri mũn kỹ ãjag tóg, jẽngrẽ ri ke nỹtĩ, ãjag tỹ vỹjyre há han kỹ, ag tỹ ãjag ki Topẽ jykre há ve jé. Ëmã mág tỹ pãnónh kri nỹn kỹ tóg kuvar há tá ve há nĩgtĩ. Ti pijé vènh péju kỹ nỹ'. ¹⁵ Ri ke ti nĩ, néj gru ti. Ëg tỹ grug kỹ ãg pijé *lata* krẽm fẽg tĩ'. Ti fẽg jafã hã kri ãg tóg fẽg tĩ. Kỹ ãn kã tá nỹtĩ kar tóg ãn vég tĩ sir. ¹⁶ Gem nĩ, néj gru ri ke nỹtĩm nĩ. Topẽ jykre han nĩ, vènh kar tỹ ãjag jykre há ve jé. Kỹ ag tóg, Topẽ mỹ vĩ há han ke mũ, ãg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ãn mỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Topẽ tỹ Moisés mỹ vỹjyre nĩm ja

¹⁷ “Ãjag hỹn iso: “*Moisés* tỹ ãg mỹ nén tó ja ãn tỹ tóg, tũ' he sór mũ,” he mũ. “Hã tũ vè. Sỹ ki króm kãn sór vè,” he tóg. ¹⁸ “Topẽ vỹ, ti jykre ãn tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ga tỹ ver tũ' he tũ nĩn kỹ. Sỹ ki króm kãn ke vè, kỹ tóg ki krov kãn kỹ nỹnh mũ, mỹr, ha mẽ,” he tóg. ¹⁹ “Kỹ ãjag tỹ ti vĩ pir tỹ tũ' hen kỹ tóg kórég nĩ. Vènh kar krẽm ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ, gen kỹ. ãjag tỹ hã ra han kãn kỹ ãjag tóg tỹ, ãn mág nỹtĩnh mũ,” he tóg.

²⁰ “*Fariseu* ag ri ke nýtĩ sór tũg nĩ. Ón kýt ag tóg Topẽ vĩ ki króm sór tĩ, hã ra ag tóg, ki króm há han tũ nĩgtĩ. Ag jykre pijé kuryj nýtĩ. Ájag týt kanhkã ve sór nýtĩn kýt vễjyre kuryj han nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg týt jagnẽ to há nýtĩnh ke

²¹ “Topẽ týt vãsýt Ēg jo ke ag jyvẽn mẽ ājag huri, hã výt: “ũ tén tũg nĩ,” he mũ. “Ā týt ũ tén kýt ag tóg, ā senh ke mũ, ā týt ti mré ter jé,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ týt rán kýt nĩ ki. ²² Sýt ũri ājag jyvẽn hã vễ, ha mẽ. Ā týt ā régre to ā fe týt gỹm ke kýt tóg ā týt ti tén ri ke nĩ, fi ke gé. Ag týt tag to ā se kýt tóg inh mýt há tĩnh mũ. Kýt ā régre mýt féfén tũg nĩ gé. Jãvo ā tóg, nũgme ki kutẽnh ke mũ, pĩ ěn ki,” he tóg.

²³ “Ā týt Topẽ ĩn krẽm ti mýt nén ũ pũn sór kýt, vễso jykrén vén nĩ. “Inh mýt ũ to jũ tũ nĩ výt? Ũ mýt iso jykrén kónãn tũ nĩ výt?” hem nĩ. ²⁴ Ā týt ũ to jũ nĩn kýt ti venh tĩg nĩ ver. Ti mýt: “inh mýt vẽn pãte fón nĩ,” hem nĩ ver, fi mýt ke gé. Kar kýt hã Topẽ mýt nén ũ pũn nĩ sir,” he tóg.

²⁵ “Kejẽn ā tóg, ā mré ke ũ mýt név jẽ, ā mré ke ũ fi mýt ke gé. Kýt fi tóg pã'i ag mýt ā kãmén tĩg ke mũ. Fi týt tónh tĩg ke ěn jo fi mré vĩm nĩ, ti mré ke gé. “Kajãm jé sóg ke mũ,” hem nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra pã'i výt, ā jykre pãno venh ke mũ, kýt tóg ti porisa mýt: “ti se ra,” henh ke mũ. ²⁶ Ha mẽ, tá ā kãnhmar kãkutẽ mãn ke tũ nĩ. Ā týt kajãm kãn kar kýt hã ā tóg, tá kãkutẽ mãn mũ sir, hẽn ri ke mũn,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg prũ tũ fi mré nýtĩnh ke tũ

²⁷ “Topẽ týt vãsýt Ēg jo ke ag jyvẽn ũ tag mẽ ājag huri, ke gé, hã výt: “ā prũ tũ fi mré nýtĩ tũg nĩ,” he

mũ. ²⁸ Sÿ ũri ãjag jyvĕn hã vĕ, ha mĕ: ã tÿ ũn tÿtá ũ fi ki vĕ'ĩ kÿ tóg, ã tÿ fi mré nÿ sĩ han ĕn ri ke nĩ sir, ã tÿ fi ki vĕ'ĩ mũ ti. ã tÿ ũn tÿtá ũ fi mré nÿr sór kÿ tóg, ã tÿ fi mré nÿr ri ke nĩ sir, ã tÿ fi to ĕn mũ ti. Ke tÿg nĩ. ²⁹ ã tÿ nĕn ũ ki vĕ'ĩ tugrĩn Topĕ vĩ mranh kÿ ã kanĕ tÿ nám kem nĩ, ã tÿ ki vĕ'ĩ mǎn tũ nĩ jé. ã kyvó nĩn kÿ tóg, ã mÿ jagy tĩ vĕ. ã tÿ hã ra nÿgme ki kutĕ kÿ tóg, ti jagy kǎfór nĩ. Kÿ tag hã ve sór tÿg nĩ. ³⁰ ã tÿ ã nĩgé tÿ nĕn ũ kórég han kÿ ã nĩgnó kym nĩ gé, ã tÿ ke mǎn tũ nĩ jé. ã nĩgnó pir nĩn kÿ tóg, jagy tĩ vĕ. ã tÿ hã ra nÿgme ki kutĕ kÿ tóg, jagy kǎfór nĩ sir, kÿ tag hã kamĕg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg prũ fón ke tũ

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ “Topĕ tÿ vǎsÿ ĕg jo ke ag jyvĕn ũ hã vÿ nÿ gé, hã vÿ: “ã tÿ ã prũ fi fón sór nĩn kÿ tóg há tũ nÿ,” he mũ. “ã tÿ ge ra fi fón sór nĩn kÿ fi mÿ vĕnh rán kÿ nĩm nĩ, fi tÿ vĕnh rá ma tĩg jé,” he ja tóg nĩ. ³² Sÿ ũri ãjag jyvĕn hã vĕ, ha mĕ: ãjag prũ fón tÿg nĩ. ã tÿ fi fón kÿ fi tÿ ũ tÿ mén mǎn kÿ fi tóg, ã tugrĩn Topĕ vĩ mranh mũ sir, ã tÿ tÿ fi mén pĕ ra. Fi tÿ ã jǎvo vĕsóg ki ũ mré nÿ ja nĩn kÿ tóg, há sĩ nÿ, ã tÿ fi mÿ: ha tĩg, hen kÿ. Kÿ fi mén tÿ fi fón kÿ fi tÿ prÿg sór tÿg nĩ gé. ã prũ tũ fi vĕ, fi mén tÿ fi fón ja nĩn kÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jagnĕ to ón ke tũ

³³ “Vǎsÿ Topĕ tÿ ĕg jo ke ag jyvĕn ũ tag mĕ ãjag tóg huri ke gé, hã vÿ: “jagnĕ mÿ ón tÿg nĩ,” he mũ. “ã tÿ ũ mÿ: Topĕ vÿ ki kanhró nĩ, hen kÿ ti mÿ ón sór tÿg nĩ. Ki hã tóm nĩ gé, ã tÿ Topĕ mÿ: tag hã han jé sóg

ke mũ, hen kÿ. Ón kÿ vĩ tũg nĩ,” he ja tóg nĩ. ³⁴ Sÿ ùri ãjag jyvẽn hã vễ, ha mẽ: Ón kÿ “Topễ vỹ ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ. Ón kÿ “ũ tỹ kanhkã tá nĩ ên vỹ, ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ gé. Topễ nĩgja vễ, kanhkã tá, kÿ ón kÿ tag tó sór tũg nĩ. ³⁵ Kÿ ón kÿ: “ũ tỹ tỹ ga kri ke ên vỹ, ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Topễ tũ vễ, ga ti. Kÿ ón kÿ: “ũ tỹ *Jerusalém* tá ke ag ki rĩr tĩ ên vỹ, ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Êg pã'i mág tũ vễ mÿr, *Jerusalém* ti. ³⁶ Kÿ ón kÿ: “ũ tỹ ình krĩ han mũ ên vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ấ tỹ ã gãnh kuprig sór mũ ra ã tóg, ã tỹ nén tỹ ã gãnh kuprig ke mũ ên ki kagtĩg nĩ. Ấ tỹ ã gãnh sán sór mũ ra ã tóg, ã tỹ nén tỹ sán ke mũ ên ki kagtĩg nĩ gé. ³⁷ Ki hã tóm nĩ, jagnễ mÿ, ón sór tũg nĩ. Ủ tỹ ã mÿ ki hã tó kÿ: hỹ, hem nĩ. Ti tỹ ki hã ke tũ nĩ kÿ: vó, hem nĩ gé. Ấ tỹ han ke nĩn kÿ: he, hem nĩ. Ấ tỹ han ke tũ nĩ kÿ: nejé, hem nĩ. Ấ tỹ ón sór kÿ ã tóg Nén-Kórég jykre hã han ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Êg tỹ vễnh kajãm ke tũ
(Lc 6.29-30)*

³⁸ “Topễ tỹ vẫsỹ êg jo ke ag jyvẽn ù tag mẽ ãjag huri, hã vỹ: “ũ tỹ ã kanễ pir ki tãnh kÿ vễnh kato ti kanễ pir ù hã ki tãnh nĩ gé,” he ja tóg nĩ. “Ủ tỹ ã jã pir ki tãnh kÿ mranh kÿ vễnh kato ti jã pir hã ki tãnh kÿ mranh nĩ gé. Pătén tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topễ ti. ³⁹ Sÿ ùri ãjag jyvẽn mũn hã vễ, ha mẽ: ù tỹ ã to jũ mũ ra ti to jũ tũg nĩ, fi to jũ tũg nĩ gé. Ti tỹ ã jamễ ki tãnh kÿ ti mÿ ã jamễ ù ven nĩ gé, ti tỹ ã mÿ ki tãnh jé gé, fi ke gé. ⁴⁰ Ti tỹ ã pãritó mãn sór kÿ ti mÿ ã *camisa* mré nĩm nĩ gé. ⁴¹ Ti tỹ ã mÿ: “mũ nỹ, tag tá, kakó ja tá ình fón jé,” hen kÿ ti mré tĩg nĩ, kÿ

ti mÿ: “kór há tá inh ã fón tÿg mũ ha,” hem nĩ. ⁴² Ti tÿ ã mÿ nén ù to: “inh mÿ nĩm,” hen kÿ ti mÿ nĩm nĩ, fi mÿ ke gé. Û tÿ ã mÿ: “inh mÿ *prestar* hem nĩ,” hen kÿ ti mÿ, fi mÿ: nejé, he tÿg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ëg tÿ Ëg kato vãsãn mũ ag tó há nÿtĩn ke
(Lc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ “Topê tÿ vãsÿ Ëg jo ke ag jyvën ù mẽ ãjag huri, hã vÿ: ã mré ke ag to há nĩm nĩ, kÿ ù tÿ ã kato vãsãnsãn mũ ag to jũ nĩm nĩ gé, he mũ. ⁴⁴ Isÿ ùri ãjag jyvën hã vë, ha mẽ: ù tÿ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag to há nÿtĩm nĩ, ù tÿ ãjag vóg kónãn mũ ra ag to Topê mré vĩm nĩ, fag to ke gé. ⁴⁵ Kÿ ãjag tóg tÿ Topê krê nÿtĩ, ãjag tÿ Ëg jóg tÿ kanhkã tá nĩ ãn ri ke han kÿ. Ti hã ne tóg rã han', ti tÿ vënh kar kri jëngrëg kÿ san jé, ùn jykre kuryj ag kri, ùn jykre pãno ag kri ke gé, fag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tÿ vënh kar há han jé, ùn jykre kuryj ag, ùn jykre pãno ag ke gé, fag ke gé. Ver tóg vënh kar to há nĩ, Topê ti,” he tóg.

⁴⁶ “Ãjag mré ke ù ag tóg, ãjag to há nÿtĩ. Ãjag tÿ tag ag hã to há nÿtĩn kÿ, fag hã to há nÿtĩn kÿ tóg, tÿ nén ù tũ nĩ ver. Ûn jykre kórég ag vÿ ge nÿtĩgtĩ gé, *governo* mÿ jãnkamy mäg tĩ ag. Û tÿ ag to há nÿtĩ ãn ag hã to ag tóg, há nÿtĩgtĩ, vënh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tÿ nén ù tũ nĩ ver. ⁴⁷ Kÿ ãjag tÿ ãjag mré ke ag hã mÿ: “ã mÿ há?” hen kÿ tóg tÿ, nén ù tũ nĩ gé ver. Û tÿ Topê vĩ ki kagtĩg ag vÿ, ge nÿtĩgtĩ gé. Ag mré ke ag hã mÿ ag tóg: “ã mÿ há?” he tĩ gé, hã ra tóg tÿ nén ù tũ nĩ ver. ⁴⁸ Hã kÿ vënh kar to vëjyre kuryj han kÿ nÿtĩm nĩ, ù tÿ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag mré hã, fag mré hã. Ëg jóg tÿ kanhkã tá nĩ ãn ri ke han

nĩ. Ti hã ne tóg, vènh kar to vễjyre kuryj han kỡnĩ nĩ'. Ti ri ke han nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

6

Êg tỡ ù jagãgtãn ke

¹ “Kỡ ãjag tỡ Topẽ jyre han sỏr kỡ ù tỡ vễjyre pãnỏ han mũ ag jyre ri ke han tũg nĩ. Ỏn kỡ ag tóg, vènh kar rĩnve Topẽ jyre han sỏr tỡ, vènh kar tỡ ag ve jẻ. Kar kỡ ag tóg hã ra, hã tũ han tỡ sir, fag ke gẻ. Kỡ ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra êg jóg tỡ kanhkã tá nĩ ẻn vỹ tóg, ãjag mỹ ti kaja ven ke tũ nĩ,” he tóg. ² “Hã kỡ ãjag tỡ ùn jagtar ag jagãgtãn kỡ ù mỹ: ag jagãgtãn inh tỡ, he tũg nĩ. Ủ tỡ vễjyre rẻgre han mũ ag jyre ri ke han tũg nĩ. Vènh kar mỹ ag tóg: ag jagãgtãn inh tỡ, fag ke gẻ, he tỡ. Ag *ganhỏ* hã vẻ, kỡ ag tóg kanhkã tá *ganhỏ* ù ve mãn ke tũ nĩ ha, he tóg.

³ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ủ mỹ tỏ tũg nĩ, ãjag tỡ ù jagãgtãn kỡ, ãjag mrẻ ke fag mỹ tỏ tũg nĩ gẻ. ⁴ Kỡ ãjag tỡ ag jagãgtãn kỡ êg jóg tỡ kanhkã tá nĩ ẻn tóg, ãjag vẻg mũ sir, kỡ tóg ãjag mỹ nĩm ke mũ sir, ãjag *ganhỏ* ti. Êg tỡ vènh vatánh tá nẻn han mũ ẻn ve kãn tóg tỡ, Topẽ ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Êg tỡ Topẽ mrẻ vẻmẻn (*Lc 11.2-4*)

⁵ “Kỡ ãjag tỡ Topẽ mrẻ vẻmẻn kỡ ù tỡ vễjyre rẻgre han mũ ẻn jyre ri ke han tũg nĩ gẻ. Ag tỡ ỏn kỡ Topẽ mrẻ vỹ kỡ ag tóg, *igreja* krẻm jẻgẻ kỡ nỹtỡ, ke tũ nĩ kỡ ẻn krẻm. Kỡ vènh kar vỹ ỏn kỡ ag to vỹ há han mũ sir, fag to ke gẻ. Kanhkã tá tóg *ganhỏ* ù ve mãn ke tũ nĩ ha. ãjag mỹ sỏg ki hã tỏ mũ, ha mẽ.

⁶ Ag jāvo ājag tỹ Topẽ mré vēmén kỹ ājag ĩn kã ra gem nĩ. Kỹ jānkã nĩfénh nĩ. Kỹ tá Topẽ mré vĩm nĩ sir, ěg jóg mré, ěg tỹ ũn vég tũ ěn mré. Kỹ tóg kanhkã tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag *ganho* ti. ěg tỹ vėnh kar vatánh tá nén han mũ ěn vég tóg tĩ mỹr, Topẽ ti,” he tóg, *Jesus* ti.

⁷ “Ājag tỹ ti mré vēmén kỹ fagrĩnh mỹ ti mré vēmén mág han tũg nĩ. Ũ tỹ Topẽ vĩ ki kagtĩg ag ri ke han tũg nĩ. Ag jānjān kỹ ag tóg ón kỹ vĩ jagy han tĩ. “Ěg tỹ vĩ jagy han kỹ ti hỹn ěg vĩ mẽnh mũ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ, fag ke gé. ⁸ Ag ri ke han tũg nĩ. Ěg jóg vỹ nén kar ki kanhró nĩ. Ājag tỹ ti mỹ tó tũ ra tóg ki kanhró nĩ,” he tóg.

⁹ “Ājag tỹ Topẽ mré vĩ kỹ tag tóm nĩ, ha mẽ:

“Ěg jóg mág, kanhkã tá ā tóg nĩ nĩ.

Ā jiji tó ěg tóg tĩ, kỹ vėnh kar jé ā tỹ tỹ ũn mág nĩ vé.

¹⁰ Ěg jé kãnhmar ā tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vé.

Vėnh kar jé ā tỹ nén to jykren mũ ěn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkã tá ke kar ag ri ke han.

¹¹ Ěg mỹ ũri ěg jėn ti nĩm, ěg tỹ kurã kar ki ko tĩ ěn.

¹² Kỹ ěg mỹ vėnh pãte fón nĩ, ěg tỹ ā vĩ mranh ja ti.

Hã jé ěg tóg, ěg tỹ jagnė to jũ tỹ jagnė mỹ vėnh pãte fón ke mũ gé.

¹³ Kỹ ěg tỹ ā vĩ mranh sór kỹ ěg kren han nĩ, ěg tỹ mranh tũ nĩ jé.

Nén-Kórég jo ěg vem nĩ.

Ā hã ne tóg tar nĩ'.

Ā hã ne tóg mág nĩ inhhã'.

Ā jykre tóg tũ' henh ke tũ nĩ,”
hem nĩ, Topẽ mỹ,” he tóg.

14 “Hỹ, ge ti nĩ,” he tóg. “Û tỹ ãjag to jũ kỹ ti mỹ vãnh pãte fón nĩ. Û tỹ ãjag mỹ vĩ kónãn kỹ ti mỹ vãnh pãte fón nĩ gé. ãjag tỹ gen kỹ ãg jóg vĩ ãjag mỹ vãnh pãte fón ke mũ gé. 15 ãjag tỹ tag han tũ nĩn kỹ ãg jóg tóg, ãjag mỹ vãnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg vãkre

16 “Kejẽn ãjag tóg vãkrég tĩ. Jẽg tũ ãjag nĩ, Topẽ mỹ há nỹtĩ jé. Kỹ fe ù nỹtĩ tũg nĩ. Vãkre ki ù tỹ vễjykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ vãkre kỹ ag tóg, fe ù nỹtĩgtĩ sir, vãnh kar tỹ ag vãkre ve jé. Ag *ganho* hã vễ. Kanhkã tá ag tóg, *ganho* ù venh ke tũ nĩ ha. ãjag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. 17 ãjag vãkre kỹ ãjag gãnh tãg nĩ, ãjag jamẽ kupem nĩ, fénhta han nỹtĩ ve nĩm nĩ. 18 Hã kỹ ag tóg vég tũ nĩ, ãjag vãkrég mũ ti. Ëg jóg hã ne vég mũ inhhã', ãg tỹ ùn vég tũ ên hã vĩ vég mũ. Kỹ tóg kanhkã tá ãjag mỹ ãjag *ganho* nĩm ke mũ. Ëg tỹ vãnh kar vatánh tá nén han mũ vég tóg tĩ, Topẽ ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg rikon sór ke tũ (Lc 12.33-34)

19 “Ga kri mũn kỹ rikon ke to vãsãn sór tũg nĩ. Ga vĩ ãjag tỹ nén kar konh ke mũ. Kỹ ãjag jãnkamy vĩ vễso jãgfanh ke mũ gé sir. Kỹ ag tóg pigju kỹ ma mũnh ke mũ gé sir, ãjag tỹ nén ti, ti e nĩn kỹ. 20 ãjag tỹ inhhã kanhkã tá tũ mág pẽ nỹtĩn kỹ tóg hã ra ãjag mỹ há tĩnh mũ. Tá ti pijé tỹ ga nĩ', ãjag tũ ti, tá ti pijé vễso jãgfanh mũ'. Tá ag pijé péju kỹ ma mũnh mũ'. Hã kỹ tá ãjag tũ vin han sórm nĩ. 21 ãjag tỹ ga kri tỹ nén ù mág nỹtĩn kỹ ãjag tóg, ga kri mũ mág sór mũ.

Ājag tỹ hã ra kanhkã tỹ tỹ nén ũ mág nỹtĩ sór kỹ ājag tóg, kanhkã ra mũ sór mũ, kỹ tag hã ne há nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ēg kanē tỹ ěg mỹ kurã han
(Lc 11.34-36)*

²² “Ēg kanē tỹ ěg tóg vég tĩ. Kỹ tóg ěg mỹ kurã nĩ, ěg kanē há nĩn kỹ. ²³ Ti kórég nĩn kỹ tóg, ěg mỹ kuty tĩnh mũ. kỹ kuty tag vỹ kuty kar kãfór nĩ. Ge ti nĩ, ěg jykre kórég nĩn kỹ. Ēg kanē kórég ri ke ti nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ēg tỹ Topē hã tỹ jagrē nĩnh ke
(Lc 16.13; 12.22-31)*

²⁴ “Ā jagrē régre nĩn kỹ tóg vėnh mỹ tĩ. Ā tỹ Topē hã tỹ jagrē nĩn kỹ jãnkamy tân ěn tỹ jagrē nĩ sór tũg nĩ. Ā tỹ jãnkamy e ve sór kỹ ti hã vỹ tỹ Ā jagrē nĩnh mũ. Kỹ Ā tóg Topē tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn to jykrén há han ke tũ nĩ. Hã kỹ Ā tỹ Topē to há nĩn kỹ ga kri riko nĩ sór tũg nĩ. Topē kã jatun jé Ā tóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ²⁵ “Hã kỹ sóg ājag mỹ tó mũ. Ājag tỹ nén ve sór mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. “Inh hỹn ũri ne konh mũ', inh hỹn ne tunh mũ'?” he tũg nĩ. Topē tỹ ěg han ja vē mỹr, ěg tỹ ga kri mũ jé. Hã kỹ tóg ěg mỹ ěg tỹ konh ke mũ ven tĩ gé sir, ěg kur ti ke gé. ²⁶ Sēsĩ to jykrén nĩ. Ag mỹ ěkrãn tĩ? Vó. Ag mỹ pājó krēm vin tĩ? Vó. Ge ra ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn tóg ag ki rĩr nĩ nĩ. Ājag mỹ jēsĩ kãfór tũ nỹtĩ', Topē mỹ'? Vó, sēsĩ kãfór ājag tóg nỹtĩ. ²⁷ Topē tỹ ěg kã ũ jé prēr kỹ ěg tóg ter ke mũ, ěg ter sór tũ ra. Ēg tỹ to krĩ kufy han mũ ra ěg tóg ter ke mũ. Ēg krĩ kufy ěn pijé ěg kren han mũ'.

28 Kÿ kur to krĩ kufy han tũg nĩ gé. Ka fej to jykrén nĩ. Jatun mÿ tóg mog tĩ. Rãnhràj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. 29 Ge ra tóg sĩnvĩ nÿtĩ, ka fej ti, pã'i mág tÿ *Salomão* kur sĩnvĩ kãfór, ti tÿ ěprã ke ag kur sĩnvĩ kãfór ja ra. Ki hã sóg tó mũ mÿr. 30 Topẽ hã ne, ka fej sĩnvĩ han. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ. Ũri tóg há nÿtĩ. Vaj kÿ tóg kógungun kÿ pũr mũ sir, re mré. Kÿ Topẽ tóg ãjag ki rĩr kãfór han mũ, ãjag kur mré hã. Hã kÿ ti vĩ kri fim nĩ. 31 Krĩ kufy han tũg nĩ. “Inh hÿn ne konh mũ? Inh hÿn ne kron mũ? Inh hÿn ne tunh mũ?” he tũg nĩ. 32 Ũ tÿ Topẽ vĩ ki kagtũg ag vÿ tag to jykrén mág tĩ. Hã ra ěg jóg tÿ Topẽ vÿ ěg vég tĩ. Kÿ to krĩ kufy han tũg nĩ. 33 Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ ěn hã ve sórm nĩ. Kÿ tag hã to vãsãn nĩ. Ti jykre kuryj tag hã to jykrén mág nĩ. Kÿ tóg ãjag mÿ ãjag tÿ nén ve sór mág mũ ěn vin ke mũ sir. 34 Hã kÿ ãjag tÿ vaj kÿ nén ve sór mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. Vaj kÿ ãjag tóg venh ke mũ, kÿ ãjag tóg to jykrén ke mũ sir. Ũri ãjag tÿ nén vég mũ hã to jykrén nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

7

*Ěg tÿ ũ to vĩ kónãn ke tũ
(Lc 6.37-38, 41-42)*

1 “Ã régre to vĩ kónãn tũg nĩ, ti jykre kórég ra. Kÿ Topẽ vÿ ã to vĩ kónãn ke tũ nĩ gé. 2 Ā tÿ ũ to vĩ mũ ěn ri ke han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, ã to. Ā tÿ ũ mÿ kãmun mũ ri ke han jé tóg ke mũ, ã mÿ, Topẽ ti. 3 Jykre kórég mág ã tóg nĩ gé, hã ra ã régre jykre pãno sĩ ěn tóg ã mÿ kórég nĩ’. 4 Kÿ ã hã ne tóg ã régre mÿ, fi mÿ: “ã jykre kórég kurynh jé sóg ke mũ,” he tĩ’, ã tÿ

ã jykre pãno ãn kurynh jãvãnh ra'. ⁵ Ke tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ã tóg jykre régre nĩ. Kĩ ã jykre kurynh vén nĩ. Kar kũ ã tóg sir ã régre jykre kurynh há han ke mũ,” he tóg.

⁶ “Hã ra kasor jykre ri ke ag mũ Topẽ jykre sĩnvĩ ãn tó tũg nĩ. Porko jykre ri ke ãn ag mũ ke gé, fag mũ ke gé. Jykre kavéj ag nýtĩ, hã kũ ag tóg, Topẽ jykre to é henh ke mũ. Tỹ tũ' he sór ag tóg tĩ, ti sãn kũ, kar kũ ag tóg sir, ã to jũ sór mũ gé, ha vem nĩ, ã tỹ ag mũ Topẽ jykre sĩnvĩ tó ja hã ra,” he tóg, *Jesus* ti.

*Topẽ tỹ tỹ ãn vĩ há nĩ
(Lc 11.9-13)*

⁷ “Topẽ mũ nén kar to vĩm nĩ, kũ tóg ãjag mũ han ke mũ. ãjag tỹ ti mũ nén ã to vĩ mũ ãn jãvãnh nĩ, kũ ãjag tóg venh ke mũ. Ti mré vĩ kũ ãg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ãn ri ke han nĩ. Kũ tóg ãjag mũ nón ri ke han mũ sir, ti tỹ ãjag mũ ãjag tỹ nén to vĩ mũ ãn han kũ. ⁸ Hỹ, hã vē. ãjag tỹ ti mũ nén ã to vĩn kũ tóg, ãjag mũ han mũ sir. ãjag tỹ jãvãnh kũ ãjag tóg, venh ke mũ sir,” he tóg.

⁹ “Kejẽn ãjag kósin tóg: “isỹ ãmĩ konh há tóg tĩ,” he mũ. Kũ ãjag pijé, ti mũ pó nĩm ke mũ'. ¹⁰ Ti tỹ ãjag mũ: “isỹ pirã konh há tóg tĩ,” hen kũ ãjag pijé ti mũ pỹn nĩm ke mũ'. ¹¹ Jykre pãno ãjag nýtĩ. Ge ra ãjag tóg ãjag krẽ mũ nén ã há vin tĩ. Ge ti nĩ gé, ãjag tỹ Topẽ mũ nén ã to vĩn kũ. Nén ã há tãvĩ hã vin jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tĩ, ãg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ãn ti,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ãg tỹ jagnẽ mũ nén han ke
(Lc 6.31)*

12 “Ăjag tỹ ù to: “ti tỹ inh mỹ tag han ra tóg há tĩ vễ,” hen kỹ inhhã ti mỹ han nĩ, fi mỹ ke gé. *Moisés* tỹ ěg jyvẽn hã vễ, Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ ěg jyvẽn hã vễ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jãnkã kãme
(Lc 13.24)

13 “Ủ tỹ inh ki rã mũ vỹ, jãnkã sĩ fĩn rãm sór ri ke nĩ. Fĩn rãm jé ěg tóg, vãsãn tĩ. Jãnkã mág vỹ nĩ gé. Fĩn rãm há ti nĩ, ti mág nĩn kỹ. Hã kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ fĩn rãm tĩ. Hã ra ù tỹ fĩn rãm mũ ěn ag vỹ, kãgter pẽ han ke mũ, nũgme ki vár kỹ. 14 Ag jãvo jãnkã sĩ ěn fĩn rãm sórm nĩ, ăjag tỹ rĩr krỹg ja tũ ve jé. Ti sĩ nĩn kỹ tóg fĩn rãm jagy nĩ, hã kỹ ùn pipir ag hã vỹ jãnkã sĩ fĩn rãm ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag
(Lc 6.43-44)

15 “Ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ěn ag vĩ kri nĩm tũg nĩ. Há nỹtĩ ve ag tóg nĩ, hã ra ag tóg, ăjag kókén sór nỹtĩ. Ăjag kókén sór to ag tóg, mĩg jũ ěn ri ke nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. 16 Ăjag tỹ ag jykre tugnỹm kỹ ăjag tóg, ag tỹ Topẽ vĩ mranh mũ ěn ki kanhró nỹtĩ, fag ke gé. Ha vé, vãn h tỹ jóhó ki ěg tóg, *uva* vég tũ nĩgtĩ mỹr. Kỹ ěg tóg sónh ki pẽnva vég tũ nĩgtĩ gé. 17 Ka vỹ ge nỹgtĩ. Ti há jẽn kỹ tóg kanẽn há han tĩ, kỹ ěg tóg ko tĩ. Ti kórég jẽn kỹ tóg kanẽn kónãn tĩ gé, kỹ ěg pijé ko tĩ'. 18 Ka há vỹ kanẽn kónãn ki kagtũg jẽ, kỹ ka kórég vỹ kanẽn há han ki kagtũg jẽ gé. 19 Kỹ ěg tóg ka kórég ěn gỹn tĩ, tỹ ěg pĩnh tĩ, ka tỹ kanẽn há han vãn h ěn tỹ. 20 Ge ag nỹtĩ, ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag. Ag tỹ Topẽ vĩ mranh mũ ra ag tóg, ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ. Ag tỹ nén

han mũ ki ãg tóg, ag jykre kórég vég mũ, fag ke gé“ he tóg, *Jesus* ti.

*Ëg tỹ Topẽ vĩ ki króm ke
(Lc 13.25-27)*

²¹ “Vẽnh kar tóg iso: “pã'i vễ, pã'i vễ,” he tĩ. Hã ra ù ag tóg, Topẽ tỹ nén tó mũ ên han tũ nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i mág nĩ venh ke tũ nĩ. Û tỹ inh jóg vĩ han mũ ên ag hã vỹ, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i mág nĩ venh ke mũ, fag ke gé. ²² Kurã tỹ ãgno kã, isỹ vễnh kar jykre tugnỹm ke kurã ên kã ag tóg, inh mỹ: “*Senhor, Senhor*, ã jykre tó ãg mỹr,” henh ke mũ. “*Ã* jykre hã ki êkrén kỹ ãg tóg, ãg tỹ nén han vãnhan ja nĩgtĩ mỹr. *Ã* jykre hã tỹ ãg tóg, vễjagrẽ kórég pan mỹr,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ. ²³ Hã ra sóg ag mỹ: ãjag pijé tỹ, inh mré ke nỹtĩ, henh ke mũ. ãjag ki kagtĩg sóg nĩ mỹr. Ha mũ jêg. Jykre kórég ãjag tóg nỹtĩ, he jé sóg ke mũ, ù tỹ inh panh vĩ han jãvãnhan ên ag mỹ, fag mỹ ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

*Đn nũna gunh gunh kãme
(Lc 6.47-49)*

²⁴ “Ha mẽ, inh vĩ mẽg ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “*Ã*jag tỹ inh vĩ ki króm kỹ ãjag tóg sir tỹ, ùn jykre há ri ke nỹtĩ. Đn han ken kỹ tóg, to jykrén mũ. To jykrén há han kỹ tóg, ga kũm kỹ pãró kri ãn nũna ka fẽg mũ sir. ²⁵ Kejẽn ta tóg kutẽ mũ, kỹ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ gé, ãn to, hã ra tóg kutẽ tũ nĩ sir, ãn ti. Pãró kri tóg nỹtĩ, ti nũna ti, hã kỹ tóg kutẽ tũ nĩ. Ge ti nĩ, ãjag tỹ inh vĩ kri fi kỹ. ²⁶ *Ã*jag tỹ inh vĩ mẽg mũ ra ki króm tũ nĩn kỹ ãjag tóg tỹ ùn jykre kórég ri ke nỹtĩ. Đn han ken kỹ tóg, to jykrén kónãn mũ, kỹ tóg ga rỹnhrỹj hã ki ka fẽg mũ, krĩg mỹ, ãn nũna ti.

27 Kejëñ ta tóg kutê mũ, kÿ goj vÿ var mũ sir. Kóho jũ vÿ kãtĩ mũ gé, ãn to, kÿ ãn tóg vom ke tére kÿ kutê mũ sir. Mráj kãñ tóg mũ sir, ãn ti. Ge ti nĩ, ãjag tÿ inh vĩ kri fig tũ nĩn kÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus vĩ tÿ vãnh kar vĩ kãfór nĩ

28 Hã ki *Jesus* tóg krÿg he mũ sir, ag kanhrãn ki. Kÿ tóg vãnh kar mũ e tĩ sir, ti vĩ ti. 29 Ti vĩ tóg vãnh kar vĩ kãfór nĩ, Topê vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag vĩ kãfór ti nĩ, kÿ tóg pã'i vĩ kãfór pẽ nĩ gé, ti vĩ ti. Hã kÿ tóg ki hã tó mũ. Kÿ tóg ag mũ e tĩ sir, fag mũ ke gé.

8

Jesus tÿ ãn kaga kren vãnh tÿ há' he
(*Mc 1.40-45; Lc 5.12-16*)

1 *Jesus* tÿ ag mũ tó kãñ kar kÿ tóg pãnónh ãn to tére mũ sir. Kÿ ãn e ãn ag tóg, ti nón mũ mũ sir, fag ke gé. 2 Kÿ vãhã ã tóg ti tá jun mũ. Vãnh kaga kren vãnh han kÿ tóg nĩ, vãnh kaga tÿ *lepra* he mũ ãn. Kÿ tóg ti krêm grĩnh ke kÿ ti mũ: “*Senhor*,” he mũ. “*Ã mũ isÿ há' he sór tũ'?* *Ã hã tóg isÿ há henh ke mũ, ã tÿ isÿ há' he sór kÿ,*” he tóg ti mũ.

3 Kÿ *Jesus* tóg ti mũ: “*he,*” he mũ. “*Há' he ja há ã tóg nĩ,*” he tóg ti mũ. Kÿ tóg ti kaga kren vãnh ãn tÿ há' he mũ vësÿmér. Jãnhkri' he tóg mũ, ti fár ti. 4 Kÿ *Jesus* tóg ti mũ: “*ker ã mũ tó hẽ',*” he mũ. “*Ha tÿg. Topê tũ ki rĩr tĩ hã mũ tóm nĩ. Kÿ Topê mũ *Moisés* tÿ vãsÿ ãg mũ nén tó ja ãn nĩm nĩ. Hã tugrĩn vãnh kar vÿ ã tÿ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,*” he tóg ti mũ. Kÿ tóg tĩ mũ sir.

Jesus tÿ pã'i mág camarada tÿ há' he
(*Lc 7.1-10*)

⁵ Kĩ *Jesus* tóg kejẽn ãmã tỹ *Cafarnaum* tá jun mũ. Kĩ fóg tỹ *capitão* tóg, ti venh kãtĩ mũ. ⁶ Kĩ tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Inh *camarada* tóg nỹ nĩ, inh ãn tá. Kãnhgrĩn kãn kỹ tóg nỹ, hã ra tóg kaga jagy nỹ gé,” he tóg. ⁷ Kĩ tóg ti mỹ: “kỹ inh hỹn ã mré ti venh tĩg mũ ha, sỹ ã mỹ ti tỹ há’ he jé,” he mũ. ⁸ Hã ra tóg: “ã mỹn hỹn jagy nĩ, ã tỹ inh ãn kã ki sãn ke ti, isỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he mũ. “Ã vĩ pir ki tóg há’ henh mũ. Ã vĩ hã tỹ ã tóg ti tỹ há’ henh ke mũ,” he tóg. ⁹ “Ha vé, tỹ sóg pã’i krẽm ke nĩ gé, kỹ *soldado* ag tóg tỹ inh krẽm ke nỹtĩ gé. Hã kỹ sóg pã’i jykre ki kanhró nĩ. Isỹ *soldado* ã mỹ: kutĩg, hen kỹ tóg tĩ mũ. Sỹ ti mỹ: kunĩg, hen kỹ tóg kãtĩ mũ gé. Isỹ inh *camarada* mỹ: tag han ra, hen kỹ tóg han tĩ. Inh vĩ tỹ sóg ag jẽgnẽg tĩ. Ã vĩ hã tỹ ã tóg ti tỹ há’ henh ke mũ,” he tóg. ¹⁰ Kĩ tóg ti mỹ e tĩ. Kĩ tóg ti mré mũ ag mỹ: “ha mẽ, *Israel* ag vỹ ti ri ke tũ nỹtĩ,” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ mỹr, kỹ tóg inh ki rã kỹ jẽ. Ge ve ja tũ sóg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Ha vé, ã tỹ hẽn ri ke ag vỹ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá ke gé. *Abraão* mré ag tóg ã tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã’i nĩ venh ke mũ, *Isaque* mré, *Jacó* mré ke gé. Topẽ tóg ag ki rĩr ke mũ. ¹² Ag jãvo *Israel* krẽ’krẽ ag tóg, kuty ki vár ke mũ. Ag tỹ ã tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã’i nĩ venh ke vẽ vẽ, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg vësýrénh ke mũ, ag jã tỹ ag tóg gángán kenh mũ, vëso jũn kỹ, fag ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

¹³ Kĩ tóg *capitão* mỹ: “Inh ki rã kỹ ã tóg jẽ nĩ,” he mũ. “Hã kỹ ã tóg venh ke mũ sir. ã *camarada* tỹ inh hur há’ hé,” he tóg. Kĩ tóg tĩ mũ sir. *Jesus* tỹ ti mỹ tó mũ ãn hã kã tóg há’ he ja nĩ.

*Jesus tỹ ùn kagyga tỹ hághá' he
(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)*

¹⁴ Kỹ *Jesus* tóg sir *Pedro* ìn kã ra rã mũ. Hã ra ti prũ fi mỹnh fi tóg kaga nỹ nĩ, rỹg kỹ. ¹⁵ Kỹ tóg fi nĩgé mễg mũ sir. Kỹ fi rỹg ẽn tóg tũ' he mũ sir. Kỹ fi tóg nĩ kỹ ag ki rĩr mũ sir. ¹⁶ Kuty ẽn kã ag tóg ùn jagrẽ kórég ag tatĩ kãmũ mũ, ti to. Kỹ tóg ag mỹ vĩ mũ, kỹ ag jagrẽ tóg pa kãn mũ sir. ùn kagyga ag tỹ há' há' he tóg mũ gé sir, fag ke gé. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vã sỹ Topẽ vĩ tó tĩ tỹ *Isaías* vĩ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “ẽg kaga nỹtĩn kỹ tóg ẽg tỹ há' há' he tĩ, ti tỹ ẽg jagfỹ jagtar tugrĩn,” he ja tóg nĩ.

*Ủ tỹ Jesus mré mũ sór mũ ag
(Lc 9.57-62)*

¹⁸ Kejẽn ag tóg, *Jesus* pẽnĩn e nỹtĩ, fag ke gé, hã kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “mũ jé ha,” he mũ. “Goj kafã ù ra ẽg tóg mũnh mũ,” he tóg.

¹⁹ Ag mũnh ke to hã Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ù tóg, ti mré vĩnh kãtĩ mũ. “*Senhor*,” he tóg. “Sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ. ã tỹ hẽ ra tĩg kỹ sóg, ã mré tĩg mũ,” he tóg. ²⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Đn tũ sóg nĩ. Mĩg vĩ kré nỹgtĩ. Sẽsĩ vĩ jagfe nỹgtĩ gé. Ag jãvo isỹ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg.

²¹ Kỹ *Jesus* mré tĩ ù tóg ti mỹ: “ã mré sóg tĩ sór mũ, hã ra sóg ver inh panh ter kỹ ga ki ti fón sór mũ,” he mũ gé. ²² Kỹ tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Ti kénh tĩ tũg,” he tóg. “Inh mré kãtĩg. Inh ki ge tũ ag vĩ ã panh kej han mũnh mũ,” he tóg. ²³ Kỹ tóg *canoa* kã ra rã mũ sir. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ki ge mũ gé, ag tỹ goj kafã ù ra mũ jé.

*Jesus tỹ kóho jũ tỹ tũ' he**(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)*

²⁴ Ag tỹ goj nig mág ěn kã mĩ mũ ra kóho jũ tóg krog he kãtĩ mũ sir, ha mẽ. Kỹ goj tóg *canoa* kã ki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra *Jesus* tóg nũr nỹ. ²⁵ Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: “*Senhor*, ěg krenkren han nĩ, ěg kãgter ha mẽ tóg tĩ,” he mũ.

²⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nejé mũmẽgmẽg nẽ? ãjag mỹ inh ki ge há han tũ'?” he mũ. Kỹ tóg nĩ mũ sir, jẽgnẽ kỹ tóg goj mỹ vĩ mũ, kóho mỹ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir. Katy' he tóg mũ, katy tãvĩ tóg tĩ mỹr, ha mẽ.

²⁷ Kỹ tóg vẽnħ kar mỹ e tĩ gé. “Ti jykre tóg ěg mỹ e tĩ,” he ag tóg mũ. “Kóho tóg ti vĩ han mũ, goj ti ke gé,” he ag tóg, fag ke gé.

*Jesus tỹ vėjagrẽ kórég pan**(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)*

²⁸ Kỹ *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré fĩn rãm kỹ kafã ũ tá jun mũ sir, *Gadara* tá. Kỹ ũn régre ag tóg ti kato tẽgtẽ mũ, ũn jagrẽ kórég ag. Vẽnħ kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vẽnħ, vẽnħ kej ti. Jũgũ mẽ ag tóg nỹtĩ, kỹ ũ ag tóg hẽn ra mũ vãnħ nỹtĩ, ag kamẽg kỹ. ²⁹ *Jesus* kato ag tóg kãmũ mũ. Ti ve kỹ ag tóg prẽnprẽn mũ sir, ha mẽ. “!..Ã hỹn ěg tỹ hẽn ri kenh mũ, Topẽ kósin!..!” he ag tóg mũ. “!..Ã mỹ ěg vóg kónãn sór mũ ha, ěg kurã to hã..!” he ag tóg.

³⁰ Hã ra porko tóg tá e nỹtĩ. Kakó tá ag tóg jẽg nỹtĩ. ³¹ Kỹ Nén-Kórég ag tóg *Jesus* mỹ: “ã tỹ ěg pan kỹ tóg ã tỹ porko to ěg jẽgnẽnħ há tĩ,” he mũ. ³² Kỹ tóg ag mỹ: “he,” he mũ. Kỹ ag tóg porko ag ki ge mũ, Nén-Kórég ag. Kỹ vãnħ porko ag tóg, rán ki re kãn mũ sir, goj nig mág ki ag tóg vár mũ. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, tũ' he ag tóg mũ sir, mỹr, ha mẽ. ³³ Kỹ porko ki

rĩr tĩ ag tóg, pétẽ kãn mũ sir, ãmã ra, kamẽg kỹ. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, *Jesus* tỹ ù ag ki vėjagrẽ kórég pan ja ãn ti.

³⁴ Kỹ vãhã ãmã tá ke kar ag tóg, *Jesus* venh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ sir. Kỹ ag tóg tá junjun kỹ *Jesus* mỹ to vĩ mũ, ti tỹ tá kutẽ jé, ti tỹ ag rã hã nĩ mãn tũ nĩ jé.

9

Jesus tỹ ùn kãnhrĩn kỹ nỹ tỹ há' he
(*Mc 2.1-12; Lc 5.17-26*)

¹ Kỹ *Jesus* tóg, *canoa* ki rã kỹ goj nig mág kafã ù ra tĩg mãn mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mré. Kỹ tóg ti jamã tá jun mũ. ² Ti tỹ ti jamã tá jun kỹ ag tóg vãhã, ti mỹ ùn kãnhrĩ vyn kỹ junjun mũ. Kỹmỹ kri tóg nỹ nĩ. Kỹ *Jesus* tóg, ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ vég mũ sir. Hã kỹ tóg ùn kãnhrĩ ãn mỹ: “inh kósin,” he mũ. “Ã fe tỹ há' hé. Ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ãn tỹ tũ' hen hã vế ha,” he tóg.

³ Hã ra Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti vĩ mẽ kỹ ag tóg: “Topẽ to vĩ kónãn tóg mũ mỹr. Vế sỹ tóg Topẽ han mũ mỹr,” he mũ. Kỹ ti jykre tóg ag mỹ tỹ ù nỹ.

⁴ Hã ra *Jesus* tóg, ag tỹ nén to jykren mũ ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg iso jykren kónãn mũ,” he mũ. ⁵ “Ủ tĩg vãn h tag mỹ sóg: ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja tỹ tũ' hen vế ha,” he mũ. “Sỹ ti mỹ: nĩ ra, tĩg ra, henh ke vế gé. Hã ran mỹ ãjag mỹ vẽn h mỹ?” he tóg. ⁶ “Isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vế. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tỹ vẽn h pãte fón ke tá.

Hã kÿ sóg ãn kãnhgrĩ mÿ: nĩ ra, jêg ra, ã kur gé tÿg, ã ãn ra, he mũ,” he tóg. ⁷ Kÿ tóg vym ke nĩ mũ. Jêgnê kÿ tóg tĩ mũ sir, ti ãn ra. ⁸ Kÿ vênh kar ên ag tóg vég mũ. Kÿ tóg ag mÿ e tãvĩ tĩ. Topê mÿ ag tóg vĩ há han mũ, ti tÿ *Jesus* mÿ vễjyre há nĩm kÿ, ti tÿ tÿ êprã ke nĩ ra.

Jesus tÿ Mateus jé prêr
(*Mc 2.13-17; Lc 5.27-32*)

⁹ Kÿ *Jesus* tóg ti jamã tá kã kutê kÿ tĩ mũ sir. Kÿ tóg *Mateus* vég mũ. *Governo* mÿ tóg jãnkamy mæg tĩ, *imposto* kaja ti, kÿ tóg ti rãnhraj han nĩ nĩ. Kÿ tóg ti mÿ: “inh mré kãtÿg,” he mũ. Kÿ tóg jêgnê kÿ ti mré tĩ mũ sir.

¹⁰ Kÿ tóg kejên ti mré jêg mũ. Kÿ ã tÿ hên ri ke ag tóg tá vênh mãn mũ, ti ãn krêm, *governo* mÿ jãnkamy mæg tĩ ag, Topê vĩ mranh tĩ ag, *Jesus* mré mũ tĩ ag ke gé. ¹¹ Kÿ pã'i ag tóg vég mũ. Kÿ ag tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: “ãjag pã'i ne tóg ãn jyre pãno ag mré jêg mũ',” he mũ.

¹² Hã ra *Jesus* tóg mæg mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãn kagyga tũ ag vÿ *médico* venh mũ tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã ra ãn kagyga ag hã vÿ ti venh mũ tĩ,” he tóg.

¹³ “Ha vé, Topê vĩ tag to jykrén, ha mẽ. “ãjag tÿ jagnê jagãgtãn kÿ tóg, inh mÿ há tĩ inhhã. ãjag tÿ inh mÿ nén ã pũn kãfór tóg nĩ,” he tóg. Hã kÿ jagnê jagãgtãn nĩ, jagnê to vĩ tũg nĩ,” he tóg. “Inh pijé, ã tÿ vễjyre kuryj han mũ ag mÿ: ãjag jyre tovãnh nĩ, he sór tĩ'. Û tÿ Topê vĩ mranh tĩ ên ag hã mÿ sóg: ãjag jyre kórég tovãnh nĩ, he sór tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tÿ êg vãkre kãmén
(*Mc 2.18-22; Lc 5.33-39*)

14 *Kỹ João Batista* mré mũ tĩ ag tóg, *Jesus* tá junjun kỹ ti mỹ: “Ēg hã ne tóg vãkrég tĩ’, *Fariseu* mré ke ag ke gé. Ēg jãvo ã mré mũ tĩ ag tóg vãkrég tũ nĩgtĩ. Hẽ ri ken kỹ?” he ag tóg.

15 *Kỹ* tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Vẽnh kyprũg venh kãmũ mũ ag pijé vãkrég tĩ’,” he tóg. “Fénhta vễ mỹr, kỹ ùn prũg mũ ěn mré ke ag tóg ti venh kãmũ tĩ. Hã ra sóg, ùn prũg mũ ěn ri ke nĩ, hã kỹ tóg inh mré mũ tĩ ag mỹ sér tĩ ver,” he tóg. “Vãhã tóg jun, inh kurã ti, ag tỹ inh pére mũnh ke ti. Ēn kã hã ag tóg vãkrenh ke mũ,” he tóg.

16 “Ēg pijé kur tãg tỹ kur si jar kã nĩm tĩ’. Ke tũ nĩ mũ ra tóg jagnẽ ki par tũ nĩnh mũ. Kỹ tóg kórég nĩ sir,” he tóg. Ti tỹ ti jykre tãg tón hã vễ.

17 *Kỹ* tóg ag mỹ: “kỹ *vinho* vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Ēg pijé *uva* me kajãg mũ tỹ nén ù fár tỹ sako há si ki kujĕg tĩ’. Ke tũ nĩ mũ ra tóg, kunãnh kỹ jaran kenh mũ. Kỹ *vinho* ěn tóg tũ’ henh mũ, sako ke gé. *Vinho* kajãg mũ tỹ nén ù fár tãg ki kujĕn ke vễ mỹr’,” he tóg. Ti tỹ ti jykre tãg tón hã vễ gé.

Jesus tỹ ùn kagyga fag tỹ há’ he
(*Mc 5.21-43; Lc 8.40-56*)

18 Ti tỹ ver ag mré vēmén nĩ ra pã’i ù tóg, ti tá jun mũ, ha mẽ. Ti krĕm grĩnh ke kỹ tóg ti mỹ: “inh kósín fi vỹ krónh ke nỹ ha. Ā nĩgé tỹ fi mẽnh kãtĩg, kỹ fi fe tóg mrin kenh ke mũ, ha vem nĩ,” he mũ. 19 *Kỹ Jesus* tóg ti mré tĩ mũ sir. 20 Ag mũ ra ù fi tóg, ti tá jun mũ, ùn kaga ù fi. Kyvénh krỹg ja tũ han kỹ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. 21 Ēn fi vỹ: “sỹ ti kur mẽ kỹ inh hỹn hẽn ri ke mũn há’ henh mũ,” he mũ, to jykrén kỹ. Kỹ fi tóg ti kur tóv mẽg mũ sir. 22 Hã ra *Jesus* tóg

vĩrĩn ke kÿ fi vég mũ. Kÿ tóg fi mÿ: “inh kósín’,” he mũ. “Kamêg tũg nĩ. ã tÿ inh ki rã kÿ ã tóg há’ henh ke mũ,” he tóg. Kÿ fi tóg há’ he mũ sir vêsÿmér, ha mẽ.

²³ Kÿ tóg tũg mãn mũ. Kÿ ag tóg vãhã, pã’i ên ãn tá junjun mũ sir. Hã ra tóg tá fór nĩ, ãn kygfÿ mũ fag, ãn vãyknyn nÿtĩ ên ag ke gé, ti kósín fi ter kÿ. ²⁴ Kÿ *Jesus* tóg fag mÿ: “ha mũjêg,” he mũ. “ter tũ fi nĩ. Nũr fi nÿ nĩ,” he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mũ. ²⁵ Hã ra tóg fag pan kãn mũ sir. Kÿ tóg fi nĩgé kãgmĩ kÿ fi nĩm mũ sir. ²⁶ Kÿ ti tÿ fi rĩn mãn tag kãme tóg vênh kar kri rũm mũ sir, ga kar mũ hã.

Jesus tÿ ãn kyvó ag tÿ há’ he

²⁷ Kÿ *Jesus* tóg ãn ên tá kãkutẽ mũ sir. Hã ra ãn kyvó régre ag tóg, ti nón mũ mũ. Kÿ ag tóg ti jé prêr kÿ ti mÿ: “!..Davi krê’krê’..! !..Êg jagãgtãn ra..!” he mũ, prênprêr kÿ.

²⁸ Kÿ *Jesus* tóg ãn ã kã ra rã mũ sir. Kÿ ãn kyvó ên ag tóg ti nón ge mũ gé sir. Kÿ tóg ag mÿ: “inh mũ ãjag tÿ há’ henh mũ?” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. ²⁹ Kÿ tóg ag kanẽ mẽgmẽg mũ sir, ti nĩgé tÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩn kÿ ãjag tóg há’ henh mũ,” he mũ. ³⁰ Kÿ ag kanẽ tóg há’ he mũ sir. Êvãnh há’ he ag tóg mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ vĩ tar han kÿ: “ker ã mÿ tó hẽ,” he mũ. ³¹ Hã ra ag tóg mũ kÿ vênh kar mÿ tugtó mũ. Kÿ ti kãme ên tóg vênh kar kri rũm ke mũ sir.

Jesus tÿ ãn vĩ vãnh vĩn

³² Kÿ ãn jagrê kórég tóg ti tá jun mũ gé. Ti jagrê tóg ti vĩ vãnh han. ³³ Kÿ *Jesus* tóg, ti jagrê kórég kutẽm mũ sir. Kÿ tóg vĩ há’ he mũ sir. Kÿ tóg vênh

kar mÿ e tĩ. “Ge ve ja tũ ãg tóg nÿtĩ, ãg *povo* kar kãmĩ,” he ag tóg mũ.

³⁴ Hã ra pã'i ag tóg mæg mũ. Kÿ ag tóg ón kÿ *Jesus* to vĩ kónãn mũ. “Vějagrẽ kórég pan há tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg vějagrẽ kórég ag pã'i jykre tÿ ag pan tĩ, ti tÿ tÿ Japo mré ke nĩn kÿ,” he ag tóg, ón kÿ.

Jesus mÿ ãn jagtar ag

³⁵ Kÿ *Jesus* tóg ãmã kar mũ tĩ mũ, ãmã kãsir mũ ke gé. Vẽnh kanhrãn jafã krẽm tóg ag kanhrãn tĩ. Ag mÿ tóg ã tÿ kanhkã tá nĩ ãn tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ãn kãmén tĩ. Kÿ tóg ãn kagyga ag hynhan tĩ gé sir. ³⁶ Vẽnh e ãn tóg ti mÿ jagtar nÿtĩ. Û tÿ ag ki rĩr há han ke tóg tũ tĩ, jo ag tóg vẽnhi ki rĩr há han ki kagtĩg nÿtĩ gé. Kÿ tóg *carneiro* tÿ mæg mũ ãkrég mũ sir. Û tÿ ki rĩr tũ nĩn kÿ ag tóg véké mũgtĩ. Tag ri ke ag tóg nÿtĩ, *Jesus* mÿ, ãn e ãn ag. ³⁷ Kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: “sÿ ag ve kÿ sóg ãg jakré mũ ãkrég tĩ,” he mũ. “Ti éhé nÿn kÿ ãg tóg kejẽn kre kãn tũ nĩgtĩ, ãg pir nÿtĩn kÿ. Ge ti nĩgtĩ. Ûn e ag tóg inh ki ge sór mũ, hã ra ã tÿ ag mÿ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg. ³⁸ “Hã kÿ Topẽ mré vĩ, ti tÿ ã jẽgnẽ jé, ag tÿ ag mÿ ti vĩ tó jé,” he tóg, *Jesus* ti, ti mré mũ tĩ ag mÿ.

10

Jesus tÿ apóstolo ag kuprẽg (Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

¹ Kÿ *Jesus* tóg ãn tÿ 12 ag jé prẽr mũ. Kÿ tóg ag mÿ vějykre nĩm mũ sir, ag tÿ vějagrẽ kórég pan jé, ag tÿ ãn kagyga ag hynhan jé ke gé. ² *Jesus* tÿ ãn vin mũ ag jijin hã vẽ, ha mẽ. Ûn ve vÿ tÿ *Simão* nĩ, kÿ ti jiji ã hã vÿ: *Pedro*, he mũ. Kar kÿ ti jãvy vÿ nĩ gé, hã

vỹ: *André*, he mũ, *Tiago* ke gé, *Zebedeu* kósin tag ti, ti jãvy tỹ *João* ke gé, ³ *Filipe* ke gé, *Bartolomeu* ke gé, *Tomé* ke gé, *Mateus* ke gé, *governo* mỹ jãnkamy mäg tĩ ja ên ti, *Tiago* ù ke gé, *Alfeu* kósin tag ti, *Tadeu* ke gé, ⁴ *Simão* ke gé, ag tỹ ù to: *Zelote*, he mũ tag ti, kar kỹ *Judas Iscariotes* ke gé, ù tỹ vênh kar vatánh tá pã'i ag mỹ *Jesus* fêg mũ tag ti.

Jesus tỹ apóstolo ag jêgně
(*Mc 6.7-13; Lc 9.1-6*)

⁵ Û tỹ 12 ên ag jêgněg tóg mũ sir, *Jesus* ti, ag tỹ vênh kar mỹ *Topě* vĩ kãmén jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ver fóg ag mỹ inh kãmén mũ tũg nĩ, kanhgág ag mỹ kãmén tũg nĩ gé ver,” he mũ. “Kỹ *Samaria* tá ke ag jamã ki ge tũg nĩ gé,” he tóg. ⁶ “*Israel* ag tãvĩ mỹ tóm nĩ ver. *Topě* mỹ ag tóg tỹ *carneiro* vãgfor mũ ri ke nỹtĩ, kỹ ag hã mỹ tóm nĩ ver,” he tóg. ⁷ “Û tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke vễ, ùri,” hem nĩ, ag mỹ. ⁸ Ûn kaga ag tỹ há' hem nĩ. Ûn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn nĩ gé. Ûn kaga kren vãnh ên kren han nĩ. Vějagrě kórég pan nĩ gé. Ājag mỹ sóg ge ra inh jykre nĩm mũ, hã kỹ ag mỹ: “inh mỹ kajãm,” he tũg nĩ. ⁹ Kỹ jãnkamy ma mũ tũg nĩ, *ouro*, *prata* ti ke gé. ¹⁰ Kỹ sako ma mũ tũg nĩ gé, *bolsa* ên. Kur tỹ vênh kri rĩnh tũg nĩ, pẽn né ù gé mũ tũg nĩ gé, pẽn to ró ên. Kỹ vátó va mũ tũg nĩ gé, kátó ti. Inh rãnrãj han ājag tóg mũ. Kỹ ag tóg to ājag jẽn ke mũ, vênh kato, ha vem nĩ,” he tóg.

¹¹ “Kỹ ājag tóg kejẽn, êmã ù tá junjun ke mũ. Tá ùn jykre há jãvãnh nĩ. Kỹ ên ãn ra gem nĩ. Ên ãn krêm ājag tỹ kurã ki kã panh ke mũ ên tá krỹg nĩ. ¹² Kỹ ãn ên krêm nỹtĩ fag mỹ: “*Topě* jé ājag ki rĩr há

han, kŷ ājag jé krī kuprā nŷtī nī,” hem nī. ¹³ Fag tŷ ājag mŷ vī há han kŷ fag tóg, krī kuprā nŷtīnh mŷ. Fag tŷ ājag mŷ vī há han tŷ nīn kŷ fag tóg, krī kuprā nŷtīnh ke tŷ nī. Fag jāvo ājag tóg, krī kuprā nŷtīnh mŷ. ¹⁴ Kejēn ũ tóg ājag mŷ: “kāge jēg ra” henh ke tŷ nī, ěmā ũ tá. Kŷ tá kāpam nī, ag tŷ ājag vī mē jāvānh nŷtīn kŷ. Tá kāpa kŷ ājag pēn hā kykŷnh nī. Kŷ ag tóg Topē tŷ ag to kórég nī ki kanhrān mŷ. ¹⁵ Ha mē, ki hā sóg tó mŷ. Kurā tŷ ěgno kā, isŷ vēnh kar jykre tugnŷm ke kurā ěn kā ag tóg, jagtar nŷtīnh mŷ sir, ag tŷ ājag vī mē jāvānh nŷtīn kŷ. ěmā tŷ *Sodoma* mré ěmā tŷ *Gomorra* tá ke ag tóg jykre pāno nŷtī ja nīgtī. Kŷ ag tóg jagtar nŷtīnh ke mŷ gé. Hā ra ũn tŷ ājag vī jēmē jāvānh ěn ag tóg ag jagtar kāfór han ke mŷ mŷr, ha vem nī,” he tóg.

*Ag tŷ Jesus tugrīn ěg to jŷnh ke
(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)*

¹⁶ “*Carneiro* vŷ, vēnh jy nīgān ki kagtīg nŷtī, mīg tŷ ag mān sór mŷ ra. Ri ke ājag nŷtī, hā ra sóg ājag jēgnēnh mŷ, ũ tŷ tŷ mīg ri ke ag to, hā ra Topē hā vŷ ājag jy nīgān ke mŷ sir. Hā kŷ vēnh ki rīr há han nī. Pŷn jykre ri ke han nī. Vājig tóg tī, kŷ ěg tóg kānhmar ti tŷ hē ri ke tŷ nīgtī. Kŷ sórāg jykre ri ke han nī gé. Jŷ vānh pē ti nī, nén ũ vēnh mŷ han tŷ ti nīgtī.

¹⁷ ěprā ke ag tóg, ājag vóg kónān ke mŷ, isugrīn. Ag pā'i ag mŷ ag tóg ājag kāmén ke mŷ, ag tŷ ājag vóg kónān jé. Ag vēnh kanhrān jafā krēm ag tóg, ājag mrānmrān ke mŷ. ¹⁸ Fóg tŷ pā'i mág mŷ ag tóg, ājag ven ke mŷ, pā'i mág ũ ag mŷ ke gé. Isugrīn ājag tóg, vēnh jagtar tag venh ke mŷ, ājag tŷ ag mŷ inh vī ti tó jé, fóg ag kar mŷ, kanhgág ag kar mŷ ke gé. ¹⁹ Pā'i ag tŷ ājag jé ke kŷ to jykrén tŷg nī, ājag tŷ ag mŷ nén

tónh ke mũ to. Topẽ kuprĩg hã ne, ãjag krĩn ke mũ', kỹ ãjag tóg ti tỹ ãjag mỹ nén tó mũ ẽn hã tónh ke mũ, óra ẽn kã. ²⁰ Hã kỹ ãjag tỹ tó tũ vë sir. Ëg jóg kuprĩg tỹ ãjag mỹ tón hã vë,” he tóg.

²¹ “Û ag tóg, ag mré pafa mũ fag kãmén ke mũ, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé. Kỹ ù ag tóg ag krẽ kãmén ke mũ gé. Kỹ ù ag tóg ag han mũ fag kãmén ke mũ gé, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé, mỹr, ha mẽ. ²² Vënh kar vỹ ãjag to jũ kỹ ãjag vóg kónãn sór nỹtĩ, isugrĩn. Hã ra ù tỹ isovãnh tũ ẽn ag hã vỹ, krenkren ke mũ, kurã tỹ ẽgno ẽn kã,” he tóg.

²³ “Ag tỹ ẽmã ù tá ãjag vóg kónãn kỹ ẽmã ù ra pétêm nĩ. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. *Israel* ag jamã fĩn rãm kãn ke tũ ãjag tóg nĩ, kurã ẽn kã. Sĩ ti nĩ, ag tỹ ãjag vóg kónãn ke kurã ẽn ti. Kãtĩg jé sóg ke mũ, ag tỹ gen kỹ ãjag vóg mũ ra. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ, mỹr, ha mẽ. ²⁴ Ûn vënh kanhrãn mũ pijé ù tỹ ti kanhrãn mũ kãfór nĩ'. Ûn *camarada* pijé ti *patrão* kãfór nĩ'. ²⁵ Ûn vënh kanhrãn mũ tỹ ù tỹ ti kanhrãn mũ ri ke nĩn kỹ tóg há tĩ. Ûn *camarada* tỹ ti *patrão* ri ke nĩn kỹ tóg há tĩ gé. Iso ag tóg: *Belzebu*, he ja nĩgtĩ, inh kato vãsãnsãn mũ ag, hã vỹ: Japo, he mũ. Tỹ sóg ù tỹ ãjag kanhrãn mũ ri ke nĩ, ãjag *patrão* ri ke. Ag tỹ iso: Japo, hen kỹ ag tóg ãjag to vĩ kónãn mũ gé, ha vem nĩ, ãjag tỹ inh jykre hã han ti kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ëg tỹ Topẽ hã kamẽg ke
(Lc 12.2-7)*

²⁶ “Ge ra ag kamẽg tũg nĩ, pã'i ag. Ëg tỹ vënh péju kỹ nén han mũ tóg vënh ven kãn ke mũ. Ëg tỹ vënh kar vatánh tá nén to jykrén mũ tóg vënh ven kãn ke

mũ gé. ²⁷ Isỹ vãnh kar vatánh tá ãjag mỹ nén tó mũ tag tỹ vãnh kar mỹ tó kãn nĩ. Isỹ koměr hã ãjag mỹ nén tó mũ tag tỹ vãnh kar mỹ jamã há ra tóm nĩ. ²⁸ Mũmẽg tũg nĩ, ag kamẽg tũg nĩ, pã'i ag. Ëg tén há ag nỹtĩ, hã ra ag tóg nũgme ki ãg fón ki kagtĩg nỹtĩ. Ûn pir hã kamẽg nĩ, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Ti hã ne ãg tén kar kỹ nũgme ki ãg fón ki kanhró nĩ'. Kỹ ti hã kamẽg nĩ. ²⁹ Ha vé, sēsĩ vẽnẽ he ag tĩ, kỹ ag tóg ãn régre to jãnkamy pir mãg tĩ. Hã ra Topẽ tóg sēsĩ ag ki rĩr nĩgtĩ. Ti tỹ: he, hen kỹ ãg tóg ag pin tĩ, ke tũ nĩ kỹ ãg tóg ag krenkren tĩ. ³⁰ Ëg ki rĩr tóg tĩ gé. Hã kỹ tóg ãg gãnh kar nĩgkrén ja nĩ gé, Topẽ ti. ³¹ Hã kỹ pã'i ag kamẽg tũg nĩ. Sēsĩ kãfór ãjag tóg nỹtĩ, Topẽ mỹ. Æjag kã mĩ ãn pir tóg sēsĩ e kãfór nĩ, ti mỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ëg tỹ Jesus kãmén ke
(Lc 12.8-9)*

³² “Hã kỹ inh kãmén nĩ, ãprã ke ag mỹ. Ag kamẽg tũg nĩ. Kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ãn mỹ ãjag kãmén ke mũ gé, kurã ãn kã. ³³ Æjag tỹ hã ra inh kãmén tũ nĩn kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ãn mỹ ãjag kãmén ke tũ nĩ gé, kurã ãn kã, ãjag tỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ, hen kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ëg tỹ ãg jykre finh ke
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Æjag hỹn iso: vãnh kar tỹ jagnẽ to há han jé tóg ke mũ, he tĩ. Hã tũ vẽ. Û tỹ hẽn ri ke tỹ jagnẽ to jũ han jé sóg ke mũ, ha vem nĩ. ³⁵ Hã kỹ ã tóg ti panh kato tẽnẽ mũ, kỹ ã fi tóg fi mỹnh fi kato tẽnẽ mũ gé. Kỹ ã fi tóg fi má fi kato tẽnẽ mũ gé, mỹr, ha mẽ. ³⁶ Ti mré ke ag vỹ ti kato vãsãnsãn ke mũ, kỹ

fi mré ke fag tóg fi kato vāsānsān ke mū gé, ha mẽ.
³⁷ Iso há kǎfór nýtīm nī, ājag han mū fag kri, ke tū nī
 mū ra ājag tóg inh mý há tū nýtī. Iso há kǎfór nýtīm
 nī, ājag krē kri, ke tū nī mū ra ājag tóg inh mý há tū
 nýtī. ³⁸ Isý inh krunh va tīg ěn ri ke han nī gé, isý tá
 ter ke ěn ti, hã vỹ: iser ěn ri ke han sór mū, he mū.
 Ke tū nī mū ra ājag tóg inh mý há tū nýtī. ³⁹ Ājag tỹ
 iser ri ke han sór tū nĩn kỹ ājag tóg nũgme ki vár ke
 mū, ājag tỹ ājag jykre tovānh sór tū nĩn kỹ. Ājag tỹ
 isugrĩn kǎgter sór kỹ ājag tóg rĩr krỹg ja tū ěn venh
 ke mū, ājag tỹ ājag jykre tovānh kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Topě tỹ ěg mý nén ũ há tónh ke
 (Mc 9.41)*

⁴⁰ “Ũ tỹ ājag mý: he, hen kỹ tóg inh mý: he, he mū
 gé, kỹ tóg inh ki rã mū sir. Ti tỹ inh ki rã kỹ tóg, ũ
 tỹ inh jĕnĕg mū ěn ki rã mū gé sir, hã vỹ: Topě, he
 mū. ⁴¹ Ũ tóg Topě vĩ tó tĩ ag mý: “ha kǎrã,” he tĩ,
 ag tỹ Topě vĩ tó tĩ tugrĩn. Ti tỹ ag mý vĩ há han kỹ
 tóg, Topě mý há tĩ sir. Kỹ tóg kejĕn ti mý nén ũ há
 tónh ke mū, Topě ti. Ũ tóg ũn jykre kuryj ag mý: “ha
 kǎrã,” he tĩ gé, ag jykre kuryj nýtĩ tugrĩn. ěn mý tóg
 nén ũ há tónh ke mū gé, Topě ti. ⁴² Ũ tóg kejĕn ũn sĩ
 mý nén ũ nĩm tĩ, goj hĕn ri ke mũn. ũn sĩ tỹ inh ki rã
 kỹ nĩ tugrĩn tóg, ti mý nén ũ nĩm tĩ. ěn mý tóg nén ũ
 há tónh ke mū gé, Topě ti. Nén ũ há ve jé tóg ke mū
 mýr,” he tóg, *Jesus* ti.

11

*João Batista tỹ Jesus ki jĕmĕ
 (Lc 7.18-35)*

¹ *Jesus* tỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ tó kãn kỹ tóg, tá kãkutê mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag mré. Kỹ tóg êmã kar mũ tĩ mũ sir. Vênh kar kanhrânran tóg tĩ mũ, ag mỹ Topê vĩ tón kỹ. ² Kejên *João Batista* tóg se kỹ nĩ nĩ. Ti tỹ se kỹ nĩ ra tóg *Jesus* kãme mễg mũ. Kỹ tóg ti mỹ vênh vĩ jêñg mũ, ti mré mũ tĩ ag tỹ. ³ Kỹ tóg *Jesus* mỹ: “ã hã mỹ?” he mũ. “Êg tỹ ùn jãvãnh mũ mỹ tỹ ã nĩ? Topê tỹ ùn jêñg mũ hã mỹ tỹ ã nĩ? Êg mỹ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte'?” he tóg.

⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ha *João* mỹ ãjag tỹ nén vég mũ tag ti tó, ha mẽ,” he mũ. ⁵ “Tag han inh tĩ, ha mẽ: ùn kyvó ag vĩ, isugrĩn êvãnh há nỹtĩ. ùn kãnhrĩ ag vĩ mũ há nỹtĩ, ù tỹ vênh kaga kren vãnh han mũ ên ag krenkren han inh tĩ. ùn kutu ag vĩ êmẽ há nỹtĩ ha, ùn kãgter mũ ag vĩ rĩnrĩr mãn kỹ nỹtĩ. ùn jagtar ag vĩ Topê vĩ mễg tĩ, ù tỹ kankã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke to. ⁶ Kỹ tóg ti tỹ iso jykrén kónãn tũ nĩnh kỹ há tĩ. Kỹ Topê tóg ti ve há han mũ gé. Tag tóm nĩ, ti mỹ,” he tóg. ⁷ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, *João* mỹ tó jé.

Ag mũ kar kỹ tóg, vênh e ag mỹ ti kãmén mũ. “Ãjag tỹ êmã tũ ja ra mũnh kỹ, ti ve jé, kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ãjag mỹ?” he tóg. “Ti jykre mỹ kãka tỹ vãnh tỹ man man ke ri ke nĩ? Vó, ri ke tũ ti nĩ. ⁸ Kỹ ti jykre mỹ ãjag mỹ ùn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó, ùn kur sĩnvĩ ag vĩ, êmã mág tá nỹtĩgtĩ, pã'i ag ãn krêm. ⁹ Ti jykre mỹ, Topê vĩ tó tĩ jykre ri ke nĩ? Hỹ, Topê vĩ tó tĩ vễ mỹr. Hã ra tóg ag kãfór kar nĩ. ¹⁰ Topê vĩ ti jêñê, ti tỹ ijo tĩg jé. Hã kỹ tag tóg, ti to rán kỹ nĩ gé: “ha vé, ã jo sóg ù jêñênh ke mũ, ti tỹ vênh kar jykre tỹ há' hen jé, ã tĩg ken jo. Ag jyvên jé tóg ke mũ, kỹ tóg êpřy kure ri ke nĩ,” he ja tóg nĩ,

Topê ti, *João* to. ¹¹ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ēprã ke ag kãfór kar ti nĩ, Topê vĩ tón ki. Ge ra ù tỹ Topê tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vég mũ ag vĩ ti kãfór nỹtĩnh mũ, ag kãsir nỹtĩ ra,” he tóg.

¹² “Ti kãtĩg kar kỹ ù ag tóg ag jykre tar tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ han sór mũ, vėsóg ki. ¹³ Topê vĩ tó tĩ ag kar vĩ Topê tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn kãmén ja nĩgtĩ, Topê tỹ ěg jyvèn mũ ěn ti. Kỹ *João* tóg tag tó ja nĩ gé, ag nón. ¹⁴ *João* vĩ *Elias* ri ke nĩ, *Elias* kãtĩg mǎn ke ěn ti, *Cristo* kãtĩg ke ěn jo. Rán kỹ tóg nĩ. Ti hã vễ, *João* hã vễ, *Elias* kãtĩg mǎn ěn ti. ¹⁵ To jykrén há han nĩ,” he tóg.

¹⁶ “Ũri ãjag ge nỹtĩ gé, ha mẽ. Gĩr ri ke ãjag nỹtĩ. Gĩr ag vĩ, jagně mré kanhinnhir mũgtĩ. Kỹ ag tóg kejèn jagně to jũgũ tĩ gé. ¹⁷ “Ãjag mỹ ěg tóg vākyn tĩ, kanhinnhir kỹ, hã ra ãjag ne, vėnh gringrén jāvǎnh nỹtĩ!. Kỹ ěg tóg vėsyrénh mũ sir, kanhinnhir kỹ, hã ra ãjag tóg, ěg mré kygfỹ jāvǎnh nỹtĩ gé,” he ag tóg tĩ, ón kỹ jagně to jũ kỹ. ¹⁸ Gĩr tag ag ri ke ãjag nỹtĩ, *João* to, iso ke gé. *João* vĩ vākre ja nĩgtĩ, jěg tũ, kron tũ ke gé. Kỹ ãjag tóg ti to: jagrě kórég ti nĩ, he ja nĩgtĩ, ti vākre to. ¹⁹ Ti jǎvo sóg vākreg tũ nĩgtĩ. Jěg sóg tĩ, kron sóg tĩ gé. Kỹ ãjag tóg iso: “ti hã ne jěg tĩ', ti hã ne kron tĩ', ti hã ne *governo* mỹ jǎnkamy mǎg tĩ ag to há nĩgtĩ', ti hã ne Topê vĩ mranh tĩ ag hã to há nĩgtĩ',” he tĩ sir, ěprã ke fĩ kósin to. Kỹ *João* jykre tóg, ãjag mỹ kórég nỹ, ti vākre to. Jǎvo inh jykre tóg ãjag mỹ kórég nỹ gé, inh vākreg tũ to. Hã ra ěg tóg ěg tỹ ù jykre tugnỹm kỹ ti jykre há ěn ki kanhró nĩ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

*Jesus tỹ ěmã ù tá ke ag mỹ vĩ kónǎn
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Kĩ *Jesus* tóg ěmã ũ tá ke ag mĩ vĩ kónãn mũ sir, ũ tỹ ti tỹ *milagre* hynhan vég mũ ra ag jykre tovãnh sór tũ ag mĩ, ũ tỹ ti ki ge sór tũ ag mĩ. ²¹ Kĩ tóg: “ěmã tỹ *Corazim* ki ke ag mĩ sóg tag tó sór mũ, ěmã tỹ *Betsaida* tá ke ag mĩ ke gé, ha mẽ,” he mũ. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ. *Milagre* tỹ hěn ri ke hynhan isóg ãjag mĩ, hã ra ãjag tóg, ãjag jykre tovãnh sór tũ nĩ. ěmã tỹ *Tiro* tá, ěmã tỹ *Sidom* tá sóg hynhan ja tũ nĩ. Sỹ tá hynhan ra ag tóg vãsỹ, ag jykre tovãnh ke mũ vễ. Kygfỹ ag mũ vễ, ag jykre pãno tỹ ag mĩ e tĩn kỹ,” he tóg. ²² “*Tiro* tá ke ag vỹ, vễsỹrénh ke mũ, kurã tỹ ěgno ěn kã, *Sidom* tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Hã ra ãjag tóg, ag vễsỹrénh kãfór han ke mũ, ha vem nĩ, ãjag tỹ inh vég mũ ra inh ki ge sór tũ nĩn kỹ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

²³ “Sỹ ěmã tỹ *Cafarnaum* tá ke ag mĩ tag tó sór vễ gé, ha mẽ. Ũri tóg ãjag mĩ sér tĩ. Kanhkã ra ěg mũnh mũ, he ãjag tóg tĩ, to jykren kỹ. Hã ra ãjag tóg nũgme ki văr kãn ke mũ, ha vem nĩ. ěmã tỹ *Sodoma* tá ke ag vỹ, ag jykre pãno to kãgter. Ag tỹ sỹ nén han mũ ve ra ag vãsỹ to jykren mũ vễ, kỹ ag kãgter ke tũ nĩ vễ. Kỹ ag ũri ěg mré nỹtĩnh mũ vễ. ²⁴ Kurã tỹ ěgno kã ag tóg vễsỹrénh ke mũ. Hã ra ãjag tóg, ag vễsỹrénh kãfór han ke mũ, sỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn kã, ãjag tỹ inh vég mũ ra inh ki ge sór tũ nỹtĩn kỹ,” he tóg.

Jesus tỹ ěg krĩ tỹ kãnhv' henh ke

(Lc 10.21-22)

²⁵ Kĩ tóg: “jóg’,” he mũ. “Tỹ ã kanhkã tãn ag kãfór kar nĩ, kar kỹ ã tỹ ěprã ke ag kãfór kar nĩ gé,” he tóg. “Inh mĩ tóg há tĩ, ã tỹ nén han mũ ti. Ũ tỹ: ki kanhró mág inh nĩ, he mũ ag mĩ ã tóg, ã jykre ven

ja tũ nĩ. Ag mĩ ã tóg kãmén ja tũ nĩ gé. Û tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mĩ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti,” he tóg.

²⁶ “Hỹ, hã vë. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg!,” he tóg.

²⁷ Kĩ tóg ag mĩ: “inh jóg tóg, inh mĩ tovãnh kãn, ti tỹ nén han mũ kar ên ti,” he mũ. “Kỹ ù pijé ti kósín ki kanhró nĩ!. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ!. Kĩ ù pijé inh jóg ki kanhró nĩ gé!. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ!, isỹ tỹ ti kósín nĩn kũ. Hã ra sóg ãjag mĩ ti kãmén jé kãtĩ mũ, sỹ ùn kuprêg mũ ag mĩ, fag mĩ ke gé“ he tóg. ²⁸ “Ãjag tỹ Topẽ vĩ ki króm ki kagtĩg nỹtĩ tugrĩn jagtar nỹtĩn kũ iso kãmũ jêg. Nén ù tỹ ãjag mĩ jagy tĩn kũ iso kãmũ jêg. ãjag krĩ tỹ sóg kãnhvy! henh ke mũ mỹr, ha mẽ,” he tóg. ²⁹ “Inh mré kãmũ jêg. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ. Komêr hã sóg vĩ tĩ. Inh pijé vêsỹ ùn mág han tĩ!. Vĩ tar han vãnh sóg nĩ. ãjag tỹ iso kãmũ kũ ãjag krĩ vỹ há! henh mũ, ha vem nĩ. ³⁰ Ijykre pijé kufy nĩ!. Isỹ ãjag mĩ nén tó mũ pijé han kórég nĩ!,” he tóg.

12

Jesus tỹ tỹ vënhkán ke kurã to pã'i
(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Kejên *Jesus* tóg *trigo* kré mũ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Vënhkán ke kurã ki ke vë, hã ra ag tóg kókĩnkĩr mũ. Hã kũ ag tóg, *trigo* kanê tỹ kym ke kũ ko mũ sir. ² Kũ pã'i ag tóg ag vëg mũ. Kũ ag tóg *Jesus* mĩ: “ha vé, ã mré mũ tĩ ag ne tóg, ag tỹ nén han ke tũ han mũ ha', vënhkán ke kurã ki!. Vënh rãnhraj vë mỹr,” he mũ.

³ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “*Davi* tỹ nén han mũ to jykren nĩ. Ti kókĩr nĩn kũ tóg, ti tỹ nén han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topẽ pijé ti to jũ mũ!.

⁴ Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topẽ ãn kã ra rã ky tóg, tá Topẽ jamĩ ên kó, tỹ ti tỹ konh ke tũ ra. Ky tóg ti mré mũ tí ag mỹ vin gé. Topẽ tũ ki rĩr tí ag hã tỹ konh ke vê vê. Hã ky tóg rán ky nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán ky nĩ ki,” he tóg.

⁵ “Ky Topẽ tũ ki rĩr tí ag jykre to jykrén nĩ gé. Tỹ vẽnkhán ke kurã ra ag tóg rãnrãj mũgtĩ, Topẽ ãn krêm ti tũ ki rĩr ky. Hã ky ag tóg, tỹ vẽnkhán ke kurã ra ki vẽnkhán tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg Topẽ mỹ há nĩ. Hã ky tóg rán ky nĩ gé. ⁶ Ha mẽ, Topẽ ãn vỹ tỹ ti tũ nĩ. Ky ag tóg ti tũ ki rĩr tí, tỹ vẽnkhán ke kurã ra. Hã ra sóg Topẽ ãn kãfór nĩ, Topẽ mỹ. Hã ky inh mré mũ tí ag tóg Topẽ mỹ há nỹtĩ, ag tỹ vẽnkhán ke kurã ki vẽnkhán tũ ra,” he tóg.

⁷ “Ky Topẽ vĩ tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ. Ājag tỹ jagnẽ jagãgtãn ky tóg ājag tỹ inh mỹ nén ù pũn kãfór nĩ, he ja tóg nĩ. Ājag tỹ tag to jykrén ra ājag tóg, inh mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vê. Ag kókĩr vê mỹr. Nén ù kórég han ja tũ ag nĩ. ⁸ Hã ra sóg tỹ vẽnkhán ke kurã to pã'i nĩ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósın nĩ“ he tóg, *Jesus* ti.

*Jesus tỹ vẽn khán ke kurã ki ù tỹ há' he
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)*

⁹ Ky tóg ěmã ên tá kutẽ ky ěmã ù ra tí mũ, ky tóg vẽn kanhrãn jafã kã ra rã mũ sir. ¹⁰ Hã ra ù nĩgé tóg vỹ tá nĩ nĩ. Ky ag tóg ón ky *Jesus* mỹ: “mỹ há nỹ, ěg tỹ vẽnkhán ke kurã ki ù kygtãg ke tag tí?” he mũ. Ag tỹ pã'i ag mỹ: “vẽnkhán ke kurã ki tóg Topẽ vĩ mranh tí, ti tỹ ù kygtãg ky,” he sór vê.

¹¹ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “ājag mẽg tỹ vẽnkhán ke kurã ki kãgnó ki kutẽ ky ājag tóg ti kunũnh ke mũ,” he mũ. ¹² “Ěg mré ke vỹ tỹ, ěg mẽg kãfór nĩ mỹr. Ky

tóg há nĩ, ěg tỹ ěg mré ke kygtag ti kỹ, tỹ věnhkán ke kurã ra,” he tóg.

¹³ Kỹ tóg ũn nĩgé tóg ěn mỹ: “ã nĩgé tỹ krỹg' hé,” he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he kỹ há' he mũ sir.

¹⁴ Kỹ pã'i ag tóg, jũgũ kỹ pa mũ sir. “Ěg hỹn hẽ ri kenh mũ, ěg tỹ ti tén jé?” he ag tóg mũ, *Jesus* to.

¹⁵ Hã ra tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti tén sór ěn ki. Kỹ tóg tá kãkutẽ mũ sir.

Isaiás tỹ Jesus kãmén ja

Ti tĩg kỹ ũn tỹ hẽn ri ke ag tóg, ti nón mũ mũ, ũn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. ¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ker isỹ ãjag tỹ há' he tag kãmén hẽ!,” he mũ. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ tỹ *Isaiás* vĩ *Jesus* to tag rán ja nĩ, ¹⁸ ha mẽ: “sỹ ũn kuprẽg mũ ěn, he tóg, Topẽ ti. Inh mỹ rãnrãj tĩn hã vē. Inh fe pẽ vēgtĩ, sỹ ti ve kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ti hã mỹ sóg inh kuprĩg jẽnẽnh ke mũ, kỹ tóg inh vĩ tónh ke mũ sir, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ke gé, isỹ ag jykre tugnỹm ke ti, he tóg, Topẽ ti. ¹⁹ Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kỹ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Komẽr hã tóg vĩnh ke mũ, he tóg, Topẽ ti. ²⁰ Ěprã ke ag tỹ inh vĩ mranh kỹ ag tóg vãn tóg tỹ kamkam ke ěn ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pijé ag tỹ kamkam ke kãn ke mũ', isỹ ũ to: inh fe, he mũ ěn ti. Nėj gru tỹ nhyn ke sór ěn ri ke ag nỹtĩ gé. Ti pijé ag tỹ nhyn kenh ke mũ'. Ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kỹ sóg kejẽn věnh kar jykre tugnỹm ke mũ. ²¹ Ěn kã ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vĩ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã ke gé, he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, *Isaiás* ti, *Jesus* to.

*Jesus tỹ Japo jykre tó
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)*

²² Kejẽn ag tóg, *Jesus* to ù pére kãmũ mũ, ùn kyvó. Vĩ vãnh tóg nĩ gé. Hã ra tóg jagrẽ kórég nĩ gé. Kỹ *Jesus* tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg vĩ há' he mũ sir. Vãhã tóg ve há han mũ gé sir. ²³ Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “*Davi* krẽ'krẽ ên tũ mỹ’?” he mũ sir, *Jesus* to. “Ù tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ên tũ mỹ’?” he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg tỹ ti hã ve nĩ.

²⁴ Kỹ Pã'i ag tóg mễg mũ sir, *Jesus* tỹ ti tỹ há' he ên ti. Hã kỹ ag tóg *Jesus* to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrẽ nĩ, *Belzebu* ên tỹ. Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he ag tóg mũ.

²⁵ Hã ra *Jesus* tóg, ag tỹ nén to jykrén mũn ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “pã'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽn kỹ ag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ,” he mũ. “Êmã pir ki ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ, ãn pir krẽm ke fag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ fag tóg, vãnh kãpãm kỹ nỹtĩnh mũ, kỹ fag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ. ²⁶ Ge ti nĩ gé. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ù kutẽm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ han mũ sir. Kỹ ag tóg jagnẽ tỹ tũ' henh ke mũ gé, Nén Kórég ag. ²⁷ “*Belzebu* tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he ãjag tóg tĩ iso. Jãvo ãjag mré ke ag hỹn vễjyre tỹ ne tỹ vễjagrẽ kórég pan tĩ? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre tỹ ag pan tĩ gé', Topẽ jykre tỹ, vó? Topẽ jykre tỹ ag tóg ag pan tĩ. ãjag tỹ tag to jykrén kỹ ãjag tóg inh jykre há ên ki kanhrãn ke mũ vễ,” he tóg. ²⁸ “Topẽ kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr. Topẽ kuprĩg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topẽ tóg tỹ ẽg pã'i nĩ vễ mỹr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

29 “Ëg tỹ ùn jũ mẽ tũ mãn sór kỹ ãg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ mũ ra tóg ti tũ ki rĩr ke mũ. Ëg tỹ ti se kar kỹ hã ãg tóg ti tũ mãn ke mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Japo vỹ tar nĩ. Hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãn ke mũ sir. Ag jagrẽ kórég pan jé sóg ke mũ gé,” he tóg.

30 “Ăjag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn hã kỹ ãjag tóg, inh kato tãgtẽ mũ. Ăjag tỹ inh mré ãprã ke ag tỹ Topẽ to kãmũ han tũ nĩn kỹ ãjag tóg, ag kãmũ kamẽg mũ,” he tóg.

31 “Ha mẽ, ãjag tỹ Topẽ vĩ mranh mũ ra tóg, ãjag mỹ vãnh pãte fón sór mũ, ãjag tỹ Topẽ to vĩ kónãn mũ ra ke gé. Ăjag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg tỹ ù krĩn kỹ to: Japo tỹ ti jagrẽ nĩ, hen kỹ tóg, ãjag mỹ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ sir, Topẽ ti. 32 Ăjag tỹ iso vĩ kónãn mũ ra tóg, ãjag mỹ vãnh pãte fón sór mũ gé, ãjag tỹ ãprã ke fi kósin to vĩ kónãn mũ ra. Ăjag tỹ Topẽ kuprĩg to vĩ kónãn kỹ tóg, ãjag mỹ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ. Ăjag tỹ ga kri mũn kỹ tóg, tag tỹ vãnh pãte fón ke tũ nĩ, Topẽ ti, ãjag ter kar kỹ ke gé,” he tóg, *Jesus* ti, pã'i ag mỹ.

Ka há mré ka kórég kãme

(Lc 6.43-45)

33 “Ëg tỹ ka kanẽ ko há krãn kỹ ti kanẽ vỹ, ko há nĩ, ãg tỹ ka kanẽ ko vãnh krãn kỹ ti kanẽ vỹ, ko kórég nĩ gé. Ëg tỹ ti kanẽ ve kỹ ãg tóg: “ũn kanẽ ko vãnh ja vỹ,” he tĩ. Ge ti nĩgtĩ, ãg jykre ti. Ûn jykre há tóg há nĩ, jãvo ùn jykre kórég tóg kórég nĩ gé.

34 Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ. Kórég tãvĩ ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg, ón kỹ nén ù há tó sór tĩ. Ëg jẽnky ki tóg kãkutẽ tĩ, ãg tỹ nén to jykrén mũ ti. Ëg jykre kórég

tãvĩ nýtĩn kÿ ěg tóg, nén ũ kórég tãvĩ tó tĩ. Hã kÿ ãjag pijé tó há han tĩ'. ³⁵ Ũn jykre há vÿ, nén ũ há kar to jykrén tĩ, kÿ tóg ěg mÿ tó há han tĩ gé. Ũn jykre kórég vÿ, nén ũ kórég kar to jykrén tĩ gé, kÿ tóg ěg mÿ tó kónãn tĩ gé sir," he tóg.

³⁶ "Ha mē, kurã tÿ ěgno kã, isÿ vĕnh kar jykre tugnÿm ke kurã ěn kã sóg, ãjag vĩ tugnÿm ke mũ. ãjag tÿ ón kÿ vĩ ja ěn ve jé sóg ke mũ gé. ãjag tÿ nén tó ja kar tugnÿm jé sóg ke mũ, ha vem nĩ," he tóg.

³⁷ "ãjag tÿ vĩ há han ja nĩn kÿ ãjag tóg, inh mÿ há nýtĩ gé. ãjag tÿ vĩ kónãn ja nĩn kÿ ãjag tóg, inh mÿ kórég nýtĩ. Kÿ ãjag tóg to jagtar ke mũ," he tóg. Ti tÿ ti kato tē mũ ag mÿ Topē jykre tón hã vē.

*Ag tÿ milagre ve sór
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Kÿ Topē vĩ to ěg kanhrãn tĩ ũ ag tóg *Fariseu* ũ ag mré *Jesus* mÿ: "*Senhor*, ěg tÿ ã tÿ *milagre* ũ han venh há tóg tĩ," he mũ.

³⁹ Kÿ tóg ag mÿ: "kórég ãjag nýtĩ," he mũ. "Topē ki ge sór vãnh ãjag tóg nýtĩ. ãjag tÿ *milagre* ve sór mũ tag venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Nén pir hã ve jé ãjag tóg ke mũ, hã vÿ: *Jonas* tÿ nén ve ja ěn ri ke, he mũ.

⁴⁰ *Jonas* ěn vÿ, goj tãn nug kã kã nĩ ja nĩgtĩ, kurã tãgtũ ki. Tag ri ke ve jé sóg ke mũ gé. Ga krĕm sóg nÿnh mũ, kurã tãgtũ ki. Tÿ sóg ěprã ke fi kósin nĩ," he tóg.

⁴¹ "Kÿ *Nínive* tá ke ag vÿ, ãjag kato vĩnh ke mũ sir, kurã tÿ ěgno kã, ha vem nĩ. Ag tÿ *Jonas* vĩ mē kÿ ag tóg ag jykre kórég tovãnh. Tÿ sóg *Jonas* kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nýtĩ. ⁴² Kÿ pã'i mág ěn fi, ũ tÿ kuvar há tá kãtĭg ja ěn fi vÿ ãjag

mré nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ ěgno kã. Kĩ fi tóg ãjag mỹ vĩ kónãnh ke mũ gé. Kuvar há tá fi tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, vãsỹ, fi tỹ pã'i mág tỹ *Salomão* vĩ mẽ jé. *Salomão* kãfór vĩ tỹ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vĩ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Vějagrẽ kórég jykre
(*Mc 11.24-26*)

⁴³ Kĩ tóg: “kejẽn sóg ũ ki vějagrẽ kórég kutẽm mũ,” he mũ. “Kĩ tóg ga kórég ra tĩ mũ, ti jagrẽ ěn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Vẽnhkán ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hẽ ri ken kỹ vẽnkhán ke tũ tĩn kỹ. ⁴⁴ Kĩ tóg vãhã to jykren kỹ: “inh jé hỹn tĩg mãn ha, sỹ ũ tá kãkutẽ ja ěn ra. Inh mỹ tóg tỹ ĩn ri ke ja nĩ,” he mũ. Kĩ tóg ti venh tĩ mũ sir. Hã ra tóg krĩ há nĩ, kỹ tóg ti mỹ ĩn há ri ke nĩ sir, ĩn prur, ĩn kuprã, ĩn sĩnvĩ ri ke. ⁴⁵ Kĩ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mũ sir. Kĩ ag kar tóg ũ ěn kã ra ge mũ sir. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Hã kỹ tóg kórég tãvĩ nĩ sir. Tĩ jagrẽ pir kutẽm inh vẽ vẽ, hã ra ũ tỹ 8 (ke) ag tóg sir tỹ ti jagrẽ nỹtĩ ha, ti tỹ inh ki rã tũ nĩn kỹ. Ājag mỹ tóg ge nĩnh mũ, kurã tỹ ěgno kã. Ājag jykre pãno to ãjag tóg jagtar ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus mré ke pẽ fag
(*Mc 3.31-35; Lc 8.19-21*)

⁴⁶ Ti tỹ ver tỹ vẽmẽn jẽ ra ti mỹnh fi tóg, tá jun mũ sir, ti jãvy ag mré. Ti mỹ fag tóg vẽn vĩ jẽnẽg mũ, fag tỹ ti mré vẽmẽn jé. ⁴⁷ Kĩ ũ tóg ti mỹ tónh kãtĩ mũ. “Ā mỹnh fi vĩ re tá jẽ, ã jãvy ag mré. Fag tỹ ã mré vẽmẽn ke nẽji,” he tóg, *Jesus* mỹ. ⁴⁸ Kĩ tóg ũ tỹ ti mỹ tó mũ ěn mỹ: “mẽ’,” he mũ. “Inh mỹnh fi mỹ’? Inh jãvy ag mỹ’?” he tóg. ⁴⁹ Kĩ tóg ti mỹ ti mré mũ tĩ

fag ven mũ sir, ti nĩgẽ tỹ. Kĩ tóg: “inh mỹnh pẽ fi hã vễ, inh jãvy pẽ ag hã vễ gé,” he mũ, ti mré mũ tĩ ag to. ⁵⁰ “Ủ tỹ inh panh tỹ kanhkã tá nĩ ẽn vĩ ki króm mũ ag hã vĩ tỹ, inh jãvy pẽ nỹtĩnh mũ, inh ve pẽ fag ke gé, inh mỹnh pẽ fi ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

13

Nén fy kãmẽ

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kurã ẽn kã *Jesus* tóg, ãn tá kãkutẽ mũ, kĩ tóg goj nig mág ra tĩ mũ. Tá tóg nĩ nĩ sir. ² Kĩ ù tỹ hẽn ri ke ag vĩ tá vẽn hãn mũ sir, ti rã hã, kĩ tóg *canoa* kã ra rã kĩ kã kã nĩ mũ sir, jo ùn e ẽn ag tóg nig fyr tá nỹtĩ. ³ Kĩ tóg ag kanhrãn mũ sir. Ag mỹ tóg: “ủ tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ ge nỹtĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nén fy krãn jé tĩ mũ. ⁴ Ti tỹ krãn kĩ ti fy ù tóg, ẽpry kri kutẽ mũ, kĩ sêsĩ tóg ko mũ sir. ⁵ Ti fy ù tóg, pãró kri krãn kĩ nĩ, ga e tũ ki. Ge ra tóg kãnhmar mur mũ vễ, ga sĩ ẽn ki. ⁶ Hã ra tóg rã tỹ ẽg nĩno kã sa kĩ ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kĩ tóg, tóg mũ. ⁷ Ti fy ù tóg, sónh kã ki krãn kĩ nĩ gé, kĩ sónh tóg ti mré mur mũ, kĩ tóg ti kri rũm ke mũ. Kĩ tóg tũ' he mũ sir. ⁸ Ti fy ù tóg vãhã, ga há ki krãn kĩ nĩ, kĩ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ gé, kanẽn há han tóg mũ gé sir. Ủ tóg kanẽ tỹ 100 han mũ, jo ù vĩ kanẽ tỹ 60 han mũ gé, jo ù vĩ tóg kanẽ tỹ 30 han mũ. ⁹ Ha to jykrén há han,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg tỹ Topẽ jykre to vẽn kanhrãn ke

(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, kĩ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nẽ?” he mũ.

11 Kŷ tóg ag mŷ: “ãjag hã ne, ũ tŷ kanhkã tá nĩ ěn tŷ tŷ ěg pã'i nĩ ěn kĩ kanhró nŷtĩnh mŷ’,” he mŷ. “Jãvo ũn e ěn ag vŷ, ki kanhrãn kãn ke tũ nĩ. 12 Hã kŷ tóg ge nĩ. Ũ tŷ nén ũ to jykrén há han kŷ tóg ũ to jykrén mãn', ũ to jykrén mãn' he tĩ. Koměr hã tóg to jykrén kãn ke mŷ. Ũ tŷ nén ũ to jykrén tũ nĩn kŷ tóg ti mŷ tũ tĩ, ti tŷ to jykrén sĩ han mŷ ra. 13 Hã kŷ sóg ũn e ěn ag mŷ nén kãme hã tó mŷ, ag tŷ mĕg mŷ ra han sór tũ nŷtĩn kŷ. Kŷ ag tóg ón kŷ mĕ ja nĩ sir, hã kŷ ag ki kagtĩg nŷtĩ, to jykrén tũ ag nŷtĩ sir. 14 Hã ra *Isaías* tóg tag rán ja nĩ gé, ha mĕ. “Mĕ jé ãjag tóg ke mŷ, ón kŷ, hã ra tóg ãjag tŷ to jykrén tũ tĩnh mŷ, hã kŷ ãjag tóg ki kagtĩg nŷtĩnh mŷ. 15 *Povo* tag ag vŷ, krĩ tũ nŷtĩ. Nĩgrĕg kutu ag nŷtĩ. Kanĕ kyvó ag nŷtĩ gé, ag tŷ inh kĩ ge sór tũ nŷtĩn kŷ. Hã kŷ sóg ag tŷ há' henh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Topĕ ti, he ja tóg nĩ, *Isaías* ti, *povo* tag to,” he tóg.

16 “Ag jãvo ãjag hã vŷ, nĩgrĕg há nŷtĩ, hã kŷ ãjag tóg, jĕmĕ há han mŷ. 17 Ha mĕ, vãsŷ ke tŷ hĕn ri ke ag vŷ, inh ve sór e ja nĩgtĩ, ãjag tŷ ũri vég mŷ tag ti. Hã ra ag tóg inh kãtĩg ke jo kãgter kãn. Topĕ vĩ tó tĩ ag vĕ. Jykre kuryj ja ag nŷtĩ. Ge ra ag tóg inh ve ja tũ nĩgtĩ. ãjag hã ne inh vĩ mĕg mŷ', inhhã',” he tóg, *Jesus* ti, ti mré mŷ tĩ ag mŷ.

Jesus tŷ nén fy kãmén

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 “Kŷ sóg ãjag mŷ ěg tŷ nén fy krãn kãmén há han mŷ, ha mĕ. 19 Ũ tóg kejĕn, ón kŷ Topĕ vĩ mĕg mŷ. Hã ra tóg to jykrén tũ nĩ. Kŷ Nén-Kórĕg vŷ, ti mŷ tŷ tũ' he mŷ sir, ti tŷ mĕ ja ti tŷ. Kã jatu tóg nĩ sir. Nén fy tŷ ěmĩn kri kutĕ mŷ ěn hã vĕ. 20 Kŷ ti fy ũ tóg, pãró

kri krãn kÿ nĩ. Û vễ gé. Topễ vĩ mễg tóg mũ gé. Kÿ tóg kãnhrar: he, he mũ sir. Ti mÿ tóg sér tĩ. ²¹ Hã ra tóg tÿ nén ù kré jãre tũ ẽn ri ke nĩ mÿr. Hã kÿ tóg tĩg sĩ han mũ, Topễ mré. Nén ù jagy kutẽ kÿ tóg, Topễ tovãnh mũ sir, ù tÿ Topễ vĩ tigrĩn ti kato tẽ kÿ. ²² Ti fy ù tóg sónh kã ki krãn kÿ nĩ. Û vễ gé. Topễ vĩ mễg tóg mũ gé. Hã ra tóg ti rãnhrãj hã mĩ ẽkrég mũ sir. Nén kar to ẽn tóg mũ sir. Ôn kÿ tóg riko nĩ sór mũ. Hã kÿ tóg Topễ vĩ kã jatu' he mũ sir. Kÿ tóg kanẽn há han tũ nĩ sir. ²³ Ti fy ù tóg ga há ki krãn kÿ nĩ. Û vễ gé. Topễ vĩ mễg tóg mũ gé. Mễ kÿ tóg to jykrén mũ sir. Kÿ tóg kanẽn há han mũ sir. Kÿ ù vÿ tóg kanẽ tÿ 100 han, jo ù vÿ tóg kanẽ tÿ 60 han mũ, jo ù vÿ tóg kanẽ tÿ 30 han mũ gé,” he tóg.

Vãnh kãmẽ

²⁴ Kÿ tóg vãnh to kãmén kÿ: “Nén-Kórég tÿ inh rãnhrãj kókén sór mũ vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg ti japÿ tá nén ù fy krãn mũ. ²⁵ Kÿ tóg nũr tĩ mũ, ti *camarada* ag ke gé. Kÿ ti kato tẽ ẽn tóg kutyg kÿ ti japÿ ra tĩ mũ, kÿ tóg tá jun kÿ vãnh fy krãn mũ, ti jakré ẽn kãmĩ. Kÿ tóg tĩ mũ sir. ²⁶ Kÿ ti jakré tóg mur mũ, mog tóg mũ, kanẽn tóg mũ gé sir. Hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ gé. ²⁷ Kÿ ti *camarada* ag tóg ti mÿ: “nén ù fy krãn ẽg tóg mũ vễ, hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ. Ne nẽ hÿn?” he mũ.

²⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “ẽg kato tẽ ẽn rãnhrãj hã vễ,” he mũ. “Èn hã vÿ isũ kókég mũ!. “Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ẽg mÿ vãnh ẽn kunũnh ke tũ nĩ?” he mũ.

²⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Ajag tÿ vãnh ẽn kunũnh kÿ tóg inh mÿ ajag tÿ ti pẽn ù kunũnh ha mẽ tĩ, vãnh mré. Kÿ kunũnh tũg nĩ. ³⁰ Vãnh hÿn tóg

inh jakré mré mog mũ gé. Kĩ sóg ěg tỹ krenh ken kũ ũ tỹ krég mũ ag mỹ: “vãnh kre vén nĩ,” henh ke mũ. “Kỹ tugfĩn nĩ, ěg tỹ pũn jé. Kar kũ ajag tóg inh jakré krenh ke mũ, sỹ pājó krēm vin han jé,” he tóg, ag *patrão* ti,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ũ tỹ ón kũ Topẽ ki ge kũ nỹtĩ ěn ag tón hã vễ.

*Topẽ vĩ tỹ vễnh kar kri rũm ke
(Mc 4.30-32; Lc 13.18-21)*

³¹ Kũ tóg ag mỹ: “ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ gé. “Ka tỹ krén ri ke tóg nĩ. Ti krãn ěg tóg tĩ. ³² Ti mog kũ tóg vãhã vãnh kãfór kar nĩ. Hã kũ sễsĩ ag vỹ ti fėj kã ki ti jagfe han kũ kã ki krég tĩ,” he tóg.

³³ Kũ tóg fag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ ũn tỹtá fag tỹ ěmĩ han ri ke nĩ,” he mũ gé. “Ěmĩ han jé fag tóg, ěmĩ jãgja jafã tỹ *fermento* ěn tỹ farĩnh mré jãgĩg tĩ. Kũ tóg tỹ són ke kãn tĩ,” he tóg.

*Jesus tỹ nén ũ tỹ ěg kanhrãn
(Mc 4.33-34)*

³⁴ Nén tỹ hên ri ke kãmén tóg tĩ, *Jesus* ti, vễnh kar mỹ. “Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke vỹ tag ri ke nĩ,” he tãvĩ han tóg tĩ ag mỹ. ³⁵ Hã ra tóg rán kũ nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ũ tóg *Jesus* to tag rán ja nĩ, ha me: “nén tỹ hên ri ke kãmén jé sóg ke mũ. Inh jo tó ja tũ ěn tó jé sóg ke mũ. ũ vỹ tag mẽ ja tũ nĩ ver, sỹ tónh ke mũ tag,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ěn, *Jesus* to.

Jesus tỹ vãnh kãmén

³⁶ Ag mỹ kãmén kãn kar kũ tóg, vễnh e ěn ré kũ ĩn kã ra rã mũ, *Jesus* ti. Kũ ti mré mũ tĩ ag tóg, ti to kãmũ mũ, ti ki jễmễ jé. “Ěg mỹ ã tỹ ag mỹ kãmén ja

ẽn ti tó mǎn nĩ, ǎ tỹ ag mỹ ẽkré mré vǎnh tó ja ẽn ti. Ẽg tỹ ver to jykrén tũ tóg tí,” he ag tóg mũ.

³⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “ẽprǎ ke fi kósin vỹ nén ù fy krǎn mũ. Inh hǎ vỹ,” he mũ. ³⁸ “Ga hǎ to sóg: ẽpỹ, he mũ. Kỹ inh jakré vỹ tỹ, Topẽ krẽ ag ri ke nỹtĩ, kỹ vǎnh vỹ tỹ, Nén-Kórég krẽ ag ri ke nỹtĩ gé. ³⁹ Û tỹ ag han mũ vỹ tỹ, Japo ti nĩ, Nén-Kórég ẽn krẽ ag. Tĩ krenh ke kurǎ hǎ vỹ: kurǎ tỹ ẽgno, he mũ. Û tỹ inh jakré krenh ke mũ ag vỹ tỹ, Topẽ tỹ jẽgnẽ jafǎ ag nỹtĩ. ⁴⁰ Kurǎ tỹ ẽgno kǎ ag tóg, ẽg tỹ vǎnh pũn ẽn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag tỹ. ⁴¹ Ẽprǎ ke fi kósin ẽn, inh hǎ vỹ, isỹ jẽgnẽ jafǎ ẽn ag jẽgnẽnh ke mũ sir, kỹ ag tóg, ù tỹ vỹjykre pǎno han mũ kar ag génh kǎn ke mũ, ù tỹ ù ag mỹ: “ha jatun mỹ Topẽ vỹ mranh,” he mũ kar ag ke gé. ⁴² Ag génh kỹ ag tóg, pĩ gru mág ẽn ki ag vǎm ke mũ sir. Tá ag tóg vēsýrénh tǎvĩ han ke mũ. Ag jǎ tỹ ag tóg gyngyn kenh ke mũ, jũ kỹ, vēsýrénh kỹ ke gé. ⁴³ Ag jǎvo ùn jykre kuryj ag vỹ, hapẽ nỹtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rǎ gru ri ke, ag tỹ ag jóg tá nỹtĩnh kỹ sir, ag tỹ ù tỹ kanhkǎ tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ ven kỹ. Ha mẽ há han,” he tóg, *Jesus* ti.

Ẽpỹ ki jǎnkamy kǎme

⁴⁴ “Kỹ ẽg tỹ kanhkǎ tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh ke vỹ, tag ri ke nĩ gé, ha mẽ. Û tỹ ti *patrǎo* japỹ tá jǎnkamy ne kunũnh kỹ péju mǎn kỹ nĩm ẽn ri ke tóg nĩ. Ti péju mǎn kar kỹ tóg, ti tỹ nén kar fón kǎn mũ sir, ti kaja to ẽpỹ ẽn vyn jé sir. Ti tỹ ẽpỹ ẽn vyn kar kỹ jǎnkamy ẽn vỹ tỹ, ti tũ nĩ sir,” he tóg. Ti tỹ ẽg tỹ ti ki rǎ há han ke kǎmẽn hǎ vỹ.

Pérola kǎme

45 “Ëg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “*Negociante* ù tóg jãnka han jafã tỹ *negociar* he tĩ, *pérola* tỹ. Hã kỹ tóg ùn há kuprẽg tĩgtĩ. 46 Kejẽn tóg ùn hapẽ ù vég mũ sir, ùn kaja e. Kỹ tóg ti tũ vãm kãn mũ sir, ti tỹ ùn sĩnvĩ pẽ ãn kũpra he jé,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ãg mũ ãg tỹ ti ki rã há han ke kãmén mãn hã vẽ gé.

Rede kãme

47 “Ëg tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke kãme ù vẽ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “*Rede* ri ke tóg nĩ, ãg tỹ tỹ pirã kugmĩ jafã ãn. Ti fón ãg tóg tĩ, goj kã ki, ãg tỹ pirã kugmĩ jé, kãkufár ke gé. 48 Goj ki fón kar kỹ ãg tóg nỹgnỹn tĩ sir, kỹ ãg tóg, pirã mré kãkufár gég tĩ. Génh kỹ ãg tóg, ùn mág hã kuprẽg tĩ, ma mũ jé. Ùn kãsir ãn tugvãnh ãg tóg tĩ. 49 Ge ti nĩnh mũ, kurã tỹ ãgno kã. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag tóg, ùn jykre kuryj ag kuprẽg ke mũ, Topẽ mũ. 50 Ùn jykre pãno ag vãvãm jé ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ãn ki. Tá ag vësỹrénh ke vẽ sir. Ag jã tỹ ag tóg gyngyn kenh ke mũ, tỹ ag gangan kenh ke mũ, jũ kỹ, vësỹrénh kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg panh kãme

51 Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mũ: “ãjag mũ tag to jykrén kãn mũ ha?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mũ: “hỹ,” he mũ sir.

52 Kỹ tóg ag mũ: “kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Û tỹ Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ãn, ti tỹ kanhkã tá nĩ ãn jykre han kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. Ëg panh ri ke ti nĩ. Kejẽn tóg ãg mũ ti tỹ nén sĩnvĩ ven tĩ, ti tỹ ùri mãg mũ ti, ti tỹ vãsỹ mãn ja ãn ke gé,” he tóg. Ti tỹ ãg tỹ Topẽ vĩ to vẽnħ kanhrãn mág han tón hã vẽ.

Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke
(*Mc 6.1-6; Lc 4.16-30*)

⁵³ Ag mỹ kāmén kãn kar kỹ tóg, tá kãkutẽ mũ sir.
⁵⁴ Kỹ tóg ti jamã ra tĩ mũ sir. Tá jun kỹ tóg, vênh kanhrãn jafã krêm ag kanhrãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti vỹ ti. Kỹ ag tóg ti to vỹ kónãn mũ. “Hên tán hỹn ki kanhrãn, vễjykre tag ki? Ủ nỹ hỹn ti kanhrãn, ti tỹ nén han vãnh tag hynhan jé? ⁵⁵ Đn han tĩ ên kósín vễ mỹr. Ti mỹnh fi vỹ tỹ *Maria* fi nĩ, kỹ ti jãvy ag vỹ ki nỹtĩ, *Tiago, José, Simão, Judas*. ⁵⁶ Kỹ ti ve fag vỹ, tag ki nỹtĩ gé, êg mré. Ti tỹ ne jé êg kãfór nĩ sór nê hỹn?” he ag tóg mũ sir, *Jesus* to.

⁵⁷ Kỹ tóg ag mỹ tỹ ù nỹ. Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “êmã ù tá ag tóg Topẽ vỹ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ. Jãvo ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he mũ.

⁵⁸ Kỹ tóg tá *milagre* e hynhan tũ nĩ, ag tỹ ti ki ge jãvãnh nỹtĩn kỹ.

14

João Batista ter
(*Mc 6.14-29; Lc 9.7-9*)

¹ Kỹ kejẽn pã'i mág tỹ *Herodes* vỹ mễg mũ, *Jesus* kãme ti. ² Kỹ tóg ti *camarada* ag mỹ: “*João Batista* hỹn, ãjag tỹ inh mỹ ù tó mũ ên ti,” he mũ. “Ti hỹn rĩr mãn, sỹ ti tén kar kỹ, hã kỹ tóg *milagre* tỹ hên ri ke hynhan tĩgtĩ,” he tóg, *Herodes* ti, *Jesus* to.

³ *Herodes* vỹ *João* se ja nĩ, *Herodias* fi tugnĩn. Ti jãvy tỹ *Filipe* prũ ja fi vễ, hã ra tóg fi tỹ prũg mũ, *Herodes* ti. Hã kỹ *João* tóg ti mỹ: ⁴ “ã hã ne tóg, ã mré ke prũ fi tỹ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topẽ vỹ mranh mũ,” he tóg, *João* ti, *Herodes* mỹ.

⁵ Kÿ *Herodes* tóg ti tén sór mũ, hã ra tóg vênh kar kamẽg mũ. Vênh kar tóg *João* to: “Topẽ vĩ tó tĩ ù vễ,” he tĩ. ⁶ Hã ra tóg kejẽn *Herodes* mur ja kurã tá krÿg mũ. Kÿ fénhta ên kã *Herodias* fi kósin fi vÿ ag jo vênh grén mũ sir, ti mré jêg mũ ag jo. Kÿ tóg *Herodes* mÿ sïnvĩ nĩ. ⁷ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ nén to vĩ mũ kar nĩm jé sóg ke mũ ã mÿ, sÿ ke há vễ,” he mũ.

⁸ Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ tó mũ. Kÿ fi mÿnh fi tóg, fi krĩn mũ, fi tÿ *João* krĩ to vĩ jé. Kÿ fi tóg: “inh mÿ ùri *João Batista* krĩ tÿ pénky kã kã nĩm,” he mũ.

⁹ Kÿ tóg ti mÿ e tĩ sir, ti tÿ ti tén jé. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vễ,” he ja nĩ, kÿ ti mré jêg mũ ag vÿ mẽ kãn ja nĩ. Kÿ tóg fi mÿ: “he,” he mũ sir. ¹⁰ Kÿ tóg *soldado* ù jẽnẽg mũ, ti tÿ *João* krĩ kym jé. Hã ra *João* tóg vễse ja kã kã nĩ nĩ. ¹¹ Kÿ tóg ti krĩ kym mũ sir. Pénky kã kã nĩm kÿ tóg, fi mÿ nĩm mũ, tytãg fi mÿ, ti krĩ ti. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma tĩ mũ. ¹² Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg, ag tÿ mẽ kÿ ti vyn kãmũ mũ, vênh kej tá ti péju jé. Ti péju kar kÿ ag tóg *Jesus* mÿ tónh mũ mũ.

Jesus tÿ ùn e jẽn

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³ *Jesus* tóg, ti tÿ *João* ter mẽ kÿ tá kãkutẽ mũ, *canoa* kãmĩ. Kÿ tóg êmã tũ ja ra tĩ mũ sir, ti pir mÿ nĩ jé. Hã ra vênh e ên ag tóg ti tĩg mẽg mũ. Kÿ ag tóg ti nón mũ mũ, ag pẽn kã, êmã kar tá kãmũ kÿ. ¹⁴ Kÿ *Jesus* tóg kafã ù tá vag ke mũ, kÿ tóg tá ùn e ên ag vég mũ sir, ti nón kãmũ mũ ên ag. Kÿ ag tóg ti mÿ jagtar nÿtĩ. Ag jagãgtãn kÿ tóg, ag kã mĩ ùn kagyga ag tÿ há' he mũ sir.

¹⁵ Hã ra tóg rãké nÿ sir, kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ: “rãké ti nÿ ha,” he mũ. “Tag mĩ tóg êmã tũ tĩ.

Kỹ tóg ã tỹ ag jěgněnh há tĩ, ag tỹ ěmã ù ra mũ jé, vějěnh kũpra he jé,” he ag tóg mũ.

¹⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “ha inhhã ag jěn, kỹ ag tóg hẽ ra mũnh ke tũ nĩ,” he mũ.

¹⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg tũ tĩ, vějěnh tĩ,” he mũ. “Ěmĩ tỹ 5 (ke) hã vỹ ki nỹtĩ, pirã régre ke gé,” he ag tóg.

¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ ma kãmũ jěg ge,” he mũ.

¹⁹ Kỹ tóg ùn e ěn ag mỹ tó mũ, ag tỹ re tá nĩgnĩ kỹ nỹtĩ jé. Kỹ tóg ěmĩ tỹ 5 (ke) ěn mǎg mũ, pirã régre ěn ke gé. Kỹ tóg kanhkã ki ěvǎnh mũ sir. Vějěnh ěn to tóg Topě mré vỹ mũ sir. Kỹ tóg vǎhã ěmĩ kénh kỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ sir, ag tỹ kǎnhkrén jé, ùn e ěn ag mỹ. ²⁰ Kỹ věnh kar tóg ko kǎn kỹ funfór mũ sir. Hã ra tóg kén mũ. Kěj tỹ 12 (ke) fǎn ag tóg mũ, ti ke tỹ. ²¹ Ěmĩ ko mũ ěn ag tóg tỹ ùn tỹ 5 *mil* (ke) ag nỹtĩ, ùn tỹtá mré tó tũ, fag krě mré tó tũ, hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé mỹr, ha mẽ.

Jesus tỹ goj nig mǎg kri tĩg
(*Mc 6.45-52; Jo 6.15-21*)

²² Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ *canoa* kǎ mĩ mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé. “Isỹ ver ùn e tag ag mỹ: ha mũjěg, henh ke vě,” he tóg ag mỹ.

²³ Ag mũ kar kỹ tóg, ti pir mỹ krĩ ra tǎpřy mũ, Topě mré vỹ jé. Ti tỹ tá nĩ ra tóg kutyg mũ sir. ²⁴ Kỹ *canoa* tóg goj nig mǎg ěn kǎ mĩ tĩ mũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kuvar gy nĩ. Kǎka vỹ ag kato tẽ mũ gé, hã kỹ ag tóg mũ kónǎn mũ. Kỹ goj tóg krém krém ke sa nĩ, kỹ tóg ag kutǎn mũ, goj ti. ²⁵ Hã ra *Jesus* tóg kurã ke ra ag to kǎtĩ mũ, goj kri tĩg kỹ, ti pěn kǎ. ²⁶ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vėg mũ, ti tỹ goj kri tĩg kỹ, kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Věnh kupřĩg vě,” he ag tóg mũ. Ti

kamêg kÿ ag tóg vêkrênkrêr mũ sir. ²⁷ Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “inh kamêg tũg nĩ, inh hã vê, jũrũn ke tũg nĩ,” he mũ.

²⁸ Kÿ *Pedro* tóg ti mÿ: “ã hã mÿ’? Kÿ inh mÿ tó, isÿ ã to tĩg jé, goj kri tĩg kÿ,” he mũ.

²⁹ Kÿ *Jesus* tóg ti mÿ: “kunĩg ge,” he mũ. Kÿ *Pedro* tóg *canoa* ki kãkutê kÿ goj kri tĩ mũ sir, *Jesus* to. ³⁰ Ti tÿ goj kri tĩg kÿ tóg vãhã, kãka ki êvãnh mũ, kÿ tóg mũmêg mũ sir. Mũmêg kÿ tóg goj ki pun ke kÿ ter kren mũ. Kÿ tóg prêr mũ. “*Senhor*, inh kren han nĩ,” he tóg.

³¹ Kÿ *Jesus* tóg vêsÿmêr ti kãgmĩg mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “inh ki rã há han tũ ã tóg nĩ, vÿ,” he mũ. “Ã hã ne tóg: inh mÿ tá jun mũ vÿ? he mũ’, hã kÿ ã tóg ki pun ke kren mũ,” he tóg.

³² Kÿ ag tóg *canoa* kã ki ge mũ sir. Kÿ kãka ên tóg tũ’ he mũ sir, vêsÿmêr. ³³ Kÿ tóg ag mÿ há tĩ. Kÿ ag tóg *Jesus* ki ge há han kÿ ti mÿ: “Topê kósin vÿ tÿ ã nĩ, mÿr,” he mũ.

Jesus tÿ Genesaré tá jun

(*Mc 6.53-56*)

³⁴ Kÿ ag tóg kafã ã tá junjun mũ sir, ga tÿ *Genesaré* tá. ³⁵ Tá ke ag tóg, ag tÿ *Jesus* ve kÿ ti ki kanhrãn mũ. Kÿ ag tóg vênh kar mÿ vênh vĩ jêgnêg mũ sir, ag tÿ ãn kagyga ag tatĩ kãmũ jé, *Jesus* to. ³⁶ Kÿ ag tóg *Jesus* mÿ to vĩ mũ, ag tÿ ti kur tóv mē jé. Kÿ ã tÿ ti kur mēg mũ ag tóg há’ he kãn mũ sir.

15

Judeu ag jykre si

(*Mc 7.1-13*)

¹ Kÿ kejĕn pã'i ũ ag tóg *Jerusalém* tá junjun mũ, *Jesus* tá, Topĕ vĭ to ěg kanhrãn tĭ ag mré hã. *Jesus* mÿ ag tóg: ² “ã mré mũ tĭ ag ne tóg ěg jykre si mranh tĭ,” he mũ. “Ěg jykre si ki ěg tóg ěg jĕn ke jo nĭgpég tĭ. Jãvo ag tóg ag nĭgpég tũ ra jĕg tĭ, ã mré mũ tĭ ag” he ag tóg.

³ Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ãjag hã vÿ Topĕ vĭ mranh tĭ, inhhã, ãjag tÿ ãjag jykre si han kÿ,” he mũ. ⁴ “Topĕ tÿ ěg mÿ tón hã vĕ, ha mẽ: “ã mÿnh fi mré ã panh kamĕg nĭ, fag jagãgtãn nĭ,” he ja tóg nĭ. Kÿ tóg tag tó mũ gé, ha mẽ: “ũ tÿ ti han mũ fag mÿ vĭ kónãn mũ ěn tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĭ gé, Topĕ ti. ⁵ Ti jãvo ãjag tóg tag tó tĭ, ha mẽ: “ã panh mÿ nén ũ nĭm tũg nĭ, ã mÿnh fi mÿ nĭm tũg nĭ gé, ã tÿ fag mÿ: “sÿ ãjag mÿ nén ũ nĭm ke vĕ vĕ, hã ra sóg Topĕ mÿ nĭm sór mũ,” hen kÿ. “Ũ tÿ tag han kÿ tóg há tĭ,” he ãjag tóg tĭ. ⁶ Hã kÿ ãjag tóg Topĕ vĭ tÿ tũ' he tĭ, ãjag tÿ ãjag jykre si hã han kÿ,” he tóg.

⁷ “Jykre régre ãjag nÿtĭ, ha mẽ. Hã kÿ *Isaías* vÿ ãjag to vĭ ja nĭgtĭ, ti tÿ tag tó kÿ, ha mẽ. ⁸ “*Povo* tag vÿ ag nũnĕ hã tÿ inh mÿ vĭ há han tĭ, hã ra ag jykre pijé tÿ inh jykre nÿ!,” he ja tóg nĭ. ⁹ “Fagrĭnh mÿ ag tóg iso grĭnhgrĭnh ke tĭ, hã ra ag tóg ěprã ke ag jykre to: Topĕ tÿ tón hã vĕ, he tĭ,” he ja tóg nĭgtĭ, *Isaías* ti. Ki hã tóg tó ja nĭ, ãjag to, ãjag jykre régre nÿtĭn kÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ne tÿ ěg kavénh
(*Mc 7.14-23*)

¹⁰ Kÿ tóg vĕnh kar jé prĕr mũ sir, ag tÿ ti rã hã nÿtĭ jé, ti vĭ jĕmĕ há han jé. Kÿ tóg ag mÿ: “ha mẽ, sÿ nén tó mũ ti, kÿ to jykrén nĭ gé,” he mũ. ¹¹ “Ěg jĕn pijé

ẽg kavénh tĩ'. Ẽg jẽnky kã ra ẽg tóg rãg tĩ, vễjẽn tỹ. Nén ù tỹ ẽg ki kãpa hã vỹ ẽg kavénh tĩ, ha mẽ,” he tóg.

¹² Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ kĩ ti mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Pã'i ag vỹ ã to jũ nỹtĩ, ã tỹ ag mỹ: vễjẽn pijé ẽg kavénh tĩ', hen kĩ,” he ag tóg ti mỹ.

¹³ Kĩ tóg ag mỹ: “ẽg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ ẽn vãm kãn kĩ nĩnh ke vễ, ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ẽn ti,” he mũ. “Ag pijé tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ', pã'i ẽn ag, hã kĩ tóg ag vãm ke mũ,” he tóg. ¹⁴ “Hã kĩ ag to jykrén tũg nĩ. Ẽn kyvó ag mỹ ag tóg: “sỹ ã jãmĩ tĩg ke vễ,” he tĩ, hã ra ag tóg ag kóm kyvó nỹtĩ gé, kĩ ùn kyvó tỹ ùn kyvó jãmĩ tĩg kĩ ag tóg kãgnó ki vár kãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. Ag tỹ nũgme ki vár ke to ken hã vễ, hã vỹ: kãgnó ki vár, he mũ.

¹⁵ Kĩ *Pedro* tóg ti mỹ: “ẽg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he mũ. ¹⁶ Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ver ki kanhrãn tũ'?” he mũ. ¹⁷ “Mỹ ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ'?” he tóg. “Ha vé, ẽg tỹ ẽg jẽn tỹ ẽg jẽnky kã ra rãg kĩ tóg ẽg nug kã ra rã mũ, kar ẽg tóg fón mũ sir. ¹⁸ Nén tỹ ẽg ki kãpa mũ vỹ tỹ ẽg jykre nĩ, hã kĩ tóg ẽg kavénh tĩ. ¹⁹ Nén tỹ ẽg ki kãpa mũn hã vễ, ha mẽ: jykrén kónãn, ù tén, ti prũ tũ fi mré nỹ, fi mén tũ mré nỹ, ùn mén tũ fag to én, nén ù péju, ù to ón, ù to vĩ kónãn. ²⁰ Nén tỹ ẽg ki kãpan hã vễ, ẽg kavénh tĩn hã vễ. Ẽg tỹ nĩgpég tũ ra jẽn kĩ ti pijé ẽg kavénh tĩ',” he tóg, *Jesus* ti.

*Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vễmén
(Mc 7.24-30)*

²¹ Kĩ *Jesus* tóg tá kãkutẽ kĩ ga ù ra tĩ mũ, ẽmã tỹ *Tiro* ra, ẽmã tỹ *Sidom* ra. ²² Ti tỹ tá jun kĩ fóg ù fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ *Canaã* tá ke fi vễ. Kĩ fi tóg

Jesus tá jun kÿ prër mÿ. “!..*Senhor, Davi* krê'krê..!” he fi tóg. “!..*Inh jagãgtãn* ra..!” he fi tóg. “!..*Inh kósin* fi vÿ jagrê kórég távĩ nĩ, *inh mÿ tóg ã tÿ* fi mÿ kutëm há tĩ..!” he fi tóg, prër kÿ.

²³ Hã ra *Jesus* tóg fi mÿ vĩ tũ nĩ. Kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg ti mÿ: “ã mÿ fi ve sór tũ'? Ëg nón fi tóg ãg jé prër mÿ, kÿ tóg ãg mÿ e tĩ,” he mÿ.

²⁴ Hã ra tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ. “*Topê vÿ inh jẽnê, sÿ Israel* ag hã tÿ há' he jé, ù tÿ *Israel* kã mĩ *Topê vÿ mranh mÿ* ag tÿ,” he tóg. Hã ra fi tóg tÿ fóg nĩ, hã kÿ *Jesus* tóg fi ve sór tũ nĩ.

²⁵ Ge ra fi tóg ti tá jun mÿ sir. Ti krëm fi tóg grĩnh ke mÿ. Kÿ fi tóg ti mÿ: “*Senhor,*” he mÿ. “*Ã mÿ inh jagãgtãn* ke tũ?” he fi tóg.

²⁶ Hã ra *Jesus* tóg fi mÿ: “há tũ tóg nĩ, ã tÿ nén to vĩ mÿ ti,” he mÿ. “*Ëg krê jamĩ vÿ tÿ ãg krê tũ nĩ, kÿ ãg tóg kasor mÿ fón tũ nĩgtĩ,*” he tóg.

²⁷ Kÿ fi tóg: “hÿ, hã ra kasor sĩ tóg ãmĩ vár ko tĩ,” he mÿ. “*Hã kÿ inh mÿ ãmĩ vár nĩm, hã vÿ: inh kósin* fi tÿ há' henh ke, he mÿ,” he fi tóg.

²⁸ Kÿ tóg fi mÿ: “ã hã ne tóg inh ki rã há han'. Hã kÿ sóg ã mÿ han mÿ,” he mÿ. Ti tÿ tag tó kÿ fi kósin fi tóg há' he mÿ, óra ãn hã kã.

Jesus tÿ ãn e ag tÿ há' he

²⁹ Kÿ *Jesus* tóg ãmã ãn tá kãkutê kÿ goj nig mág tÿ *Galiléia* ãn fyr jagma tĩ mÿ. Kÿ tóg krĩ to tãpÿ kÿ tá nĩ mÿ. ³⁰ Kÿ ãn tÿ hên ri ke ag vÿ tá junjun mÿ, ãn kagyga ag ke gé, ãn kãnhgrĩ ag ke gé, fag mré hã. Ti ki ag tóg junjun mÿ, kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mÿ.

³¹ Kÿ tóg vãnh kar ãn mÿ e tĩ. ãn vĩ vãnh ag tóg vĩ há nÿtĩ, ãn kãnhgrĩ ag tóg mÿ há nÿtĩ, ãn kyvó ag tóg

ěvãnh há nýtĩ gé. Kĩ ag tóg Topě mĩ vĩ há han mũ sir.

Jesus tỹ ùn e ù jẽn mãn
(Mc 8.1-10)

³² Kĩ *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag jé prěr mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “inh mĩ ag tóg jagtar nýtĩ, ùn e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg huri ěg mré. Hã ra ag tóg ver vějẽn vég tũ nĩ. Kĩ tóg sỹ ag jěg tũ ra ag jěgně jãvãnh tĩ, ag jamã ra. Ag mũn kũ ù ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kũ,” he tóg.

³³ Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mĩ: “ki tóg ěmã tũ nĩ, ki tóg ga kórég nĩ,” he mũ. “Ěg hỹn hẽ tá vějẽn venh mũ, ěg tỹ ùn e tag ag jẽn jé?” he ag tóg ti mĩ.

³⁴ Kĩ *Jesus* tóg ag mĩ: “ěmĩ tỹ hẽ ri ke vỹ ki nýtĩ ge?” he mũ. Kĩ ag tóg: “ũ tỹ 7 (ke) vĕ, kãkufár pipir ke gé,” he mũ.

³⁵ Kĩ tóg ùn e ěn ag mĩ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ.

³⁶ Kĩ tóg ěmĩ tỹ 7 (ke) mãg mũ, pirã mré, kũ tóg to Topě mré vĩ mũ. Kĩ tóg vĕnh kãkugpãg mũ, ěmĩ ti. Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ vin mũ, ag tỹ vĕnh e ěn ag mĩ kãnhkrén jé. ³⁷ Kĩ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tỹ 7 (ke) fãn tóg mũ sir, *Jesus* mré mũ tĩ ag tỹ génh kũ. ³⁸ Ũ tỹ ko mũ ag vỹ tỹ ù tỹ 4 mil (ke) nýtĩ, ag tãvĩ, ùn týtã mré tó tũ, ag krĕ mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nýtĩ gé.

³⁹ Kĩ *Jesus* tóg ag jěgnĕg mũ, ag jẽn kar kũ, ag jamã ra. Kĩ tóg *canoa* ki rã mũ sir, ěmã tỹ *Magadã* tá ga ra tĩg jé, ti mré mũ tĩ ag mré.

16

Ag tỹ Jesus mĩ milagre to vĩ
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Kÿ pã'i ù ag tóg *Jesus* tá junjun mũ. Ag tÿ ón kÿ ti ki jẽmẽ sór vë, ag tÿ kar kÿ ti kato vĩ jé. Kÿ ag tóg ti mÿ *milagre* to vĩ mũ. Ag tÿ ti jykre to: “Topẽ jykre mÿ vÿ?” he sór vë. ² Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “ta to jykrén há ãjag nÿtĩ, ãmẽ to ke gé,” he mũ. “Rãkãnh kÿ ãjag tóg kanhkã ki ãvãnh tĩ. Rãren kÿ ãjag tóg: “ẽmãnh ke vë,” he tĩ. ³ Kÿ ãjag tóg kusãg ki kanhkã ki ãvãnh tĩ gé. Kanhkã pÿr kÿ ãjag tóg sir: “ta vÿ kutẽnh mũ, kanhkã vÿ pÿr mũ” he tĩ. Tó há han ãjag tóg tĩ, rãre ve kÿ, kanhkã pÿr ve kÿ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nÿtĩ, ãjag tÿ sÿ nén han mũ vég mũ ra. Hã kÿ ãjag tóg: “Topẽ jykre mÿ vÿ?” he tĩ. ⁴ Kórég ãjag nÿtĩ, ãjag tÿ Topẽ ki ge jãvãnh nÿtĩn kÿ. Ûri ke kar vÿ kórég nÿtĩ gé, ãjag ri ke. *Milagre* venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsÿ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg nĩgtĩ, hã vÿ: *Jonas*, he mũ. *Jonas* tÿ nén ve ja ẽn ri ke hã ve jé ãjag tóg ke mũ, ùri,” he tóg, *Jesus* ti. Kÿ tóg ag ré kÿ tĩ mũ sir.

Fermento kãme ù
(*Mc 8.14-21*)

⁵ Kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mré tĩ mũ, goj nig mág kafã ù ra. Tá junjun kÿ ag tóg ẽmĩ to jykrén mũ sir. Kã jatun kÿ ag tóg mũ ja nĩ. ⁶ Kÿ *Jesus* tóg tag to ag kanhrãnh mũ. “*Fariseu* mré *Saduceu* ag tÿ *fermento* há kamẽg nĩ,” he tóg mũ.

⁷ Kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ti tÿ ẽg tÿ ẽmĩ mãg tũ ẽn tó hÿn,” he mũ.

⁸ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, kÿ tóg ag mÿ: “inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver. Hã kÿ ãjag tóg jagnẽ mÿ: “ẽmĩ tũ mÿ’,” he mũ. ⁹ Ver tóg ãjag tÿ to jykrén tũ tĩ!. Ẽmĩ tÿ 5 (ke) ẽn mĩ ẽkrén nĩ. Û tÿ 5 *mil* (ke) ag tóg ko kãnh, hã ra tóg kén, ag kar tÿ ko mũ ra. Ti ke

hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?“ he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ sir. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “jo ẽmĩ tỹ 7 (ke) ẽn ti, ù tỹ 4 *mil* (ke) ag vỹ kó, hã ra tóg kén mũ gé, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?“ he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ gé sir. ¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ inh vỹ to jykrén nĩ,” he mũ. “Èmĩ tó tũ sóg nĩ. *Fermento* pẽ tó tũ sóg nĩ gé. To jykrén há han nĩ, ha mẽ. *Fariseu* mré *Saduceu* ag tỹ *fermento* há kamẽg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹² Kỹ ag tóg vãhã to jykrén há han mũ sir. Ti tỹ *fermento* pẽ tó pijé'. Ti tỹ *Fariseu* mré *Saduceu* ag jykre tó ja vẽ. Ag jykre régre nỹtĩ hã to tóg: “ẽn kamẽg nĩ,” he ja nĩ, *Jesus* ti.

Pedro tỹ Jesus kãmén

(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Kỹ *Jesus* tóg ẽmã tỹ *Cesaréia Filipe* ra tĩ mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Kỹ ag iso hẽ ri ke tĩ?“ he mũ.

¹⁴ Kỹ ag tóg ti mỹ. “ũ ag tóg ã to: “*João Batista* vẽ,” he tĩ. Jãvo ù ag tóg: *Elias* vẽ, he tĩ. Jãvo ù ag tóg: *Jeremias* vẽ, he tĩ gé, jãvo ù ag tóg: Topẽ vỹ tó tĩ ù vẽ, he tĩ gé,” he mũ.

¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?“ he mũ.

¹⁶ Kỹ *Simão Pedro* tóg ti mỹ: “tỹ ã *Cristo* nĩ. Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ. Ûn rĩr nĩ ẽn kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ.

¹⁷ Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “*Simão*’, *João* kósin’,” he mũ. “Èprã ke tỹ ã mỹ tó pijé’, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ ã mỹ tó vẽ. Hã kỹ tóg ã ve há han mũ, Topẽ ti,” he tóg. ¹⁸ “Ha mẽ, tỹ ã *Pedro* nĩ, hã vỹ: pó, he mũ. Pó tag kri sóg isũ han mũ, tỹ ãn ri ke ẽn, hã vỹ: “ã tỹ ag mỹ inh vỹ tó tugrĩn ag tóg inh ki genh ke mũ,” he

mũ. Kĩ ù tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ ag vỹ tỹ Topẽ ãn ri ke nỹtĩ. Ag fár tỹ tũ' he mũ ra ag tóg rĩnrĩr mãn ke mũ. Tũ' henh ke tũ ag tóg nĩ. ¹⁹ Êprã ke ag vỹ kanhkã ra mũnh ke mũ, ã vĩ ki. ã hã mỹ sóg ti nón jafã finh ke mũ sir, save ti. Kĩ ã tỹ ù mỹ: “kanhkã ra tĩg jé ã tóg ke mũ,” hen kũ tóg ra tĩg mũ. Kĩ ã tỹ ù mỹ: “kanhkã ra tĩg ke tũ ã nĩ,” hen kũ tóg ra tĩg ke tũ nĩ,” he tóg, *Pedro* mỹ.

²⁰ Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag tỹ ti kãmén kamẽg mũ ver. “Ker ù mỹ sỹ tỹ *Cristo* nĩ tó hẽ!” he tóg mũ ag mỹ.

Jesus tỹ ti ter ke tó vén

(Mc 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Kĩ tóg komẽr hã ti mré mũ tĩ ag mỹ ti jagtar ke kãmén mũ. “Kãnhmar sóg *Jerusalém* ra tĩg mũ ha,” he tóg. “Tá sóg hã ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kórég nỹtĩnh mũ, ha vem nĩ, Topẽ tũ to pã'i ag, Topẽ vĩ to êg kanhrãn tĩ ag ke gé. Ag tỹ isén ke vê, hã ra sóg kurã tãgtũ ki rĩr mãn ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

²² Kĩ *Pedro* tóg ti pin kũ ti mỹ: “*Senhor*, Topẽ jé ã jy nĩgãn, ã tỹ ã jagtar ke tag vэг tũ nĩ jé,” he mũ.

²³ Hã ra *Jesus* tóg vêsỹjãm êvãnh kũ ti mỹ vĩ tar han mũ sir, ti to jũ kũ. “Kutĩg, *Satanás*,” he tóg, *Pedro* mỹ. “Isỹ Topẽ vĩ mranh han sór ã tóg mũ. ã pijé Topẽ jykre tó mũ!. Êprã ke jykre vê, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg.

²⁴ Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ãjag tỹ inh mré kãmũ kũ tóg há tĩnh mũ,” he mãn mũ. “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ hã han jé. Ha vé, ag tỹ inh krunh tỹ inh kri fi kũ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kũ isén jé, ha vem nĩ. Vẽnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh mré mũ sór kũ,” he tóg.

25 “Ājag tỹ ājag jykre hã han kỹ ājag tóg nũgme ki vár ke mũ. Jãvo ājag tỹ isugrĩn ājag jykre tovãnh kỹ ājag krenkren ke mũ, ājag kãgter ke mũ hã ra. 26 Hẽn ri ke mũn ājag hỹn ěprã nén ũ há kar ve sór mũ, hã ra ājag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. Ěg tỹ ne tỹ ěg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ěg tỹ ti ve mãn jé,” he tóg. 27 “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Kãtĩg mãn jé sóg ke mũ, kanhkã tá, isỹ jěgně jafã ag mré, inh jóg tỹ isỹ ũn mág han kỹ. Kỹ sóg vėnh kar mỹ ag tỹ nén han ja ěn kajãm ke mũ. 28 Ha vé, ki hã sóg tó mũ. Ājag kã mĩ ũ ag tóg Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki ěg mré nỹtĩ ũ ag. Ěprã ke fi kósin ěn ve jé ag tóg ke mũ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ti. Inh hã vė,” he tóg, *Jesus* ti.

17

Jesus tỹ Moisés mré Elias mré vėmėn (*Mc 9.2-13; Lc 9.28-36*)

1 Kar kurã tỹ 6 tũg kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “mũ nỹ, vyr mỹ,” he mũ. *Pedro* mỹ tóg ke mũ. *Tiago* mỹ ke gé, ti jãvy tỹ *João* mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra. 2 Kỹ tóg ag jo vėnh ve ũ han mũ sir, kỹ ti kakã tóg kókov nĩ. Rã ri ke tóg nĩ, ti kakã ti. Ti kur vỹ kóprėj nĩ gé, jěngrě ri ke. 3 Kỹ vãhã *Moisés* tóg ag mỹ vėnh ven mũ sir, *Elias* ti ke gé. *Jesus* mré ag tóg vėmėn mũ. 4 Kỹ *Pedro* tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Tag ki tóg sér tĩ,” he tóg. “Ěg mỹ pãjó tãgtũ han mũ', ã mỹ', *Moisés* mỹ', *Elias* mỹ ke gé?” he tóg. 5 *Pedro* tỹ ver vėmėn jě ra kanhkã góg kókov tóg ag kri rũm ke mũ. Kỹ vãhã vėnh vĩ tóg mẽ há tĩ', kanhkã góg ěn kã tá, kỹ tóg: “inh kósin pir hã vė,” he mũ. “Tĩ vĩ jěmė ra,” he tóg, Topě ti.

⁶ Kÿ *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg mĕg mũ, kÿ tóg ag mÿ e tĩ. Kÿ ag tóg mũgmũg ke mũ sir. ⁷ Kÿ *Jesus* tóg ag to kătĩg kÿ ag mĕg mũ sir, ti nĩgé tÿ, kÿ tóg ag mÿ: “nĩgnĩ ra, mũmĕg tũg nĩ,” he mũ.

⁸ Kÿ ag tóg mĩ ĕvãnh mũ, hã ra ag tóg *Jesus* hã vég mũ. Ti mré vĕmén mũ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ, kanhkã tá kãmũ mũ ĕn ag.

⁹ Kÿ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Ag mũn kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ker ũ mÿ tó hĕ', ãjag tÿ ũri nén vég mũ tag ti. Isÿ iser ja tá vÿn ke kar hã kãmén nĩ,” he mũ.

¹⁰ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ: “hã ra Topĕ vĩ to ĕg kanhrãn tĩ ag tóg *Elias* tó tĩ,” he mũ. “Kătĩg jé tóg ke mũ nĕji, *Cristo* kătĩg ke to hã, *Elias* ti. Hã mÿ?” he ag tóg mũ.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Kătĩg jé tóg ke mũ mÿr, nén kar han mãn jé. ¹² Ha mĕ, kătĩg ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg ja nÿtĩgtĩ. Hã kÿ ag tóg ti vóg kónãn ja nĩgtĩ. Hã ra ĕprã ke fi kósín ĕn tóg ag tugrĩn jagtar ke mũ gé, ag tÿ inh vóg kónãn ken kÿ,” he tóg.

¹³ Kÿ ag tóg vãhã to jykrén mũ. “*João Batista* to ke ja vĕ, ĕg kygpég tĩ ĕn to, hã vÿ: *Elias*, he mũ, ti tÿ tÿ *Elias* ĕn ri ke ja nĩn kÿ,” he ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tÿ kyrũ tÿ há' he
(*Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a*)

¹⁴ Kÿ ag tóg vĕnh e ĕn tá junjun mũ sir. Kÿ ag kã mĩ ke ũ tóg, *Jesus* to kătĩ mũ. Ti krĕm tóg grĩnh ke mũ, ti jakrĩ tÿ, kÿ tóg ti mÿ: ¹⁵ “*Senhor*,” he mũ. “Inh kósín jagãgtãn nĩ. Ter tĩ han tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tĩ. Kejĕn tóg pĩ ki kutĕ tĩ, ter tĩ ĕn han kÿ, kejĕn tóg goj ki kutĕ tĩ gé. ¹⁶ Kÿ sóg ã mré mũ tĩ ag mÿ ti ven

ja nĩgtĩ, ag tỹ ti tỹ há' he jé, hã ra ag tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ,” he tóg.

17 Kĩ *Jesus* tóg ti mỹ: “ã ne tóg inh ki rã há han ja tũ nĩ,” he mũ. “Topẽ tóg ã mỹ krój nĩ ve nĩ, inh mỹ tóg e tĩ, sỹ ãjag to krónh kenh ha mẽ tóg tĩ. Inh mỹ kyrũ pére kãtĩg,” he tóg.

18 Ag tỹ ti mré kãmũ kĩ *Jesus* tóg ti jagrẽ mỹ vĩ jũ han mũ sir, ti tỹ ti tovãnh jé. Kĩ tóg vėsỹmér ti ki kãkutẽ mũ sir, kĩ tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

19 Kĩ *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ sór mũ. Vyr mỹ ag tóg *Jesus* mỹ: “ẽg ne tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ,” he mũ. “Hẽ ri ken kĩ hỹn?” he ag tóg mũ.

20 Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ inh ki ge tũ nỹtĩ tugnĩn ke vẽ, ãjag tỹ inh vĩ kri fig tũ tugrĩn ke vẽ,” he mũ. “Ha mẽ, ãjag tỹ inh ki ge sĩ han kĩ nỹtĩ ra ãjag tóg pãnónh tag mỹ: “ha tag ra tĩg,” he há nỹtĩnh mũ vẽ, ha mẽ. Ka tỹ *mostarda* fy vĩ sĩ tãvĩ nĩ. ãjag tỹ ka tỹ *mostarda* fy sĩ ẽn ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩnh mũ vẽ. Kĩ ãjag tóg nén kar han há nỹtĩnh mũ vẽ, ãjag tỹ inh ki ge kĩ nỹtĩn kĩ. ²¹ Hã ra vễjagrẽ kórég tỹ ge kutẽm ke tóg jagy nĩ. Topẽ mré ẽg tóg vĩnh ke mũ, kĩ ẽg tóg ti mré vĩ kĩ vãkrenh ke mũ gé, nén ù konh ke tũ ẽg tóg nĩ, kĩ tóg vãhã kutẽnh ke mũ, vễjagrẽ kórég tỹ ge ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ti ter ke tó mãn
(*Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45*)

22 Kejẽn ag tóg ga tỹ *Galiléia* tá nỹtĩ. Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “ẽprã ke fi kósin vĩ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vẽ,” he mãn mũ. “Ëprã ke ag vĩ ag tỹ inh ki nén han sór mũ ẽn han ke mũ. ²³ Ag tỹ isén ke vẽ. Ag tỹ isén kar kĩ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kĩ,” he

tóg. Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ imposto kajãm

²⁴ Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ ãmã tỹ *Cafarnaum* tá junjun mũ sir. Kỹ *imposto* kaja mãng tĩ ag tóg *Pedro* mỹ vĩ mũ, Topẽ ãn jé *imposto* mãng tĩ ag. *Imposto* ãn kaja hã vĩ: jãnkamy régre, he mũ. *Pedro* mỹ ag tóg: “ãjag *Senhor* mỹ kajãm tũ nĩgtĩ?” he mũ.

²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “vó, kajãm ti tĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti ãn tá jun mũ sir. Ti tỹ ver nén ù tó tũ ra *Jesus* tóg ti mỹ: “*Simão*’, pã’i ag mỹ ã mỹ: “ha *imposto* kajãm,” he ja tũ nĩ?” he mũ. “Tag to jykrén, ha mẽ. Ëprã pã’i ag mỹ ag krẽ mỹ: “kajãm nĩ,” he tĩ’, ag mré ke tũ ag mỹ, vó’?” he tóg. ²⁶ Kỹ *Pedro* tóg: “ag mré ke tũ ag mỹ ag tóg: “kajãm nĩ,” he tĩ,” he mũ. Kỹ *Jesus* tóg: “hỹ, hã vë,” he mũ. “Kỹ ãg kajãm ke tũ nĩ vë. ²⁷ Hã ra ag tóg ãg to jykrén kónãn sór mũ, ãg tỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ ra. Kỹ ãg hỹn tóg kajãm ke mũ. Hã kỹ pirã sygsam tĩg, nig ãn tá. ã tỹ ùn sam vén mũ ãn jẽnky kã tá tugnỹm nĩ. Jãnkamy vĩ kã kã nĩ, ã tỹ ijo kajãm jé, vènh jo ke gé,” he tóg. Kỹ *Pedro* tóg tĩ mũ sir. Jãnkamy vëg tóg mũ sir. Kỹ tóg tỹ *imposto* kajãm tĩ mũ.

18

Û tỹ ãg kãfór nĩ

(*Mc 9.33-37; Lc 9.46-48*)

¹ Kỹ *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “kejẽn ãg tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã’i nĩ venh ke mũ. ãg tỹ ti ve kỹ ù tỹ hẽ nỹ hỹn ãg kãfór kar nĩnh mũ?” he mũ. ² Kỹ *Jesus* tóg gĩr ù jé prẽr mũ, kỹ tóg ag kuju kã ti fẽg mũ. ³ Kỹ tóg: “gĩr tag ri ke han nĩ, ãjag tỹ Topẽ tỹ

tỹ ěg pã'i nĩ ve sór kỹ. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, gĩr jykre han jé,” he mũ. ⁴ “Gĩr pijé ũn sanh kãfór nĩ sór tĩ'. Hã kỹ jagně kãfór nĩ sór tũg nĩ. Ũn sĩ vỹ tỹ inh nĩ, gĩr ri ke, hem nĩ, ãjag tỹ kar kỹ tỹ ũn mág nỹtĩ jé, Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩn kỹ. ⁵ ãjag hã vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ. ãjag tỹ isugrĩn gĩr tag to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg, iso há nỹtĩ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Inferno ki kutě tỹ jagy pě nĩ
(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Ũn sĩ tag tóg inh ki rã kỹ jě. Hã ra ũ tóg kejĕn ti tỹ isovãnh han sór mũ. Ěn jykre vỹ kórég tãvĩ nĩ. Ũ tỹ póg mág tỹ ěn nunh to sa kỹ, goj nig mág ki ti fón kỹ tóg há nỹnh mũ vĕ, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg nĩ,” he tóg. ⁷ “Topě vỹ ěn vóg kónãn pĕ han ke mũ. Ũ tỹ hĕn ri ke ag tóg ag krĩn kónãn tĩ. Hã ra ag tóg to jagtar tãvĩ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

⁸ “ã tỹ nĕn ũ vóg kỹ Topě vĩ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ. ã tỹ hĕ kã tá tĩg kỹ Topě vĩ mranh kỹ ã pĕn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ã nĩgnó pir nĩ ti, ã tĩg vãnh ti ke gé. Hã ra ã tỹ nĩgnó régre ra, pĕn régre ra nũgme ki kutě kỹ tóg jagy kãfór nĩ,” he tóg. ⁹ “ã tỹ nĕn ũ ki vĕ'ĩ kỹ Topě vĩ mranh kỹ ã kanĕ ũ nám nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó nĩ ti. ã tỹ hã ra kanĕ régre ra nũgme ki kutě kỹ tóg jagy kãfór nĩ. ã tỹ rĩr krỹg ja tũ ěn ve kỹ tóg hã ra há tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Carneiro vãfor kãme
(Lc 15.3-7)

¹⁰ “Hã kÿ gÿr to é he tÿg nÿ. Û tÿ ag ki rÿr mÿ ag vÿ kanhkã tá nÿtÿ, mÿr, ha mẽ. Topẽ tÿ jẽgnẽ jafã ù ag vẽ. Inh jóg mré ag tóg nÿtÿ, ti vég ag tóg nÿtÿ. ¹¹ Tÿ sóg ãprã ke fi kósin nÿ. Ûn vãgfor mÿ ãn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nÿ, mÿr, ha mẽ,” he tóg.

¹² “Tag to jykrén nÿ. Û tóg *carneiro* tÿ 100 tÿ mẽg nÿ. Hã ra kejẽn ti mẽg pir tóg vãfor mÿ. Kÿ tóg ti mẽg ãn ag ré kÿ ùn pir ãn jãvãnh tÿ mÿ sir. ¹³ Vãhã tóg ti vég mÿ sir. Kÿ tóg ti mÿ sér pẽ tÿ sir, ha mẽ. Ti mẽg e ãn ag tóg ti mÿ há nÿtÿ, ù tÿ 99 ãn. Hã ra tóg ti tÿ ùn pir ãn ve mãn kÿ ti mÿ há tãvÿ tÿ sir, ùn e ãn tÿ ti mÿ há nÿtÿ kãfór. ¹⁴ Hã kÿ tóg Topẽ mÿ kórég nÿ, ùn sÿ pir vãfor kÿ, ti kren tÿ nÿn kÿ, gÿr sÿ pir mÿr. Topẽ pijé tag to há nÿ, inh jóg tÿ kanhkã tá nÿ ãn ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg mré ke ù tÿ Topẽ vÿ mranh

¹⁵ “Kejẽn ã régre vÿ Topẽ vÿ mranh mÿ. Kÿ ti venh tÿg nÿ, ã tÿ ti mré vãmén jé, to. Vyr mÿ ti mré vãmén vén nÿ. Hẽn ri ke mÿn tóg ã vÿ jẽmẽnh mÿ, kÿ ã tóg ti kren han mÿ sir. ¹⁶ Ti tÿ ã vÿ jẽmẽ sór tÿ nÿn kÿ ù mÿ: “inh mré ti jyvẽn tÿg,” hem nÿ, ùn pir mÿ, ke tÿ nÿ kÿ ùn régre ag mÿ. Kÿ ti mré vãmén mãn nÿ, ag rÿnve, ag tÿ ã tÿ ti mré vÿ mẽ jé. ¹⁷ Ti tÿ ãjag vÿ jẽmẽ sór tÿ nÿn kÿ vẽn kar mÿ tóm nÿ sir, ãjag mré ke kar ag mÿ, fag mÿ ke gé. Ti tÿ vẽn kar vÿ mẽ sór tÿ nÿn kÿ ti mré vÿ mãn tÿg nÿ sir. “Topẽ vÿ ki kagtÿg ti nÿ, fóg kórég ag ri ke ti nÿ,” hem nÿ ti to. “Topẽ vÿ mranh sór ti mÿ, *governo* mÿ jãnkamy mãg tÿ ag ri ke,” hem nÿ ti to. ¹⁸ Ki hã sóg tóg mÿ, hã kÿ sóg ke mÿ, ha mẽ. ãjag tÿ tag ki ù mÿ: “kanhkã venh ke tÿ ã tóg nÿ,” hen kÿ tóg venh ke tÿ nÿ. Jãvo ãjag tÿ ù

mỹ: “kankhã ve jé ã tóg ke mũ,” hen kỹ tóg venh ke mũ,” he tóg.

19 “Ha mẽ, sỹ ãjag mỹ nén tónh ke mũ ti. Kejën ãjag kã mũ ãn régre ag tóg nén ù to jykrén mũ, ag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ to vĩ mũ sir. Kỹ inh jóg tỹ kankhã tá nĩ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ nén to vĩ mũ ên ti, fag mỹ ke gé,” he tóg. 20 “Kejën ãjag kã mũ ãn régre ag vĩ iso vēmén ke mũ, kejën ãn tăgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vënh măn ke mũ, fag ke gé. Kỹ sóg ag mré nĩ nĩ sir, fag ke gé, ag tỹ inh vég tũ ra. Hã kỹ Topẽ tóg ag mỹ han ke mũ,” he tóg.

Û camarada kórég kãme

21 Kỹ *Pedro* tóg ti to kãtĩg kỹ ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Kejën inh régre tóg vëjykre pãno han ja nĩnh mũ. Kỹ inh mỹ ti mỹ vënh pãte fón e han mũ’? Vënh pãte fón tỹ hẽ ri ke nỹ hỹn há nĩnh mũ? Ke tỹ 7 mỹ há nĩ’?” he tóg, *Pedro* ti.

22 Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Vënh pãte fón tỹ 7 (ke) vĩ pir nĩ,” he tóg. “Vënh pãte fón tỹ 70 tỹ 7 (ke) vĩ pãgsĩ nĩ,” he tóg. 23 “Ha vé, ù tỹ kankhã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke vĩ tag ri ke nĩ, ha mẽ. Pã'i mág ri ke ti nĩ. *Camarada* e ti nĩ. Kỹ tóg kejën ag tũ ve sór mũ, ag tỹ ti mỹ név ti. 24 Kỹ tóg vég mũ. Hã ra ti *camarada* ù tóg ti mỹ név mág jẽ, hã vĩ: 10 *mil* (ke), he mũ. 25 Hã ra ti tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tĩ, kỹ ti *patrão* vĩ ti fón sór mũ, jãnkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krẽ ke gé, ti tũ kar mỹr, ti tỹ ti kaja tỹ ti név kajãm jé. 26 Hã ra tóg ti mỹ jagy tĩ, kỹ tóg ti krêm ti jakrĩ tỹ jẽ mũ. Ti krêm grĩnh ke kỹ tóg ti mỹ: “*Senhor*, ver isovãnh sĩ han, kajãm jé sóg ke mũ ha, vãhã,” he mũ.

²⁷ Kÿ ti *patrão* tóg ti jagãgtãn mũ sir, kÿ tóg ti tovãnh mũ. Ti mÿ tóg ti név tÿ tũ' he mũ. “Ha tÿg, jatun mÿ,” he tóg mũ sir. ²⁸ Kÿ ti *camarada* ên tóg tũ mũ sir. Kÿ tóg ti mré *camarada* ù vég mũ sir. Ti mÿ tóg név sĩ jê, jãnkamy pir mÿr. Kÿ tóg ti kãgmÿg mũ sir. Ti nunh kãgũg tóg mũ, kÿ tóg ti mÿ: “inh mÿ kajãm, ã név ti,” he mũ, ùn név mág ja ên ti, ù tÿ ti mÿ név sĩ ên mÿ.

²⁹ Kÿ tóg ti krêm grĩnh ke kÿ ti jakrĩ tÿ jê mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “ver isovãnh, vãhã sóg kajãm kãn ke mũ ha,” he mũ.

³⁰ Hã ra tóg mẽ jãvãnh nĩ. Kÿ tóg vëse ja kã tá ti fón mũ sir, ti tÿ ti mÿ kajãm jé. ³¹ Hã ra ti mré *camarada* ù ag vÿ vég mũ, kÿ tóg ag mÿ e tĩ. Kÿ ag tóg ag *patrão* mÿ tó kãn mũ sir, ti tÿ nén han mũ ti. ³² Kÿ ti *patrão* tóg ti jé prêr mũ sir. Kÿ tóg ti to jũ mũ. “Vějykre kórég pẽ han ã. ã név mág tÿ sóg tũ' he vë, ã tÿ inh mÿ to vĩn kÿ. ³³ Kÿ ã tÿ ã mré *camarada* ên jagãgtãn ke vë vë, isÿ ã jagãgtãn ri ke,” he tóg. ³⁴ Kÿ tóg ti to jũ mág han kÿ ti ség mũ. Ag mÿ tóg: “ha ti vóg kónãn,” he mũ gé, ti tÿ ti *patrão* mÿ kajãm kãn jé, ti név mág ên ti,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁵ “Hã han jé tóg ke mũ, inh jóg tÿ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tÿ ãjag régre ag mÿ vënh pãte fón pẽ han sór tũ nĩn kÿ, ag tÿ kygnê ja ti,” he tóg.

19

Ëg tÿ ãg prũ fón ke tũ
(Mc 10.1-12)

¹ Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ tó kãn ja nĩ, ti tÿ nén tó sór mũ ti. Kÿ tóg *Galiléia* tá kãkutê kÿ goj tÿ *Jordão* mãra tĩ

mũ sir. *Israel* ag jamã ù vễ gé. ² Kĩ ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kĩ tóg tá ag kygtãg kãn mũ sir.

³ Kĩ pã'i ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kĩ ti vĩ mẽ sór vễ, vễnh prũ fón ke to. Kĩ ag tóg ti mỹ: “mỹ ẽg tỹ nén ù ù to ẽg prũ fag fón jé há nĩ?” he mũ.

⁴⁻⁵ Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ rá ki vem nĩ,” he mũ. “Ki tóg rán kĩ nĩ, Topẽ tỹ nén han mũ ti. Ti tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã kĩ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Hã kĩ ùn gré tóg ti prũ fi to ti panh tovãnh kĩ tĩg mũ, ti mỹnh fi tovãnh kĩ ke gé. Ti prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ùn pĩr nĩ sir, ti prũ fi mré,” he tóg, Topẽ ti. ⁶ Hã kĩ fag tóg tỹ ùn pĩr nỹtĩ. Fag pijé tỹ ùn régre nỹtĩ'. Hã kĩ fag tỹ vễnh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pĩr han vễ mỹr,” he tóg.

⁷ Kĩ ag tóg ti mỹ ke mãn mũ. “Hã ra *Moisés* tóg ẽg mỹ: “fi mỹ vễnh rá nĩm kar kĩ fi fón nĩ,” he ja nĩ. Ti tỹ ne jé ẽg mỹ tag tó ja nẽ?” he ag tóg.

⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Tag tó ja ti nĩ, ãjag mỹ, ãjag tỹ to jykrén sór tũ nỹtĩn kĩ. Hã kĩ tóg ãjag mỹ: “ha fi fón ge,” he ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg tag han ja tũ nĩ, ti tỹ nén kar han ve ki. ⁹ Hã kĩ sóg ãjag mỹ ke mũ. ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kĩ ù fi tỹ prũg mãn kĩ ãjag prũ tũ fi vễ sir, ha mẽ. ãjag tỹ fi tỹ ù mré nỹ tugrĩn fi fón kĩ tag hã ne pãgsĩ nỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁰ Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ e tĩ, ti vĩ tag, hã kĩ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ge kĩ tóg tỹ ù nỹ, ẽg prũg kĩ,” he mũ. “Ếg tỹ ẽg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tũ nĩn kĩ tóg vễnh mỹ nỹ, kĩ ẽg hỹn prũg sór ke tũ nĩ,” he ag tóg.

¹¹ Kĩ tóg ag mỹ: “ùn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topẽ tóg ù ag mỹ: ha prũg tũg, henh ke mũ, ẽn ag hã vĩ prũg ke tũ nĩ. ¹² ù ag tóg kurĩ nỹtĩ, ag mur mũ kã. Kĩ ù ag tóg kurĩ nỹtĩ gé, ag tỹ ag grãfỹ

kym ký. Ký ù ag tóg kurĩ ri ke nýtĩ gé, ag tý Topě to jykrén ký, ag tý ù tý kanhkã tá nĩ ěn tugrĩn prũg sór tũ nýtĩn ký. Ũ tý to jykrén mũ ěn jé to jykrén,” he tóg.

*Jesus tý gĩr ag to há nĩ
(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Ký fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, ti tý ti nĩgé tý ag mẽ jé, ti tý ag to Topě mré vĩ jé. Ký *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ. ¹⁴ Hã ra *Jesus* tóg ag mý: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mý. Gĩr fag tý iso kãmũ kaměg tũg nĩ,” he mũ. “Ũ tý ge hã vỹ ù tý kanhkã tá nĩ ěn tý tý pã'i nĩ ěn krēm nýtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵ Ký tóg ag mẽgmě kãn mũ sir, ti nĩgé tý. Fag mẽgmě kãn kar ký tóg tá kãkutě mũ sir.

*Kyrũ riko kãme
(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)*

¹⁶ Hã ra vãhã ù tóg ti tá jun ký ti mý: “*Senhor*, há ã tóg jě,” he mũ. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Isỹ ve jé inh hỹn vějykre há tý ne han ke mũ?” he tóg.

¹⁷ Ký *Jesus* tóg ti mý: “ã tý ne jé inh ki vějykre há jěmě sór ně?” he mũ. “Ũn pir tóg há nĩ, ha mẽ. Topě tý ěg jyvěň ěn ki króm nĩ,” he tóg.

¹⁸ Ký tóg ti mý: “ti tý ěg jyvěň tý hě ně?” he mũ. Ký *Jesus* tóg: “tag hã vě, ha mẽ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ù péju tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ¹⁹ ã nỹ mré ã jóg kaměg nĩ, ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tý věnh ki rĩr há han ri ke han nĩ, ã régre ki,” he tóg.

²⁰ Ký kyrũ tóg: “tag kar ki sóg króm tĩ, ký ne nỹ hỹn ver inh mý tũ tĩ?” he mũ. ²¹ Ký *Jesus* tóg: “ã tý

vějykre há han sór kyř ã tũ vãm kãn tĩg,” he mũ. “Kyř ãn jagtar ag mũ vin, jãnkamy ti, kyř ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg. ²² Kyrũ ên tỹ ti vĩ tag mẽ kyř tóg fe kaj han kyř tĩ mũ sir. Ti tũ vĩ e nỹtĩ, hã kyř tóg ti mũ vẽn h mũ tĩ.

²³ Kyř *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mũ: “sỹ ke há vẽn. Jagy pẽ ti nĩ, ãn riko tỹ Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁴ “Kãvãru pãnĩ sór vĩ prėj nor fĩn kutẽ tũ nĩgtĩ mũr. Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩ ra tóg há tĩ vẽn, ãn riko tỹ Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁵ Kyř tóg ti mré mũ tĩ ag mũ e tĩ, ti vĩ tag. Kyř ag tóg to kanẽ jur mũ. “Kyř ã hỹn kren ke tũ nĩ,” he ag tóg. ²⁶ Kyř *Jesus* tóg ag ki êvãnh mũ, kyř tóg ag mũ: “êprã ke ag vĩ vêsóg ki tá jun ke tũ nĩ,” he mũ. “Topẽ hã tóg ãjag tỹ tá jun han ki kanhró nĩ, ti tỹ nén ã kar tỹ hẽ ri ken há nĩn kyř,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁷ Kyř *Pedro* tóg ti mũ: “há vé, nén kar ré kyř êg mũ mũ, ã mré. Tag to êg hỹn ne venh ke mũ?” he mũ.

²⁸ Kyř *Jesus* tóg: “sỹ ke há vẽn,” he mũ. “Inh mré ãjag tóg mũ mũ. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Kejẽn sóg inh nĩgja kri nĩnh mũ, isỹ vẽn kar jykre tugnỹm jé. Sĩnvĩ inh nĩnh mũ, kurã ên kã. Kyř ãjag tóg ãjag nĩgja kri nĩgnĩ kyř nỹtĩnh mũ gé, nĩgja tỹ 12 (ke) kri, ãjag tỹ *povo* tỹ *Israel* tỹ 12 (ke) ag jykre tugnỹm jé,” he tóg. ²⁹ “Jó ã tóg isugrĩn ti jamã ré kyř tĩ mũ, ti kãke, ti jãvy, ti ve, ti panh, ti mũnh, ti japỹ ré kyř tóg tĩ mũ, inh jykre tigrĩn. Ên vĩ tóg vẽn kato ti tỹ êprã ré kyř tĩg ja ên e ri ke venh ke mũ, tag ki, êprã. Kyř tóg rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “Jãvo tag ki ãn mág ã ag kãsir nỹtĩnh ke vẽn, tá tere kyř, kyř tag ki ãn kãsir ã ag tỹ tỹ ãn mág nỹtĩnh ke vẽn, tá tỹ pã'i

nýtĩnh ke vễ,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ag mỹ kanhkã jykre tó vễ.

20

Uva ki rãnrãj tĩ ag

¹ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vỹ *patrão* tỹ ti *camarada* jãvãnh ri ke nĩ,” he mũ. “Kusã ki 6 *horas* ki tóg, ag jãvãnh tĩ mũ, ag tỹ ti jakré tỹ *uva* ki rĩr jé. ² Kỹ tóg ù ag ve kỹ ag mré vễnh rãnrãj kaja to jykren mũ, hã vỹ: jãnkamy pir, he mũ, *por dia* kaja ti. Kỹ tóg ag mỹ: “ha ki rĩr mũjẽg,” he mũ sir. ³ Kỹ ag tóg mũ mũ. Óra tãgtũ tũg kỹ, 9 *horas* ki tóg tĩg mãn mũ, ù ag jãvãnh jé. Véké ag tóg ẽmã kuju tá nỹtĩ. ⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ inh jakré ki rĩr mũjẽg,” he mũ gé. “Kajãm jé sóg ke mũ,” he tóg. ⁵ Kỹ ag tóg mũ mũ.

Óra tãgtũ ù tũg kỹ, *meio dia* ki tóg ù ag jãvãnh tĩg mãn mũ, kar kỹ tóg 3 *horas* ki tĩg mãn mũ gé. Ag ve kỹ tóg ag mỹ ke mũ gé, kỹ ag tóg mũ mũ gé, ti jakré ki rĩr jé. ⁶ Vãhã tóg rãkãnh mũ sir. 5 *horas* ki tĩg mãn kỹ tóg ù ag vég mũ gé, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé rãnrãj tũ nĩ nẽ?” he mũ. “Kurã kar ki ãjag tóg tag ki nỹtĩ, ãjag rãnrãj tũ ra,” he tóg ag mỹ. ⁷ Kỹ ag tóg: “hã ra ù tóg ẽg mỹ: ha inh rãnrãj han, he ja tũ nĩ,” he mũ. Kỹ tóg: “ha inh jakré ki rĩr mũjẽg ge,” he mũ sir. Kỹ ag tóg mũ mũ gé.

⁸ Rãké ra 6 *horas* ki *patrão* ẽn tóg ti tũ ki rĩr tĩ mỹ: “ha ag jé prẽr,” he mũ. “Ag mỹ ti kaja ti nĩm. Ûn tỹ rãkãnh kỹ kãmũ mũ ag mỹ nĩm vén, kar kỹ ù tỹ kusãg ki kãmũ mũ ag mỹ nĩm rén,” he tóg.

⁹ Kỹ ù tỹ rãkãnh kỹ junjun mũ ag vỹ ag tũ kaja ti mãg mũ, hã vỹ: jãnkamy pir, he mũ. Ag rãnrãj sĩ

ra ag tóg *por dia* kaja vég mũ sir. ¹⁰ Kĩ ù tỹ kusãg ki rãnrãj mũ ag tóg: “ti hỹn ãg mũ ti kaja kãfór nĩm ke mũ, ãg tỹ kurã kar ki rãnrãj kỹ,” he mũ, to jykrén kỹ. Hã ra tóg ag mũ jãnkamy pir ãn nĩm mũ gé sir, *por dia* kaja ãn. ¹¹ Kĩ ag tóg ag *patrão* ti to jũ mũ. ¹² Kĩ ag tóg ti mũ: “kurã kar ki ãg tóg rãnrãj mũr, to ãg ron, ti rỹ jagy ra ãg tóg to krónh ke ja tũ nĩ. Jãvo tag ag vỹ óra pir hã ki rãnrãj, hã ra ã tóg ag mũ ãg kaja ri ke nĩm,” he ag tóg, ag *patrão* mũ.

¹³ Kĩ tóg ag kã mũ ù mũ: “sỹ ã ki kygnẽ pijé’,” he mũ. “Inh mré ã tóg jãnkamy pir to jykrén ja nĩ, hã kỹ sóg ã mũ nĩm mũ. ¹⁴ Kĩ ã tũ mãn kỹ tĩg. Hã ra sóg ag mũ nĩm sór mũ gé, sỹ ã mũ nĩm ja ãn ri ke. ¹⁵ Isũ vẽ mũr, jãnkamy ti, kỹ sóg sỹ tỹ nén han sór mũ ãn han mũ. Hã ra ã tóg jũ mũ, isỹ ag mũ vỹ há han to,” he tóg ti mũ, *patrão* ti.

¹⁶ Hã kỹ ãgno tá kãmũ mũ ag vỹ ùn kãmũ vén mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ, tãpny kỹ, jãvo ùn kãmũ vén mũ ag vỹ ãgno tá kãmũ mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ti ter ke tó mãn

(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Kĩ *Jesus* tóg *Jerusalém* ra tĩ mũ. Kĩ tóg vyrmy ù tỹ 12 (ke) ãn ag mré vēmén mũ, ãpny jagma mũn kỹ. ¹⁸ “Ha vé,” he tóg. “*Jerusalém* ra ãg tóg mũ mũ. Ëprã ke fi kósin ãn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vẽ. Topẽ tũ to pã'i ag tóg ag tỹ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ, Topẽ vỹ to ãg kanhrãn tĩ ag ke gé. Ag tỹ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vẽ. ¹⁹ Kĩ ag tóg fóg ag mũ inh fẽg ke mũ sir, ãn ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh mrãnmrãn jé, ag tỹ ka to isa jé. Kurã tãgtũ ki sóg hã ra rĩr mãn ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ûn régre ag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór
(Mc 10.35-45)

²⁰ Kÿ *Zebedeu* krē ag mÿnh fi tóg *Jesus* venh kãtĩ mÿ, fi krē ag mré. Kÿ fi tóg ti krēm mÿg ke mÿ. ²¹ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ ne to vĩ sór nē?” he mÿ. Kÿ fi tóg: “kejēn ã tóg tÿ pã'i mág nĩnh mÿ, kÿ tóg inh krē tag ag tÿ ã rã hã nÿtĩnh há tĩ, ag tÿ ã mré tÿ pã'i mág nÿtĩ jé,” he mÿ.

²² Kÿ *Jesus* tóg fi krē ag mÿ: “ãjag tÿ nén to vĩ mÿ ki kagtĩg ãjag tóg nÿtĩ,” he mÿ. “Jagy ti nÿ. ãjag mÿ inh ri kén jagtar sór mÿ? ãjag mÿ tovãnh ke tũ nĩ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ, tovãnh ke tũ ěg nĩ,” he mÿ. ²³ Kÿ tóg: “hÿ, jagtar jé ãjag tóg ke mÿ, inh ri kén,” he mÿ. “Hã ra isũ tũ vē, sÿ ãjag tÿ pã'i han ke ti. Topē tÿ ùn mÿ: “ha ti rã hã nÿtĩ,” he mÿ ěn ag hã vÿ inh rã hã nÿtĩnh ke mÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁴ Hã ra ù tÿ 10 ag tóg mēg mÿ, ùn régre ag tÿ *Jesus* mÿ tag to vĩ ja ti. Kÿ ag tóg ag to jũ mÿ. ²⁵ Hã ra *Jesus* tóg ag jé prēr kãn kÿ ag mÿ: “fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ,” he mÿ. “Vēnh kar jēgnēg ag tóg tĩ mÿr, kÿ ag mág ag tóg vēnh kar mÿ: “gem nĩ, ge tũg nĩ,” he tĩ, vĩ tar han kÿ. ²⁶ Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór mÿ? Kÿ tÿ jagnē *camarada* ri ke nÿtĩm nĩ, jagnē tũ ki rĩr kÿ. ²⁷ ãjag mÿ tÿ pã'i nÿtĩ sór mÿ? Kÿ tÿ jagnē krēm ke nÿtĩm nĩ, tÿ ùn kãsir nÿtĩm nĩ. ²⁸ Hã kÿ sóg *camarada* tũ nĩ gé. Sÿ tÿ *camarada* nĩ jé sóg kãtĩg, sÿ ãjag mré rãnrãj jé. Hã kÿ sóg vēnh kar jagfÿ ter ke mÿ, sÿ ag krenkren han jé. Tÿ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Jesus tỹ ùn kyvó ag tỹ há' he
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Hã ki ag tóg *Jerusalém* ra mũ mũ. Kejẽn ag tóg ãmã tỹ *Jericó* fĩn rãm kỹ tá pa mũ, hã ra ù tỹ hẽn ri ke ag tóg *Jesus* nón mũ mũ. ³⁰ Hã ra ùn kyvó ag tóg ãpry kri nĩgnĩ kỹ nỹtĩ nĩ, ùn régre ag. Vãhã ag tóg *Jesus* tỹ jagma tĩg mễg mũ. Kỹ ag tóg ti jé prěr mũ. “!..*Senhor*..!” he ag tóg. “!..*Davi* krẽ'krẽ', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg. ³¹ Kỹ ag tóg ag to jũgũ mũ, ti nón mũ ù ag. “Mẽ kã nỹtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prěr mãn', prěr mãn' he mũ, jamã há ra. “!..*Senhor*, *Davi* krẽ'krẽ', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

³² Kỹ *Jesus* tóg krỹg he mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ne to ãjag vỹ, sỹ ãjag mỹ han jé?” he mũ. ³³ Kỹ ag tóg: “ãg tỹ venh há tóg tĩ,” he mũ. ³⁴ Kỹ *Jesus* tóg ag jagãgtãn kỹ ag kanẽ mễgmễg mũ sir. Kỹ ag tóg ãvãnh há' he mũ sir. Ti nón ag tóg mũ mũ sir.

21

*Jesus tỹ Jerusalém tá jun
(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)*

¹ Ag mũn kỹ ag tóg *Jerusalém* to hã junjun mũ, ãmã tỹ *Betfagé* tá, krĩ tỹ *Oliveiras* tá. Kỹ *Jesus* tóg ùn régre ag mỹ: ² “ãmã ãn ra mũjẽg, ãg jo ãmã nĩ ãn ra,” he mũ. “Tá ãjag tóg *burrica* fi venh mũ. Se kỹ fi jẽ. Fi kósin vỹ fi mré jẽ nĩ. ãn fi kavãn kỹ fi pére kãmũm nĩ. ³ Hẽn ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ vỹ sór mũ, fi to. Kỹ ag mỹ: “ãg *Senhor* vỹ fi ve sĩ han sór mũ. Kãnhmar tóg fi jẽnẽ mãn mũ,” hem nĩ,” he tóg.

⁴ Hã ra tag tóg rãn kỹ nĩ gé, ha mẽ. ⁵ “*Sião* tá ke fag mỹ: “ha vé, ãjag pã'i mág tóg ãjag ki jun ke mũ,” hem nĩ. Vẽn kar to tóg fe há nĩ, jũ vãn nĩn kỹ, ãjag

Senhor ti. *Burrica* kri tóg nĩ nĩ, fi kósin kri, ãg tu tĩ ãn fi kósin kri mÿr,” he tóg, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki.

⁶ Kÿ ag tóg *burrica* fi to mũ mũ sir. ⁷ Fi pére ag tóg kãmũ mũ, fi kósin mré. Kÿ ag tóg ag kur tÿ fi kri vãm mũ, kÿ tóg kri nĩ mũ. ⁸ Kÿ vẽn e ãn ag tóg ag kur tÿ ãpry kri kugjén mũ. Kÿ ã ag tóg ka féj kre kÿ ãpry kri vãvãm mũ sir. Ag tÿ ti jamĩn sĩnvĩ han sór vẽ. ⁹ Kÿ ã ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ã ag tóg ti nón mũ mũ. ãn ag tóg prẽnprẽr mũ sir. “!..*Viva, Davi* krẽ'krẽ..!” he ag tóg mũ. “!..*Sér* tóg tĩ, pã'i vÿ ãg tá jun, ãg Pã'i mág tÿ ti jẽnẽn kÿ..! !..Topẽ tá tóg kãtĩg, ã tÿ kynhmÿ nĩ ãn tá, *viva*..!” he ag tóg, prẽnprẽr kÿ.

¹⁰ Hã ki ag tóg *Jerusalém* tá junjun mũ. Kÿ tá ke kar ag vÿ ti venh kãmũ mũ. Ag mÿ tóg e tĩ, kÿ ag tóg ti to: “ũ nẽ?” he mũ. ¹¹ Kÿ ag tóg ag mÿ: “Topẽ vĩ tó tĩ ãn vẽ,” he mũ. “*Jesus* vẽ, *Nazaré* tá ke ãn vẽ, *Galiléia* tá ke ãn,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ Topẽ ãn tá ag pan

(*Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22*)

¹² Kÿ *Jesus* tóg Topẽ ãn jÿ ró kã ra rã mũ. Hã ra ag tóg tá ag *bodega* han ja nĩ. *Jãnkamy trocar* he tĩ ag tóg tá nÿtĩ gé. Kÿ tóg ag pan kãn mũ sir, nén vẽn he tĩ ag, nén kũpra he tĩ ag ke gé. Ag tÿ nén tÿ kri vin jafã tÿ tóg vyryn ke mũ sir, sórãg vẽn he tĩ ag nĩgnĩ jafã tÿ ke gé. ¹³ Ag mÿ tóg: “Topẽ vĩ rá to jÿkrén nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Inh ãn jiji vÿ tÿ Topẽ mré vĩ jafã nĩ, he tóg, Topẽ vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topẽ mré vĩ jafã tag krẽm nén kar pigju mũgtĩ, kÿ tóg tÿ *bandido* ag jamã ri ke nĩ ha,” he tóg. Ag pan kÿ tóg ke mũ, *Jesus* ti.

14 Kĩ ùn kyvó ag tóg ti tá junjun mũ sir, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, ti tỹ Topẽ ãn krẽm jẽ ra. Kĩ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir.

15 Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá nỹtĩ, Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag ke gé. Ti tỹ ag tỹ há' he vég ag tóg mũ. Gĩr ag vĩ mẽg ag tóg mũ gé. Topẽ ãn krẽm ag tóg nỹtĩ, gĩr ag, kỹ ag tóg *Jesus* mỹ prẽnprẽr mũ. “!.. *Viva, Davi* krẽ'krẽ..!” he ag tóg mũ, prẽnprẽr kỹ. Kỹ pã'i ag tóg ti to jũgũ mũ. 16 Hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ã mỹ ag prẽnprẽr mẽg tũ?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “hã ra Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Ûn kãsir ag vỹ iso vĩ há han tĩ. Ûn pafa tĩ ag vỹ inh mỹ vĩ há han tĩ. ã hã ne tag han', ùn kãsir ag tỹ inh mỹ vĩ há han jé, he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, *Jesus* ti.

17 Tag tó kar kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir. Êmã ãn tá tóg kãkutẽ mũ, ãmã tỹ *Betfagé* ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mũ.

Ka tỹ figueira tóg

(Mc 11.12-14, 20-24)

18 Tỹ vaj kỹ kusãg ki tóg ãmã ra tĩg mãn mũ. Ti tĩg kỹ tóg kókĩr mũ. 19 Kỹ tóg ka tỹ *figueira* vég mũ sir, kỹ tóg ra tĩ mũ, ti kanẽ ko jé. Hã ra tóg kanẽ tũ jẽ. Féj tãvĩ tóg jẽ, kỹ tóg ti mỹ vỹ mũ. “Kanẽn mãn ke tũ ã nĩ ha,” he tóg mũ. Kỹ tóg tóg mũ sir vësỹmér, ka ti. 20 Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ sir, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Vësỹmér tóg tóg ja nĩ. Ti hẽ ri ké?” he ag tóg.

21 Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Inh ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isỹ ka tỹ *figueira* mỹ: “tóg ra,” hen kỹ tóg tóg ja nĩ. Inh vỹ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ inh ki ge há han kỹ. Hã ra to: “Topẽ mỹ inh vỹ mẽg mũ vỹ?” he tũg nĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he tũg nĩ. Kỹ ãjag tỹ kejẽn pãnónh mỹ:

“ha kutẽ, goj nig mág ki,” hen ký tóg kutẽnh mũ, ãjag tỹ ti kutẽnh ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn ký. ²² Ký ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩn ký to: “han jé tóg ke mũ,” hem nĩ. Ký tóg ãjag mỹ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* tí.

Jesus tỹ ù tỹ ti jẽnẽg mũ tó tũg
(*Mc 11.27-33; Lc 20.1-8*)

²³ Ký tóg ẽmã tá jun ký Topẽ ĩn kã ra rã mãn mũ sir. Ký Topẽ tũ to pã'i ag vỹ ti to kãmũ mũ, kófa ag mré hã. Ký ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé? Û nỹ ã jẽnẽ?” he mũ.

²⁴ Ký *Jesus* tóg: “ãjag ki sóg jẽmẽnh ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “Ãjag tỹ inh mỹ tó há han ký sóg ãjag mỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ²⁵ “*João* vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ký ti mỹ kanhkã tá vỹjyre han ja nĩgtĩ, ẽprã vỹjyre vó? Û nỹ ti jẽnẽ?” he tóg.

Kỹ ag tóg ti vĩ to jykrén mũ jagnẽ mré. “Ëg tỹ ti mỹ: Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vẽ, hen ký tóg ẽg mỹ: ký ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ nĩ nẽ? henh ke mũ. ²⁶ Ëg tỹ hã ra ti mỹ: ẽprã ke jykre ja vẽ, hen ký ẽg tóg vẽn kar kato tẽ mũ sir. Vẽn kar vỹ *João* to: Topẽ vĩ tó tĩ pẽ ja vẽ, he tĩ. Ký ẽg tóg ag kamẽg mũ, vẽn e ẽn,” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ, pã'i ag. ²⁷ To jykrén ký ag tóg *Jesus* mỹ: “ẽg pijé *João* jykre ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. Ón ký ag tóg ke mũ. Ký tóg ag mỹ: “kỹ sóg ãjag mỹ tónh ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh jẽnẽg mũ ti,” he mũ.

Ûn krẽ régre kãme

²⁸ Ký tóg ag kanhrãn ký ag mỹ: “tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ sir. “Û tóg kósin régre nĩ. Kejẽn tóg ùn sanh mỹ: “inh kósin, ùri inh jakré tugnyĩm tĩg,” he mũ. ²⁹ Ký tóg ti panh ti mỹ: “vó,” he mũ. Kar ký tóg

to jykrén mǎn kǵ tǐ mǔ sir, ěpǵ ra. ³⁰ Kǵ ti panh tóg ti jāvy mǵ ke mǔ gé sir. “Ũri inh jakré tugnyǵm tǐg,” he tóg mǔ gé. Kǵ ti jāvy tóg: “he,” he mǔ, ti panh ti mǵ. Hǎ ra tóg tǐ tǔ nǐ. ³¹ Kǵ ũ tǵ hě nǵ ti panh vǐ ki króm hǵn?” he tóg. Kǵ ag tóg ti mǵ: “ũn sanh ti,” he mǔ. Kǵ *Jesus* tóg “hǵ, hǎ vě,” he mǔ. “Hǎ kǵ sóg ājag mǵ ke mǔ. Ũ tǵ *governo* mǵ jānkamy mǎg tǐ ũ ag vǵ Topě vǐ mranh, hǎ ra ag tóg to jykrén mǎn kǵ ag jykre kórég tovǎnh. Kǵ ũn mén tǔ ũ fag vǵ fag jykre kórég tovǎnh gé. Hǎ kǵ ag tóg Topě tǵ tǵ ěg pǎ'i nǐ venh ke mǔ, fag ke gé. Ti kósin sanh ri ke ag hǎ vě. Ag jāvo ājag tóg kanhkǎ venh ke tǔ nǐ, ājag tǵ ón kǵ Topě mǵ: he, he mǔ ra. ³² *João* vǵ ājag mǵ Topě vǐ tó ja nǐgtǐ, ājag tǵ ti jykre kuryj jagma mǔ jé. Hǎ ra ājag tóg ti vǐ kri nǐm ja tǔ nǐ. Ājag jāvo ũ tǵ *governo* mǵ jānkamy mǎg tǐ ag vǵ ti vǐ kri fi ja nǐ, ũn mén tǔ fag ke gé. Tag ve ājag mǵr. Ge ra ājag tóg ājag jykre tovǎnh tǔ nǐ. *João* vǐ kri nǐm tǔ ājag nǐ,” he tóg.

*Ũn camarada kórég ag
(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ “Sǵ ājag mǵ ājag tǵ Topě tovǎnh kǎmén mǎn ke vě, ha mě,” he tóg mǔ. “Kejěň ũ tóg nǐgtǐ. *Uva* kré tóg nǐgtǐ, tǵ *vinho* han jafǎ ěn. Ti jakré to tóg rón mǔ. Kǵ tóg kǔm kǵ *uva* jěgmǐ jafǎ han mǔ. Kǵ tóg ki pǎjó han mǔ gé. Kǵ tóg ũ tǵ ki rǐr tǐ ag mǵ tovǎnh mǔ, ag tǵ ti mré ti kaně věnh kǎpǎm jé. Kǵ tóg tǐ mǔ, ga ũ ra. ³⁴ Ti kaněň kǵ tóg ti *camarada* ag jěgněg mǔ, ag tǵ ag mǵ ti tǔ vin jé, *uva* kaně ti. ³⁵ Hǎ ra ag tóg ag vóg kónǎn mǔ sir. Ũ mrǎnmrǎn ag tóg mǔ, ũ tén ag tóg mǔ, ũ pin ag tóg mǔ, pó tǵ. ³⁶ Kǵ tóg ag mǵ ti *camarada* ũ ag jěgně mǎn mǔ gé sir, ũn e ag

sir, hã ra ag tóg ag vóg kónãñ kãn mũ gé. ³⁷ Vãhã tóg ag mũ ti kósin jẽnẽg mũ. “Ag hỹn ti kamẽg mũ, inh kósin ti,” he tóg, hã kỹ tóg ti jẽnẽg mũ. ³⁸ Kỹ ag tóg ti kósin ti ve kỹ jagnẽ mũ: “kejẽn êkré tag vỹ tỹ ti tũ nỹnh ke mũ,” he mũ. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ẽg tũ nỹn jé,” he ag tóg mũ, *patrão* kósin to. ³⁹ Kỹ ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ró pãte ag tóg ti tén kỹ ti fón mũ sir.

⁴⁰ Kejẽn ag *patrão* vỹ kãtĩg ke mũ, ù tỹ nén krãn ja ẽn ti. Kỹn hỹn hẽ ri kenh mũ, ti *camarada* ag tỹ?“ he tóg, *Jesus* ti. ⁴¹ Kỹ ag tóg ti mũ: “vẽjykre pãno han ag tóg mũ mỹr,” he mũ. “Ag kãgtén jé tóg ke mũ, jũ kỹ, ag *patrão* ti, kỹ tóg *uva* kré ẽn tỹ ù mũ tovãnh ke mũ, ag tỹ ti mré vẽn kãpãm jé, ti kanẽ ti,” he ag tóg, *Jesus* mũ.

⁴² Kỹ tóg ag mũ: “hỹ,” he mũ. “Kỹ Topẽ vĩ rá tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ: “pó tỹ ãn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ãn han tũ ag. Ag mũ tóg kórég ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg hã tỹ ãn nũna han mũ. Ẽg *Senhor* mág tỹ há vẽ mỹr, hã kỹ tóg ẽg mũ e tĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki,” he tóg, *Jesus* ti.

⁴³ “Hã kỹ sóg ãjag mũ: ãjag tỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke vẽ vẽ, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ,” he mũ. “Ủ ag hã vỹ venh ke mũ, *povo* ù ag, ag tỹ inh vĩ kri fi kỹ,” he tóg. ⁴⁴ “Ủ tỹ hẽn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, kỹ ag tóg tũ' henh ke mũ. Kỹ pó tag vỹ ù tỹ hẽn ri ke ag kri kutẽnh ke mũ gé, kỹ tóg ag tỹ tũ' he kãn mũ,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ẽg tỹ ti ki rã tũ tugrĩn nũgme ki vár ke tón hã vẽ.

⁴⁵ Kỹ pã'i ag tóg vãhã *Jesus* vĩ tag mẽ kỹ to jykrén mũ. “Ẽg hã to tóg: *uva* ki rĩr tĩ kórég ag, he ja nĩ,” he ag tóg mũ sir. ⁴⁶ Hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag

tóg vėnh e ěn kamėg mŭ, ag tŷ *Jesus* to: “Topė vŷ tó tŷ pė vė,” hen kŷ.

22

Vėnh prŭg kăme (Lc 14.15-24)

¹ Kŷ *Jesus* tóg ag mŷ: “Topė tŷ tŷ ěg pă'i nŷ vŷ ge nŷ, ha mė,” he măn mŭ. ² “Pă'i mág ri ke ti nŷ. Ti kósin prŭg ken kŷ tóg to fénhta mág han sór mŭ. ³ Hă kŷ tóg vėnh kar mŷ vėnh vŷ jėnėg mŭ. Hă ra ag tóg kămŭ sór tŷ nŷ. ⁴ Kŷ tóg: “hėn ri ke mŭn ag mė há han tŷ nŷ, ti kură ti,” he mŭ. Kŷ tóg ag mŷ vėnh vŷ jėnė măn mŭ, ag mŷ: “ŭri ke vė,” he jė.

⁵ Ge ra ag tóg kămŭ sór tŷ nŷ. Ũ tóg ti japŷ ra tŷ mŭ, jó ŭ tóg ti tŷ nén han sór mŭ nón tŷ mŷ gé, pă'i ěn to é he kŷ. ⁶ Ũ ag tóg ti tŷ ũn jėnėg mŭ ag kugmŷ kŷ ag vóg kónăn mŭ. Ũ ag kăgtén ag tóg mŷ sir, mŷr, ha mė. ⁷ Kŷ pă'i mág tóg ag to jŷ mŭ. Kŷ tóg ti porisa ag jėgnė kŷ ag kăgtén mŷ gé sir, ŭ tŷ ti to é he mŭ ěn ag. Ag ĩn kugprŭg ag tóg mŷ sir. ⁸ Kŷ tóg ti tŷ ag mŷ: “inh fénhta vŷ kar kŷ nŷ ha,” he mŭ. “Hă ra ag tóg kămŭ jăvănĥ nŷtŷ, ag jykre kórég nŷtŷn kŷ. ⁹ Ha ěpry ra mŷjėg, ěmŷn vėnh kăpóv ja ra ke gé. Ājag tŷ ŭ ve kŷ ti mŷ inh fénhta ti tóm nŷ,” he tóg, pă'i mág ti. ¹⁰ Kŷ ag tóg mŷ mŷ sir. Vėnh kar mŷ ag tóg tó mŷ, ũn jykre há ag mŷ, ũn jykre kórég ag mŷ ke gé. Hă kŷ tóg fór mŷ sir, *clube* ti.

¹¹ Kŷ pă'i mág tóg kără mŷ sir, ag vigve jė. Kŷ ŭ tóg tá jė nŷ, hă ra tóg fénhta to kur tu tŷ nŷ. ¹² Kŷ tóg ti mŷ: “isŷ Ā mŷ fénhta to kur nŷm mŷ ra Ā tóg tu tŷ nŷ, vŷ,” he mŭ. “Ā hă ne tóg Ā kur pė tu sór mŷ', inh fénhta kŷ',” he tóg. Hă ra tóg vŷ tŷ nŷ sir. ¹³ Kŷ tóg: “ti

mrĩnh ra, ti pẽn, ti nĩgẽ. Re tá ti fón,” he mũ. Re tán kuty nĩ. Tá ag tóg jagtar tĩ. Ag jã tỹ ag tóg gángán ke tĩ sir, vẽso jũgũ kỹ. ¹⁴ Ge ti nĩ. Ủ tỹ hẽn ri ke tóg mễgmễg mũ, hã ra tóg pipir nỹtĩ, ùn kuprẽg kỹ nỹtĩ ag, ù tỹ to jykrén há han mũ ag,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ag tỹ imposto to ti ki jẽmẽ
(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)*

¹⁵ Kỹ pã'i ag tóg jagnẽ mỹ: “ti vĩ tỹ hẽ to ẽg hỹn ti senh mũ?” he mũ. ¹⁶ Kỹ ag tóg *Jesus* to ù ag jẽgnẽg mũ, pã'i mág tỹ *Herodes* mré ke ù ag mré hã, ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ jé. “*Senhor*,” he ag tóg mũ. “Ã jykre kuryj nĩn kỹ ã tóg, Topẽ to ẽpry ki ẽg kanhrãn há han tĩ. Ủ tỹ vễjykre há hã han ve ra ã tóg, ti jykre ki kanhró kar nĩ. ¹⁷ Hã kỹ ẽg mỹ ã tỹ nén to jykrén mũ tóm nĩ. Mỹ há nỹ', ẽg tỹ *governo* mỹ *imposto* kajãm jé'? Ẽg mỹ hỹn ti mỹ nĩm mũ', vó mỹ vó?” he ag tóg mũ.

¹⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag jykre pãno ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jẽmẽ sór mũ',” he mũ. “Jykre régre ãjag nỹtĩ mỹr. ¹⁹ Inh mỹ jãnkamy jun, *imposto* kajãm jafã ên ti,” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ ù jun mũ sir. ²⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ũ jiji nỹ kã nĩ, ù kãgrá nỹ kã nĩ?” he mũ. ²¹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “pã'i mág tỹ *governo* kãgrá vễ,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ pã'i mág mỹ ti tú nĩm nĩ, hã ra Topẽ mỹ ti tú nĩm nĩ gẽ,” he mũ sir.

²² Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ ti jykre tóg ag mỹ e tĩ sir. Kỹ ag tóg ti tovãnh kỹ mũ mũ sir.

*Ẽg tỹ ẽg ter ja tá vỹn kenh ke
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

²³ Kÿ kejÿen *Saduceu* ag tóg, ón kÿ *Jesus* ki jëmẽ sór mÿ gé. Ën ag tóg: “ëg ter ja tá ëg vÿnvÿn kenh ke tÿ nÿ, rÿr mãn ke tÿ ëg tóg nÿ,” he tÿ. ²⁴ Kÿ ag tóg: “*Senhor*,” he mÿ gé. “*Moisés* tÿ ëg mÿ vÿjykre nÿm kÿ tóg: “ã régre tÿ krẽ tÿ ra ter kÿ ã tÿ ti prÿ fi tÿ prÿg ke vë. Á tÿ ã régre mÿ ã krẽ han ke vë, fi ki,” he ja nÿgtÿ. ²⁵ Kÿ ù tÿ jagnë mré pafa ja tÿ 7 (ke) vÿ nÿtÿgtÿ. Ag kãke tóg prÿg mÿ, hã ra tóg ti kósín tÿ ra ter mÿ. Kÿ ti jãvy tóg fi tÿ prÿg mÿ, hã ra tóg ti kósín tÿ ra ter mÿ gé. Kÿ ti jãvy ù tóg, fi tÿ prÿg mÿ gé sir, ²⁶ hã ra tóg ti kósín tÿ ra ter mÿ gé, ti jãvy ù ke gé, hã ki ag kar vÿ, kósín tÿ ra kãgter kãn mÿ sir. ²⁷ Kÿ vãhã ag kar prÿ fi tóg, ter mÿ gé sir. ²⁸ Kÿ fag kãgter ja tá rÿnrÿr mãn kÿ fi hÿn, mén tÿ 7 (ke) nÿnh mÿ vë. Ag kar vÿ fi tÿ prÿg ja nÿ mÿr. Hã kÿ tóg vënh mÿ nÿ, ag tÿ: “rÿr mãn jé ëg tóg ke mÿ,” hen kÿ,” he ag tóg, *Saduceu* ag, *Jesus* mÿ.

²⁹ Hã ra *Jesus* tóg: “kygnë ãjag huri,” he mÿ. “Ájag pijé Topë vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki kanhró nÿtÿ', ãjag pijé Topë jykre ki kanhró nÿtÿ'. ³⁰ Ëg rÿnrÿr mãn kÿ ëg tóg, prÿg mãn ke tÿ nÿ sir, kÿ fag mén mãn ke tÿ nÿ gé. Topë tÿ jëgnë jafã ri ke ëg nÿtÿnh mÿ, kanhkã tá.

³¹ Kÿ Topë vÿ rá ù to jykrén nÿ, ti tÿ ëg ter ja tá vÿn ke tó ti. Topë hã ne tÿ vëmén ja nÿ mÿr, hã kÿ tóg tag tó ja nÿ, ha mÿ. ³² “*Abraão* vÿ iso: Topë, he tÿ, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé,” he ja tóg nÿ, Topë ti. Kãgter ag huri, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*. Hã ra Topë tóg: “tÿ inh ag Topë nÿ,” he ja nÿgtÿ, ag kãgter kar kÿ. Hã kÿ ag tóg rÿnrÿr nÿtÿ, Topë tÿ tÿ ùn rÿnrÿr nÿtÿ ag hã kri ke nÿn kÿ,” he tóg, *Jesus* ti. ³³ Kÿ ag tóg ti vÿ mÿg mÿ sir, kÿ ti jykre tóg ag mÿ e pë tÿ, ti vÿ ti.

*Topě tỹ ěg jyvěň kãfór
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

³⁴ Kỹ *Fariseu* ag tóg mĕg mũ, *Jesus tỹ Saduceu* ag mỹ vĩ há han ja ti, kỹ ag tỹ ti mỹ kafãn ke tóg tũ tĩ sir. ³⁵ Kỹ ag tóg ti to vĕnh mãn mũ sir. Kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ ù tóg *Jesus* mỹ: ³⁶ “*Senhor*, Topě tỹ ěg jyvěň tỹ hĕ nỹ hỹn, ti tỹ ěg jyvěň kar kãfór nỹnh mũ?” he mũ. ³⁷ Kỹ *Jesus* tóg: “ěg jóg mág to há tãvĩ nỹtĩm nĩ, ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nỹtĩm nĩ.” he mũ. ³⁸ “Topě tỹ ěg jyvěň kar kãfór hã vĕ. ³⁹ Kỹ ti tỹ ěg jyvěň ù tóg, hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr há han nĩ, ãjag tỹ vĕnh ki rĩr há han ri ke, he mũ. ⁴⁰ Vĕnh jyvěň tag vỹ vĕnh jyvěň kar kãfór nỹtĩ. Régre ti nỹtĩ, Topě tỹ ěg jyvěň kãfór ti. ěg tỹ tag ki króm kỹ ěg tóg Topě jykre ki króm kãn mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Cristo tỹ tỹ Davi krĕ'krĕ nĩ ra ti kãfór nĩ, Topě kósin
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Kỹ *Jesus* tóg *Fariseu* ag mỹ: ⁴² “*Cristo* to ãjag hĕ ri ke tĩ?” he mũ. “Û krĕ'krĕ nĕ hỹn?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “*Davi* krĕ'krĕ vĕ,” he mũ. ⁴³ Kỹ tóg: “hã ra *Davi* tóg ti to: inh *Senhor*, he ja nĩ, Topě kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ tóg: ⁴⁴ ěg jóg tỹ Topě vỹ inh *Senhor* mỹ: “nĩ ra ver, inh pĕgja tá,” he ja nĩ. “Sỹ ver ã kato vãsãnsãn mũ ag sigsenh ke vĕ,” he ja tóg nĩ, Topě ti, he tóg, *Davi* ti. ⁴⁵ Hã kỹ *Davi* tóg *Cristo* to: “inh *Senhor*,” he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ti krĕ'krĕ nĩ ra ti mỹ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vĕ?” he tóg, *Jesus* ti. ⁴⁶ Hã ra ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ag tỹ ti vĩ kafãn sór mũ ra. Vãhã ag tóg ti ki jĕmĕ sór mãn tũ nĩ. Ti kamĕg ag tóg mũ sir.

23

*Ón kÿ Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)*

¹ Kÿ *Jesus* tóg vyr mÿ *Fariseu* ag mré vēmén kar kÿ vāhā vēnh kar kanhrãn mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ: ² “*Moisés* vÿ ẽg jóg ag kanhrãn ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ti nón Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag tóg, ẽg kanhrãn sór mũ gé, pã'i ũ ag ke gé. ³ Ag vĩ ki króm nĩ. Ag tÿ nén han mũ ri ke han tũg nĩ jãvo, ag jykre kórég ẽn han tũg nĩ. Ājag kanhrãn há han ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. ⁴ Ājag mÿ ag tóg, vējykre kufy vin tĩ, hã ra ag hã tóg han sór tũ nĩgtĩ, vējykre kufy ẽn ti. ⁵ Ag tÿ nén ũ há han kÿ ag tóg tÿ ũn mág nÿtĩ sór mũ sir, vēnh kar tÿ ag ve jé. Ag tÿ Topẽ mré vĩ jé ag tóg, ti vĩ rá tÿ ag nĩgé tógfĩg tĩ, ag kakā ke gé. Vēsógfĩn ja tãpér tÿ ag tóg vēsógfĩg tĩ. Topẽ jykre han jé ag tóg kur tów mág tu tĩ gé. ⁶ Fénhta ki ag tóg jẽn vén sór tĩ. Vēnh kanhrãn jafã krēm ag tóg vēnh kãpóv kÿ nÿtĩ. ⁷ Ēmã kaju ki vēnh kar tóg ag mÿ: “ã mÿ há?” he tĩ, kÿ tóg ag mÿ sér tĩ. Kÿ ag tóg ag to: “*Senhor*,” he tĩ gé, kÿ tóg ag mÿ sér tĩ. ⁸ Ag jãvo jagnẽ mÿ: “*Senhor*,” he sór tũg nĩ, kÿ ag tÿ ājag mÿ: “*Senhor*,” he mũ ra ag mÿ: “inh pijé tÿ ũn mág nĩ,” hem nĩ. Ũn pir vÿ tÿ ājag kri ke nĩ, hã vÿ: Topẽ, he mũ, jó ājag tóg tÿ jagnẽ mré ke nÿtĩ. ⁹ Kÿ ũ mÿ: “ẽg jóg,” he tũg nĩ gé, ẽprã. Ũn pir vÿ tÿ ājag jóg nĩ, hã vÿ: Topẽ, he mũ, kanhkã tá nĩ ẽn ti. ¹⁰ Kÿ ũ tÿ ājag mÿ: “ẽg kri tÿ ũn mág nĩm nĩ,” he kÿ ag mÿ: “vó, kenh ke tũ inh nĩ,” hem nĩ gé. Ũn pir vÿ ājag kri tÿ ũn mág nĩ, hã vÿ: *Cristo*, he mũ. ¹¹ Ājag kã mĩ ũn mág ag jé ājag ki rĩr há han, ājag *camarada* tÿ ājag rãnrãj ki rĩr há han

tĩ ên ri ke. ¹² ãjag tỹ tag ki vêsỹ ùn mág han sór nỹtĩn kỹ ãjag tóg, tá térenh ke mũ, ha vem nĩ. ãjag tỹ hã ra: “tỹ inh ùn sĩ nĩ,” hen kỹ ãjag tóg, tá jãprynh ke mũ, tỹ ùn mág ãjag nỹtĩnh mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Topẽ vĩ to êg kanhrãn tĩ ag jagtar ke
(*Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47*)

¹³ “Ón kỹ Topẽ vĩ to êg kanhrãn tĩ’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ. Topẽ vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Û ag tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ ve sór nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag mỹ kanhkã ti nenh tĩ. Ag jãvo ãjag tóg, ve sór tũ nĩgtĩ,” he tóg.

¹⁴ “Ón kỹ Topẽ vĩ to êg kanhrãn tĩ’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ. Topẽ vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “ãjag ne tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ’. Kar kỹ ãjag tóg ón kỹ Topẽ mré vĩ téj han mũgtĩ, êg tỹ ãjag to: “há ag nỹtĩ,” he jé. Hã kỹ Topẽ vỹ, ãjag vóg kónãn kãfór han ke mũ,” he tóg.

¹⁵ “Ón kỹ Topẽ vĩ to êg kanhrãn tĩ’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ. Topẽ vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “ãjag ne tóg kuvar há ra mũ tĩ’, ga mũ, goj mũ ke gé, ãjag tỹ ù tỹ *Israel* ag jykre han sór mũ ù jãvãnh jé. ãjag tỹ ù ven kỹ ãjag tóg ti tỹ Japo krê han mũ sir, ti tỹ ón kỹ Topẽ vĩ mẽ jé, ãjag ri ke, ti tỹ ãjag mré nũgme ki kutê jé. Kỹ ti jykre pãno vỹ ãjag jykre pãno kãfór nỹ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁶ “Topẽ vỹ ãjag ve kónãn mỹr,” he tóg. “Kývó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ù tỹ ki kagtĩg ag tatĩn sór mũ. Kỹ ãjag tóg ag kanhrãn kónãn tĩ. “Êg tỹ ón kỹ: tag han

jé sóg ke mũ, he sór kÿ ěg tóg: Topě ĩn krēm nĩ ěn vÿ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. “Ěg tÿ hã ra: Topě ĩn krēm *ouro* tân ěn vÿ ki kanhró nĩ, hen kÿ ěg tóg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ¹⁷ Věnh mÿ ti nĩ, ãjag vĩ tag. Krĩ tũ ãjag tóg nÿtĩ, kyvó ãjag tóg nÿtĩ. *Ouro* mÿ Topě ĩn kãfór nĩ? Vó'. *Ouro* vÿ tÿ Topě tũ nĩ, ti tÿ Topě ĩn krēm nĩn kÿ. Hã kÿ tóg tÿ, Topě tũ kar nĩ sir, *ouro* ti, ti ĩn ti ke gé. Ón kÿ: “Topě hã vÿ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg. ¹⁸ “Ājag vĩ věnh mÿ ũ vÿ nĩ gé. Ón kÿ ěg tóg: ěg tÿ *mesa* kri ũn mÿ nén ũ pũn mũ ěn vÿ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ gé. “Ěg tÿ hã ra: ěg tÿ ũn mÿ ěg měg pũn tĩ ěn vÿ ki kanhró nĩ, hen kÿ ěg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ¹⁹ Věnh mÿ ti nĩ gé, ãjag vĩ tag ti. Kyvó ãjag nÿtĩ mÿr. Ěg tÿ Topě mÿ ěg měg pũn mũ mÿ *mesa* kãfór nĩ? Vó'. Topě ĩn krēm *mesa* kri ěg tóg ěg měg ti pũn tĩ, hã kÿ tóg Topě mÿ há tĩ, ěg měg ti, ěg tÿ ti ĩn tá ti mÿ *mesa* kri pũn tũgrĩn. ²⁰ Ājag tÿ Topě ĩn krēm *mesa* tón kÿ, kÿ ãjag tóg ěg tÿ ěg měg tÿ *mesa* ěn kri pũn mũ ěn tó tĩ gé. ²¹ Ājag tÿ Topě ĩn tón kÿ, kÿ ãjag tóg Topě ti tó tĩ gé. ²² Ājag tÿ kanhkã tón kÿ, kÿ ãjag tóg Topě nĩgja tó tĩ gé, kÿ ãjag tóg Topě ti tó tĩ gé sir. Nén ũ pir vē, ti kar ti. Hã kÿ ón kÿ: “Topě hã vÿ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg.

²³ “Ón kÿ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nÿtĩ, kÿ Topě vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ón kÿ ãjag tóg, Topě mÿ ãjag jakré ki *dízimo* vin tĩ. Ājag jakré tÿ *hortelã* tÿ 10 (ke) nÿtĩn kÿ ãjag tóg Topě mÿ ũn pir nĩm tĩ, ãjag jakré tÿ *erva doce* tÿ ke gé, ãjag jakré tÿ *cominho* tÿ ke gé. Há ti nĩ vē. Hã ra ãjag tóg, ti tÿ ěg jyvěn mũ ěn han tũ

nĩgtĩ. Vějyre kuryj han tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Ûn jagtar ag jagãgtãn tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Topě vĩ kri fig tũ ãjag tóg nĩgtĩ. ãjag tỹ ti vĩ ki króm mré hã ãjag jakré ki *dízimo* vin ra tóg, há tĩ vē, ha mẽ. Hã ra ãjag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. ²⁴ Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag tatĩn mũ sór mũ. Topě vĩ ũ ki króm sór ãjag tóg tĩ, ti tỹ Topě mỹ tỹ nén ũ sĩ hã ra, kỹ ãjag tóg ti vĩ ũ mranh tĩ, ti tỹ Topě mỹ kórég pě hã ra. Kỹ tóg goj ki ka ri ke nĩ. ãjag tỹ ka gón tũ nĩ jé ãjag tóg kur ki kujěg tĩ, kỹ tóg pa tĩ, goj ti. Hã ra ãjag tóg kãvãru tỹ goj ki ter mũ ra goj kórég ěn kron tĩ,” he tóg.

²⁵ “Ón kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Křĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Kópa venja kupég ãjag tóg tĩ, pénky venja, hã ra tóg kã tá kavěj nĩ. Kỹ ãjag ge nỹgtĩ gé. Jykre há nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ gé, hã ra ãjag tóg vějyre pãno han tĩ, hã vỹ: jãnkamy to ag *lograr* he tĩ, he mũ, ãjag prũ tũ fag mré nỹ tĩ, he mũ gé. ²⁶ Kyvó ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ tỹ *Fariseu* nỹtĩ ra. ãjag jykre pãno tovãnh nĩ, ãjag jãnhkri nỹtĩ jé. Kỹ vãhã vėnh kar vỹ, ãjag jykre há venh mũ,” he tóg.

²⁷ “Ón kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Křĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ, ãjag ve kónãn,” he tóg. “Vėnh kej sĩnvĩ ri ke ãjag nỹtĩ. Sĩnvĩ nĩ ve ti nĩ, vėnh kej ti, ěg tỹ pó tỹ kri tam kỹ, kar *tinta* tỹ to tĩn kỹ. Tĩ sĩnvĩ nĩ ve ra tóg ti kã tá kórég nĩ. Věser vỹ krēm nỹ nĩ, věser vag mũ ti, ti kuka. ²⁸ Tag ri ke ãjag nỹtĩ. Há nỹtĩ ve ãjag nỹtĩ. Jykre kuryj nỹtĩ ve ãjag nỹtĩ, hã ra tóg ãjag kã tá kórég nĩ, ãjag jykre régre nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ Topě vĩ ki króm sór tũ nỹtĩn kỹ mỹr, ha mẽ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ūn jykre régre ag jagtar ke
(Lc 11.47-51)*

²⁹ “Ón kŷ Topē vī to ēg kanhrān tī’,” he tóg. “*Fariseu’*,” he tóg. “Krī régre ājag nŷtī, kŷ Topē vŷ ājag ve kónān,” he tóg. “Ājag jógjóg ag vŷ Topē vī tó tī ag kāgtén ja nŷtī. Jāvo ājag tóg ag kej sīnvī han tī, ūn jykre kuryj ja ag kej ti. ³⁰ Kŷ ājag tóg ag to: “ēg tŷ ēg jógjóg ag mré ga kri mŷ ra ēg tóg, ag kāgtén ke tū nī vē,” he tī. “Ag mré ēg ag vóg ke tū nī vē,” he ājag tóg tī, ón kŷ. ³¹ Hā ki ājag tóg ājag jógjóg ag tó tī. “Ēg jógjóg ag vŷ ag kāgtén, Topē vī tó tī ag,” he ājag tóg tī. “Ū tŷ ag kāgtén mŷ ag krē'krē vŷ tŷ ēg nŷtī,” he ājag tóg tī. ³² Kuri ājag jógjóg ag ri ke han nī, kuri ājag jógjóg ag tŷ ūn kāgtén ja tū ēn ag kāgtén nī, ājag tŷ tŷ ājag jógjóg ag krē'krē nŷtīn kŷ,” he tóg. ³³ “Pŷn ri ke ājag nŷtī, mŷg ri ke ājag nŷtī. Ājag pijé nŷgme ki vár tū nīnh mŷ', *inferno* ki'. ³⁴ Hā kŷ sóg ājag mŷ, Topē vī tó tī pē ag jēgnēnh ke mŷ, vēnh vī hapē tó mŷ ag, Topē vī rán tī pē ag, ag tŷ ājag jyvēn jé. Kŷ ājag tóg ag kāgtén ke mŷ gé, ha vem nī. Ka to ājag tóg ag sanh ke mŷ. Ag mrānmrān jé ājag tóg ke mŷ, ājag tŷ vēnh kanhrān jafā krēm. Ēmā kar mī ājag tóg ag nón mŷnh mŷ, ājag tŷ ag vóg kónān jé. ³⁵ Hā kŷ tóg ājag tŷ ūn jykre kuryj kar kāgtén mŷ ri ke nī. Ūn tŷ hēn ri ke ag kāgtén ag tóg huri, ēprā ke ag, hā ra tóg, ājag tŷ ag kāgtén kān ri ke nī sir, *Abel* ti, ti nón ke ag mré hā, *Zacarias* ēn mré hā, *Baraquias* kósin ēn. Ēn tŷ ājag tóg Topē ĩn krēm ti tén ja nī, Topē mŷ nén ū pŷn jafā ēn tá, *Zacarias* ēn. ³⁶ Ājag mŷ sóg tó mŷ, ha mē. Ājag hā to ti jŷnh ke mŷ, Topē ti, ājag jógjóg ag tŷ ag kāgtén tugrīn, ājag tŷ ag kāgtén tugrīn ke gé,”

he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há
(*Lc 13.34-35*)

³⁷ Kỹ tóg *Jerusalém* ki ke ag to vēmén mũ. Fe kaj han kỹ tóg: “Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ, pó tỹ ag pin kỹ,” he mũ. “Isỹ ag vênh mãn há tóg tĩ vễ, isỹ ag ki rĩr jé, hã kỹ sóg ag jé prěr tỹ hẽn ri ke han mũ. Garĩnh fi vĩ fi krê kri jê nĩ. Fi tỹ ag vễsỹrénh tũ nĩ jé ke vễ. Ēn ri ke han sór sóg mũ vễ, hã ra ag tóg ke jãvãnh nỹtĩ. ³⁸ Hã kỹ fóg ag tóg, ag jamã pũn kãn ke mũ, kỹ vãpũr vễ sir. Ủ vĩ kãnhmar tá nĩ mãn ke tũ nĩ ha, ag tỹ ẽmã kókén ja tá. ³⁹ Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha mỹr. Kejẽn ag tóg iso: “Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vễ,” henh ke mũ. “Topẽ vĩ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tónh kãtĩg kỹ,” he jé ag tóg ke mũ iso. Ēn kã ag tóg inh ve mãn ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

24

Topẽ ĩn kókén kỹ nĩnh ke
(*Mc 13.1-2; Lc 21.5-6*)

¹ Kỹ *Jesus* tóg Topẽ ĩn tá kãkutẽ kỹ tĩ mũ sir. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg, ti tá junjun mũ, kỹ ag tóg ti mỹ Topẽ ĩn ẽn ag vinven mũ sir. ² Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mỹ pó tỹ ĩn mág tag vigvэг mũ?” he mũ. “Kejẽn pó tag tóg jagnê kri nỹtĩ mãn ke tũ nĩ. Gũm ke kãn jé tóg ke mũ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg

Ēg jagtar ke
(*Mc 13.3-13; Lc 21.7-19*)

³ Kar kỹ tóg krĩ tỹ *Oliveiras* ra tĩ mũ sir. Ti tỹ tá nĩ kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ẽg tỹ ne ve kỹ ẽg ki kanhró nỹtĩnh mũ, ã kãtĩg mãn ke kurã ẽn ti, nén

kar tũg ke kurã ěn ti?“ he mũ. ⁴ Kĩ tóg: “ker ũ ãjag mĩ ón hẽ,” he mũ. ⁵ “*Cristo vỹ tỹ inh nĩ,*” he jé ag tóg ke mũ, inh jiji tó kĩ, ũ tỹ hẽn ri ke ag. Kĩ ũ tỹ hẽn ri ke ag tóg ag vĩ kri nĩm ke mũ. ⁶ Vẽnh génh kãme mẽgmẽ jé ãjag tóg ke mũ, tag ki vẽnh génh to, kuvar há tá vẽnh génh to ke gé. Mũmẽg tũg nĩ, hã ra. Vẽnh génh enh ke vẽ. Hã ra kurã tỹ ěgno to hã ke vẽ ver. ⁷ *Nação* ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽn ke vẽ, pã'i ag ke gé. Ũ tỹ hẽn ri ke ag tỹ, jagnẽ to jũnh ke vẽ gé. Ga tỹ ragra ke tỹ hẽn ri ke han ke vẽ, ěmã tỹ hẽn ri ke mũ. Vẽjẽn tỹ tũ' henh ke vẽ gé. ⁸ Hã ra ãjag jagtar ke vẽnh ven ven vẽ ver,” he tóg.

⁹ “Kar kĩ ãjag jagtar ke mũ, ãjag tỹ inh ki ge kĩ nỹtĩ tigrĩn. ãjag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, ãjag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé. *Nação* kar vỹ, ãjag to vĩ kónãn ke mũ, ãjag tỹ inh jiji tó tigrĩn. ¹⁰ Kĩ ũ tỹ hẽn ri ke vỹ, isogvãnh ke mũ sir, ěn kã. ãjag mré ke fag tó jé ag tóg ke mũ, inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ, kĩ ag tóg jagnẽ to vĩ kónãn ke mũ gé. ¹¹ Ón kĩ inh vĩ tó tĩ ag vỹ junjun ke mũ gé, ag tỹ ũn e krĩn jé sir, ag tỹ isogvãnh jé. ¹² Kĩ vẽnh kar vỹ vễjykre pãno han ke mũ, hã kĩ ũ tỹ ón kĩ iso há nỹtĩ ve ěn ag tóg, isogvãnh ke mũ gé, ũn e ag. ¹³ Hã ra ũ tỹ isovãnh tũ pẽ ěn ag tóg, krenkren ke mũ. ¹⁴ Kĩ *nação* kar vỹ, vẽnh vĩ sér ěn mẽnũ mũ, ga kar mĩ hã, kĩ ag tóg, Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn mẽnũ mũ. Ag tỹ mẽ kãn kĩ kurã tỹ ěgno vẽ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg jagtar mág pẽ ti

(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)

¹⁵ “Kejẽn ãjag tóg, ãjag tỹ nén kamẽg tĩ ěn venh ke mũ sir, ěg kavẽnũ tĩ ěn ti,” he tóg. “Topẽ vĩ tó tĩ

tỹ *Daniel* vỹ ti tó ja nĩgtĩ. Topẽ ãn tá tóg jẽnh mũ, ãg kavẽnh tĩ ãn ti. Û tỹ vẽnh rá tag to ke mũ jé ki kanhró nĩ. ¹⁶ Æjag tỹ ti ve kỹ ga tỹ *Judéia* ki ke kar jé, vẽnh pigjunh mũjẽg, pãnónh ra. ¹⁷ Kỹ ù tỹ re tá nĩ ãn jé, ti ãn kã ra rá tũg, ti tũ mãn jé. Vẽsỹmér tóg vẽnh péjunh tĩg ke mũ. ¹⁸ Kar kỹ ù tỹ ti japỹ tá jẽ ãn jé, vỹn ke tũg gé, ti kur mãn jé. Vẽsỹmér tóg vẽnh péjunh tĩg ke mũ gé. ¹⁹ Æn kufy fag jagtar mág ke vẽ, kurã ãn kã, ù tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé. ²⁰ Topẽ mré vĩm nĩ, ti tỹ kusa kã vẽnh ven tũ nĩ jé, ti tỹ vẽnhkãn ke kurã ki vẽnh ven tũ nĩ jé. ²¹ Jagtar mág tỹ ge han ja tũ ãg tóg nỹtĩ, Topẽ tỹ *mundo* han jãn ki. Kỹ ãg ge han mãn ke tũ nĩ gé, kar kỹ. ²² Æg tỹ kurã ki jagtar ke mũ ãn vỹ e nỹtĩnh mũ vẽ, hã ra tóg térem kỹ nỹtĩ nĩ, Topẽ tỹ ãn kuprẽg ja ãn ag tugrĩn. Ti tỹ térem tũ nĩ ra ù vỹ, kren ke tũ pẽ nĩ vẽ, vẽnh jagtar mág ãn to,” he tóg, *Jesus* ti.

²³ “Æn kã ù tỹ ãjag mỹ: “*Cristo* vỹ tag kã jẽ nĩ,” he mũ ra kri nĩm tũg nĩ, ag tỹ: “tãtã ti jẽ,” he mũ ra. ²⁴ Ón kỹ *Cristo* ag vỹ vẽnh venven ke mũ, ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag ke gé. Æn ag vỹ ãg tỹ nén han vãnh hynhan ke mũ, *milagre* tỹ hẽn ri ke ti. Ag tỹ vẽnh kar krĩn kónãn sór vẽ, ag tỹ kygnẽ jé, Topẽ tỹ ãn kuprẽg ja ãn ag mré hã, hẽn ri ke mũn. ²⁵ Æjag mỹ sóg tó kãn mũ, ti kutẽnh ke to hã,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁶ “Kejẽn ag tóg ãjag mỹ: “ẽmã kórég tá tóg jẽ, *Cristo* ti,” henh ke mũ. Ra ti venh mũ tũg nĩ. Ag tỹ ãjag mỹ: “ãn kã tá tóg nĩ nĩ,” he mũ ra kri fi tũg nĩ. ²⁷ Inh kãtĩg mãn ke vỹ, ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩnh mũ. Ti tỹ kóm kóm ke kỹ ãg tóg, nén kar vég tĩ, rá

jur ja tá, rã pur ja tá ke gé. Inh kãtĩg mãn ke vỹ ri ke nĩnh mũ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ,” he tóg.

²⁸ “Nén ù ter nỹgia ri ke ti nĩ gé. Hã tá tóg vãnh mãn tĩ, jãtã ti. Tag ri ke ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti,” he tóg.

*Topẽ kósin kãtĩg mãn ke
(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)*

²⁹ “Vãnh jagtar ãn kar kỹ rã vỹ nhyr ke mũ, kỹ kysã vỹ jẽngrẽg mãn ke tũ nĩ gé. Krĩg vỹ vár ke mũ gé, kanhkã krẽm. ãg tỹ kanhkã tá nén vég tũ kar ãn vỹ ragra ke kãn mũ gé. ³⁰ Kỹ vãhã ãprã ke fi kósin vỹ vãnh ven ke mũ, kanhkã tá. Kỹ ga kri mũ kar vỹ kygfỹ kãn ke mũ sir, povo kar ti, vãnh kar tỹ inh kãtĩg ven kỹ. Kanhkã góg kã mũ sóg kãtẽrenh ke mũ. Tar pẽ sóg nĩnh mũ, ha vem nĩ, kỹ inh ve vỹ kókov pẽ nĩnh mũ gé. ³¹ Kỹ sóg isỹ jẽgnẽ jafã ag jẽgnẽnh mũ, ag tỹ tẽntén kynkyn jé, kỹ ag tóg isỹ ùn kuprẽg mũ ag jé prẽnprẽr kãn ke mũ sir, ga kar mũ hã, kanhkã fyr mũ hã,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ka tỹ figueira kãme
(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)*

³² “Ka tỹ *figueira* to jykrén nĩ. Ti pẽ tánh kỹ, ti féj tãg han kỹ ãkré tygtánh ke kurã tóg kakó tĩ sir. ³³ Rĩ ke ti nĩ, ãjag tỹ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nỹtĩnh ke ti. ãjag tỹ isỹ ãjag mũ nén tó mũ tag ve kỹ tóg, kakó tãvĩ tĩ sir, inh kãtĩg mãn ke ti, ãn kã. ³⁴ Sỹ ke há vẽ, ha mẽ: ùri ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag tỹ nén kar ãn venh ke vẽ, ag kãgter ke to hã. ³⁵ Kanhkã vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg.

*Jesus kätig mǎn ke kurǎ
(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)*

³⁶ “Hǎ ra ũ pijé, isy kurǎ ki kätig mǎn ke mü ki kanhró nĩ', óra ki ke gé'. Topě tỹ jěgně jafǎ ag pijé ki kanhró nỹtĩ'. Inh pijé ki kanhró nĩ gé'. Ęg jóg mág hǎ vỹ ti pin kỹ ki kanhró nĩ', kurǎ kǎ nén kutěnh ke mü ěn ki. ³⁷ Inh kätig mǎn ke kurǎ vỹ Noé tỹ ga mĩ tĩg ja ěn ri ke nĩnh mü. ³⁸ Ta kutěnh ke to hǎ ag tóg jěn ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ, jagně tỹ prüg ja nĩgtĩ, jagně tỹ mén ja nĩgtĩ, Noé mré ke ag. Ęn kǎ Noé tóg kejěn canoa tỹ ĩn kǎ ra rǎ mü. ³⁹ Hǎ ra tóg ag mỹ tỹ nén ũ tũ tĩ, ti tỹ canoa kǎ ra rǎ ěn ti. Kejěn ta tóg kutě mü, kỹ goj tóg var mü sir. Kỹ ag tóg vǎhǎ, kǎgter kǎn mü sir. Ge ti nĩnh mü, ěprǎ ke fi kósin kätig mǎn kỹ mỹr. ⁴⁰ Ęn kǎ ũn régre ag vỹ ag japỹ ki rǎnhrǎj ke mü. Kỹ sóg ũn pir jé prěr ke mü, jávo ti régre vỹ tá jěnh mü sir. ⁴¹ Kỹ ũn régre fag vỹ ěgtynyn nỹtĩnh ke mü, jagně mré. Kỹ sóg ũn pir fi jé prěr ke mü, jávo fi régre fi vỹ tá jěnh mü gé sir. ⁴² Věnh ki ěmēm nĩ, nũr ri ke han túg nĩ. Inh kätig ke óra ki kagtĩg ăjag tóg nỹtĩ. ăjag *Senhor* vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg.

⁴³ “Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ęg pijé, ũ tỹ ěg tỹ nén péju sór mü kätig ke ki kanhró nỹtĩ'. Ęg tỹ ki kanhró nỹtĩ ra ěg tóg, ti jo ěg tỹ nén ki rĩr ke mü vē, kỹ ũ pijé, ěg ĩn kǎ ra rǎnh ke mü vē'. ⁴⁴ Ge ti nĩ, ěprǎ fi kósin kätig mǎn ke ti. Ha věnh kǎn, ha věnh ki ěmē. ăjag tỹ inh kätig ke to jykrén tũ ra sóg kätig ke mü,” he tóg, *Jesus* ti.

*Camarada ag kǎme
(Lc 12.41-48)*

45 Kÿ tóg ag mÿ ti kâtĭg mǎn ke tó mǎn mÿ. “Kejĕn *patrão* tóg hĕn ra tĭg sór mÿ. Kÿ tóg ti *camarada* ag kǎ ũ kuprĕg mÿ, ti tÿ ti jo ti mré *camarada* ag ki rĭr jé, ag mÿ vĕjĕn ven jé, vĕjĕn ke *horan* ki. 46 Ti tÿ ag ki rĭr há han kÿ ti *patrão* vÿ ti mÿ vĭ há han ke mÿ, ti kâtĭg mǎn ke ĕn kǎ. 47 Ti tÿ tóg pǎ'i han ke mÿ, ti tÿ ti tũ ki rĭr kǎn jé sir. Ki hǎ sóg tó mÿ, ha mĕ. 48 Kejĕn ti *camarada* ũ tóg hǎ ra jykre pǎno nĭ. Kÿ tóg: “ĕg *patrão* vÿ kâtĭg vǎnh han mÿ,” he mÿ sir. 49 Kÿ tóg ti mré *camarada* ag vóg kónǎn mÿ sir, ag mrǎnmrǎn kÿ. Kÿ tóg ũ ag mré kron mÿ gé, jĕn mág tóg mÿ gé sir. 50 Hǎ ra ũn jykre kórég ĕn *patrão* vÿ, ti kǎnhmÿ kâtĭg ke mÿ sir, ha vem nĭ. 51 Ti kâtĭg kÿ tóg ti kapǎn mÿ sir, kÿ tóg ti fón ke mÿ gé, ũn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mÿ, ag jǎ tÿ ag tóg gyngyn kenh mÿ, jũ kÿ, ũn jykre kórég ĕn ag,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tÿ ũ tÿ ti rǎnhrǎj han kónǎn mÿ kǎmĕn hǎ vĕ.

25

Tytǎg tÿ 10 (ke) fag kǎme

1 Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ ti kâtĭg mǎn ke ĕn kǎmĕn mǎn mÿ. “Tytǎg fag ri ke ti nĭnh mÿ,” he tóg. “Tytǎg tÿ 10 (ke) fag vÿ nÿtĭ. Vĕnh kyprũg ve jé fag tóg, *lampião* vyn kÿ mÿ mÿ, ũn prũg mÿ ĕn kato. 2 Ũ tÿ 5 fag vÿ jykre kórég nÿtĭ, jǎvo ũ tÿ 5 (ke) fag vÿ jykre há nÿtĭ. 3 Kÿ ũn jykre kórég fag vÿ vyrmÿ *lampião* vyn kÿ mÿ mÿ, hǎ ra fag tóg tÿ ki mĭn jafǎ ma mÿ ja tũ nĭ. 4 Fag jǎvo ũn jykre há fag vÿ vyrmÿ tÿ ki mĭn jafǎ ma mÿ mÿ. 5 Hǎ ra ũn prũg mÿ ĕn tóg kâtĭg vǎnh han mÿ. Kÿ tóg kejĕn fag nũgnÿr hapĕ tĭ, ti jun tũg ki. Hǎ kÿ fag tóg nũgnÿr kǎn mÿ sir.

⁶ Kutu kaju ki vėnh vĩ tóg mẽ há tĩ, kũ tóg: “ũn prũg mũ vỹ hur kãteg..!” he mũ. “!..Ha ti venh kãmũ jeg..!” he tóg. ⁷ Kũ tytãg ẽn fag vỹ fag *lampião* grugrug mũ sir. ⁸ Hã ra ũn jykre kórég fag tũ vỹ nhynnhyn ke sór mũ. Kũ fag tóg ũ fag mẽ: “ẽg mẽ ãjag tũ vėnh kãpãm,” he mũ. ⁹ Hã ra fag tóg fag mẽ: “ẽg tỹ ãjag mẽ vėnh kãpãm kũ tóg ẽg mẽ kã kyn kenh ke mũ gé, ãjag ri kén. Ũ kanėnh mũjėg,” he mũ. ¹⁰ Kũ fag tóg mũ mũ. Fag gunja tá tóg jun mũ sir, ũn prũg mũ ti. Kũ fag tóg ti mré mũ mũ sir, ũn *lampião* gru nỹtĩ fag. Tá junjun kũ ag tóg jãnkã ti nĩfėnh mũ sir, ũn jykre kórég fag jy. ¹¹ Hã ra ũ fag tóg vãhã tá junjun mũ gé sir, kũ fag tóg ti mẽ: “*Senhor'*, *Senhor'*, ẽg jy nón,” he mũ sir. ¹² Hã ra tóg fag mẽ: “ãjag ki sóg kagtĩg nĩ, mẽr, ha mẽ,” he mũ,” he tóg, *Jesus* ti. ¹³ “Hã kũ sóg ãjag mẽ: vėnh ki rĩr, nũr tũg ri ke han nĩ, he mũ. Kãtĩg jé sóg ke mũ. Hã ra ãjag tóg inh kãtĩg ke kurã ki kagtĩg nỹtĩ, inh óra ki ke gé. Hã kũ inh jãvãnh to krónh ke tũg nĩ,” he tóg.

Patrão tỹ ti camarada ag mẽ ti tũ vin
(Lc 19.11-27)

¹⁴ Kũ tóg: “inh kãtĩg mãn ke vỹ tag ri ke nĩnh mũ gé, ha mẽ,” he mũ. “Kejėn *patrão* tóg ga ũ ra tĩg sór mũ. Kũ tóg ti *camarada* ag mẽ ti tỹ nén kar vin mũ, ti jãnkamy ke gé. ¹⁵ Ũ mẽ tóg jãnkamy kãmur tỹ 5 (ke) vin mũ, ũ mẽ tóg ti kãmur régre vin mũ, ũ mẽ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. ũn krĩ há ẽn mẽ tóg ti kãmur e vin mũ. ¹⁶ Kũ ũ tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãg mũ ẽn vỹ ti jãnkamy ẽn tỹ rãnrãj mág han mũ. Kũ tóg kejėn, ũ tỹ 5 (ke) ũ mãg mũ, kũ ti tũ vỹ tỹ ti kãmur tỹ 10 (ke) nỹtĩ sir. ¹⁷ Kũ ũ tỹ ti kãmur régre mãg mũ ẽn vỹ

tỹ rãnrãj mũ gé. Ti kãmur régre ù mãng tóg mũ gé sir, kỹ tóg tỹ ti kãmur tỹ 4 (ke) nỹtĩ. ¹⁸ Ag jãvo ù tỹ ti kãmur pir mãng mũ ên vỹ ti tũ nég mũ sir, tỹ rãnrãj mẽ kã, mỹr, ha mẽ.

¹⁹ Kejẽn ag *patrão* tóg vỹn ke mũ sir, si há tĩ kỹ. ²⁰ Kỹ ù tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãn ja ên tóg ti mỹ: “inh mỹ ã tóg ù tỹ 5 (ke) vin, hã ra sóg tỹ rãnrãj kỹ ù tỹ 5 (ke) ù mãn ja nĩ. Hã vễ ha,” he mũ. ²¹ Kỹ tóg ti mỹ: “jykre há ã nĩ,” he mũ. “Ã tũ ki rĩr há han ja ã nĩ mỹr, nén sĩ ki. Kỹ sóg ã mỹ nén ù e vin sór mũ,” he tóg. ²² Kỹ ù tỹ ti kãmur régre mãn ja ên tóg ti mỹ: “inh mỹ ã tóg ti kãmur régre vin ja nĩ. Hã ra sóg tỹ rãnrãj kỹ ùn régre ù mã. Hã vễ ha,” he mũ gé. ²³ Kỹ tóg ti mỹ: “jykre há ã nĩ,” he mũ gé. “Ã tũ ki rĩr há han ja ã nĩ mỹr, nén sĩ ki. Kỹ sóg ã mỹ nén ù e vin sór mũ,” he tóg.

²⁴ Kỹ ù tỹ ti kãmur pir mãn ja ên tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Vĩ tar han ã tóg tĩgtĩ, ki sóg kanhró nĩ. ã tỹ nén krãn ja tũ ên mãn sór ã tóg tĩgtĩ, ã tỹ ti fy krãn tũ ra ã tóg ti kanẽ ve sór tĩgtĩ. ²⁵ Hã kỹ sóg inh mũmẽg kỹ ã tũ ên né. Hã vễ ha,” he tóg. ²⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “jykre kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Inh mỹ isỹ nén krãn ja tũ mãn sór tĩgtĩ? Inh mỹ isỹ nén ù fy krãn tũ ra ti kanẽ ve sór tĩgtĩ? Hã ki kanhró ã mỹ nĩ? ²⁷ ã tỹ ne jé inh jãnkamy tỹ *banco* tá vin ja tũ nĩ nẽ? ã tỹ tá vin ra sóg isũ kãfór mãn ke mũ vễ,” he tóg. ²⁸ Kỹ tóg porisa ag mỹ: “ti tũ ma ra. Kỹ ù tỹ ti kãmur tỹ 10 (ke) mãng mũ ên mỹ nĩm,” he mũ. ²⁹ “Ûn tũ mág vỹ ù mãn mãn ke mũ, kỹ tóg ti mỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Jo ùn tũ sĩ ên tóg ti tũ kren kãn ke mũ,” he tóg. ³⁰ “Kỹ inh *camarada* kórég tag fón, kutyg ja

ên kã tá. Tá ag tóg jagtar tĩ, ag jã tỹ ag tóg gangan ke tĩ, vëso jũ kỹ,” he tóg, *patrão* ti,” he tóg, *Jesus* ti, ti tỹ ti kãtĩg mãn ke kãmén kỹ.

Jesus tỹ vënh kar jykre tugnỹm ke

³¹ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “ẽprã ke fi kósin kãtĩg mãn kỹ tóg ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mãn mũ. “Isỹ jëgnë jafã ag vỹ inh mré kãmũnh ke mũ. Kỹ sóg inh nĩgia sĩnvĩ ên kri nĩnh ke mũ sir, kỹ inh jykre tar vỹ vënh ven ke mũ. ³² Kỹ ẽprã ke kar vỹ inh jo vënh mãn kãn ke mũ sir. Kỹ sóg vënh kar tỹ vënh kãpãm ke mũ sir, ha mẽ. *Carneiro* mré *cabrito* ki rĩr tĩ ên vỹ kejën ti mëg tỹ vënh kãpãm tĩ. ³³ Kỹ tóg *carneiro* tỹ ti pëgja tá vin tĩ, jó tóg *cabrito* tỹ ti jakãnh tá vin tĩ. Tag ri ke han jé sóg ke mũ. ³⁴ Tỹ sóg vënh kar kri pã'i mág nĩnh mũ, kurã ên kã. Kỹ sóg inh pëgja tá nỹtĩnh ke mũ ag mỹ: inh panh vỹ ãjag mỹ vĩ há han ke mũ. Topë tỹ ga tãg mré kanhkã tãg venh kãmũ jëg. Ti tỹ ga si han kurã ên kã tóg ãjag hã kuprëg ja nĩ. ³⁵ Kejën sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg inh jën. Isỹ kron há tĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ goj ven. Isỹ ãjag ĩn tá jun kỹ ãjag tóg inh mỹ: “kãrã ra, ẽg mré nĩ jé,” he ja nĩgtĩ gé. ³⁶ Inh kur tũ nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ kur vin. Inh kaga nĩn kỹ ãjag tóg inh ki rĩr' he ja nĩgtĩ. Ise kỹ jë kỹ ãjag tóg inh venh mũ' he ja nĩgtĩ gé, he jé sóg ke mũ ag mỹ,” he tóg.

³⁷ “Kỹ ùn jykre kuryj ag vỹ inh mỹ: “ẽg hë ri ke kã ã kókĩr nĩ vé? Ẽg hë ri ke kã ã kron há tĩ vé? ³⁸ Ẽ hë ri ke kã ẽg ĩn tá jun? Ẽg hë ri ke kã ã kur tũ vé? ³⁹ Ẽg hë ri ke kã ã kaga vé, ẽg hë ri ke kã ã se vé? Ki kagtĩg ẽg nỹtĩ,” henh ke mũ, inh mỹ.

40 Kÿ sóg ag mÿ: ùn jagtar ag jagãgtãn ja ãjag tóg nÿgtĩ, inh mré ke ag, fag mré hã, kÿ tóg tÿ ãjag tÿ inh jagãgtãn ri ke nĩ, henh ke mũ, isÿ tÿ pã'i mág nĩ kurã ên kã,” he tóg.

41 “Kÿ sóg inh jakãnh tá nÿtĩ ag mÿ: inh panh vÿ ãjag mÿ vĩ kónãn. Pĩ nhyr vãn ra mũjêg. Nén-Kórég mÿ tóg kar kÿ nĩ, pĩ nhyr vãn ên ti, ti tÿ jêgnê jafã ag mÿ ke gé. Ên ra mũjêg. 42 Inh kókĩr ra ãjag pijé, inh mÿ vjêñ ven'. Isÿ kron há ra ãjag pijé, inh mÿ goj ven'. 43 Isÿ ãjag ãn tá jun mũ ra ãjag pijé, inh mÿ: kãrã ra, he ja nÿgtĩ'. Isÿ kur tũ ra ãjag pijé, inh mÿ ù vin'. Inh kaga nÿ ra, ise kÿ jê ra ãjag pijé, inh venh mũ' he ja nÿgtĩ', he jé sóg ke mũ,” he tóg.

44 “Kÿ ag tóg inh mÿ: “êg hẽ ri ke kã ã kókĩr vé, ã kron há ti? ã hẽ ri ke kã êg ãn tá jun'? Êg hẽ ri ke kã ã kur tũ vé', ã kaga ti', ã se ti'? Ki kagtĩg êg nÿtĩ,” henh ke mũ gé.

45 Kÿ sóg ag mÿ: ùn jagtar ag jagãgtãn ja tũ ãjag tóg nÿgtĩ, fag ke gé, hã kÿ tóg tÿ, ãjag tÿ inh jagãgtãn tũ ri ke nĩ, mÿr, ha mẽ, henh ke mũ. 46 Kÿ ag tóg jagtar ke mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo ùn jykre há ag vÿ rĩr krÿg ja tũ ên venh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

26

Ag tÿ Jesus tén sór

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

1 Vãhã tóg tó kãn ja nĩ sir, ti tÿ nén tónh ke mũ ti. Kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: 2 “kurã régre tũg kÿ tóg tÿ, êg fénhta mág tÿ *Páscoa* nĩ,” he mũ. “Ên kã ag tóg, êprã ke fi kósín ti senh ke mũ, kÿ ag tóg, ka to ti sanh ke mũ. Inh hã vẽ,” he tóg, *Jesus* ti.

³ Hã ra Topẽ tũ to pã'i ag vỹ vãnh măn mũ sir, Topẽ vỹ to ãg kanhrãn tĩ ag mré hã, kófa ag ke gé, Pã'i mág tỹ *Caifás*, he mũ ãn tá. ⁴ Kỹ ag tóg *Jesus* se to jykrén mũ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kãgmĩ sór vễ, ti tén jé. ⁵ Kỹ ag tóg: “ãg hỹn fénhta tag to mễnh ke mũ ver. ãg tỹ fénhta kã ti se kỹ vãnh génh mág vỹ tóg kutẻnh mũ, ha vem nĩ,” he mũ.

Jesus tỹ Betânia tá nĩ
(*Mc 14.3-9; Jo 12.1-8*)

⁶ ãn kã *Jesus* tóg kejẻn ẻmã tỹ *Betânia* tá nĩ nĩ, *Simão* ãn krẻm, vẻnh kaga kren vãnh han ja ẻn ti. ⁷ Ti jẻg nĩ ra ù fi tóg, tá jun mũ, *garrafa* vyn kỹ. Pó kupri tãnãj tỹ tóg há jẻ, *garrafa* ti. Ti ki jẻ vỹ tỹ, nẻn ger há jẻ, ùn kaja e ẻn. Ti gãnh tãg fi tóg mũ, ger há ẻn tỹ. ⁸ Kỹ ti mrẻ mũ tĩ ag tóg, fi vẻg mũ, kỹ tóg ag mỹ kórẻg nĩ. Kỹ ag tóg: “fi tỹ ne jẻ nẻn kaja e kókẻn nẻ?” he mũ. ⁹ “ãg tỹ ger há tag fón ke vẻ vẻ, kaja há to, ãg tỹ ùn jagtar ag mỹ vin jẻ,” he ag tóg mũ.

¹⁰ Hã ra *Jesus* tóg mẻ kỹ ag mỹ: “ãjag tỹ ne jẻ fi mỹ kaga han nẻ?” he mũ. “Inh jykre ki króm fi tóg. ¹¹ Inh hã tóg ver, ãjag mrẻ nĩ sĩ han mũ, jãvo ù jagtar ag vỹ, kurã kar ki ãjag mrẻ nỹtĩ nĩ. ¹² Fi tỹ inh kãn vẻ, ag tỹ vẻnh kej tá inh fón ke jo, hã jẻ fi tóg, ger há tag tỹ inh kri kujẻg mũ. ¹³ Ag tỹ vẻnh vỹ sér tugtón kỹ ag tóg, fi tỹ nẻn han mũ tag tónh ke mũ gé, ga kar mĩ hã. Kỹ vẻnh kar vỹ, fi tỹ nẻn han mũ mễnh ke mũ, ha vem nĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke
(*Mc 14.10-11; Lc 22.3-6*)

¹⁴ Kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ẻn ag kã ù tóg, Topẽ tũ to pã'i ag venh tĩ mũ. ùn tĩ mũ jijin hã vỹ: *Judas Iscariotes*,

he mũ. ¹⁵ Tá jun ky tóg ag my: “sỹ ãjag my *Jesus* fêg ke vễ, ãjag tỹ ti se jé. ãjag my inh my kajãm mũ?” he mũ. Ky ag tóg: “hỹ,” he ky ti my jãnkamy tỹ 30 (ke) vin mũ sir. ¹⁶ Ky tóg to jykrén mũ. “Inh hỹ hễ ri kenh mũ, sỹ vễnh kar vatánh tá ag my ti fêg jé,” he tóg mũ sir.

Jesus tỹ Páscoa ko

(*Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30*)

¹⁷ Kejên tóg êmĩ konh ke kurã tá krỹg mũ, ky *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg ti my: “êg hỹn hễ tá *carneiro* sĩ tãnh ky konh mũ?” he mũ. ¹⁸ Ky tóg ag my: “êmã mág ẽn ra ù tỹ êg to há nĩ ẽn venh mũjêg,” he mũ. “Ti my: “êg *Senhor* vỹ ã my: inh kurã vỹ kakó tĩ ha, ky tóg sỹ ã ỉn krêm *Páscoa* konh há tĩ, inh mré mũ tĩ ag mré, he ti,” hem nĩ ti my,” he tóg. ¹⁹ Ky ag tóg mũ mũ sir. Hã tá ag tóg mé sĩ tãnh mũ sir.

²⁰ Rã pur kar ky *Jesus* tóg tá jun ky ù tỹ 12 (ke) ag mré ko mũ sir. ²¹ Ag jêg nỹtĩ ky tóg ag my: “ãjag kã mũ ù tóg, pã'i ag my inh fêg ke mũ, ag tỹ ise jé,” he mũ. ²² Ky tóg ag fe kaj tĩ sir, ky ag tóg ti my: “inh my vó'? Inh my vó'?” he kãn mũ sir.

²³ Ky tóg ag my: “ũ tỹ inh mré ti nĩgé tỹ êmĩ mãn ky pênky kã ki kã punpun mũ ẽn hã vễ,” he mũ. ²⁴ “Tĩg jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósín nĩn ky, hã ky tóg rán ky nĩ. Hã ra Topê tóg ù tỹ ag my inh fêg ke mũ ẽn my vĩ kónãn pẽ han ke mũ. Ti mur tũ nĩ ra tóg ti my há tĩ vễ,” he tóg.

²⁵ Ky *Judas* ẽn, ù tỹ pã'i ag my ti fêg ke mũ ẽn tóg ti my: “*Senhor*’, inh hã my'?” he mũ gé. Ky tóg ti my: “kĩ hã ã tóg tó mũ,” he mũ.

Santa Ceia

(*Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25*)

²⁶ Kÿ ag tóg jêg mũ. Ag jêg nÿtĩ ra *Jesus* tóg ěmĩ mǎg mũ sir. Kÿ tóg to Topẽ mré vĩ mũ. Kÿ tóg vãnh kǎ kupǎn kÿ ti mré mũ tí ag mÿ: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hǎ vễ,” he tóg, ěmĩ to.

²⁷ Kar kÿ tóg kópa vǎg mũ gé sir, *vinho* tÿ ki jẽ ěn. To tóg Topẽ mré vĩ mũ gé. Ag mÿ kópa fêg kÿ tóg: “ha kronkron,” he mũ. ²⁸ “Inh kyvénh hǎ vễ,” he tóg, *vinho* to. “Inh kyvénh tÿ vãnh kar jagfÿ kutênh ke vễ. Sÿ vãnh e mré vễjÿkre tǎg han to ken hǎ vễ, hǎ vÿ tÿ inh kyvénh ti nĩ. Hǎ tugrĩn Topẽ vÿ ãjag mÿ vãnh pǎte fón ke mũ, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg. ²⁹ “Ha mẽ, ãjag mré sóg *vinho* kron mǎn ke tũ nĩ ha. Kejên sóg ãjag mré kron mǎn ke mũ, inh panh tÿ tÿ ěg pǎ'i nĩnh ke kurǎ ěn kǎ, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁰ Kÿ ag tóg jǎn mũ sir, ag jên kar kÿ. Ag tÿ Topẽ mÿ jǎn kar kÿ ag tóg krĩ tÿ *Oliveiras* ra mũ mũ sir.

Jesus tÿ Pedro mÿ tó

(*Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38*)

³¹ Ag mũn kÿ *Jesus* tóg: “kuty tag kǎ ãjag tóg inh ré kÿ mũ kǎn ke mũ,” he mũ. “Hǎ kÿ tóg rán kÿ nĩ. Û tÿ *carneiro* ki rĩr tí ěn tǎnh jé sóg ke mũ, kÿ ti mễg ag vÿ, krig ke kǎn ke mũ, he tóg, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki, iso” he tóg. ³² “Hǎ ra sóg iser kar kÿ rĩr mǎn ke mũ. ěn kǎ sóg ãjag jo tĩg ke mũ, ga tÿ *Galiléia* ra,” he tóg.

³³ Kÿ *Pedro* tóg ti mÿ: “inh pijé, ã ré kÿ tĩg mũ', ag kar tÿ ã ré kÿ mũ mũ ra,” he mũ. ³⁴ Hǎ ra *Jesus* tóg ti mÿ: “ũri, kuty tag kǎ ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tǎgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hǎ, ha vem nĩ,” he mũ. ³⁵ Kÿ *Pedro* tóg: “hǎ ra sóg ã mré ter ke mũ.

Kỹ sóg ã to: ti ki kagtũg sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó mũ gé sir.

Getsêmani tá
(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Kỹ *Jesus* tóg ag mré ka kré tá jun mũ sir. Ka kré jijin hã vỹ: *Getsêmani*, he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ha ver nĩgnĩ, tag ki,” he mũ. “Sỹ ver Topẽ mré vĩnh ke vẽ, tãtã,” he tóg. ³⁷ Kỹ tóg *Pedro* mré *Zebedeu* krẽ ag mỹ: “inh mré kãmũ jẽg,” he mũ. Fe kaj tóg nĩ sir. Mũmẽg tóg mũ gé. ³⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kỹ tóg inh mỹ tỹ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nỹtĩm nĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh mré,” he tóg.

³⁹ Kỹ tóg tũg sĩ han kỹ mũg ke mũ sir, ga kri tóg nỹ mũ. Topẽ mré tóg vĩ mũ. “Panh’,” he tóg. “Mỹ ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ he jãvãnh?” he tóg. “Hã ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ẽn hã han nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Kar kỹ tóg, ti mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ sir, hã ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Kỹ tóg *Pedro* mỹ: “mỹ óra pir ki nũr tũg kórég?” he mũ. ⁴¹ “Nũgnũr tũg nĩ, Topẽ mré vĩm nĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tỹ mranh sór tũ vẽ vẽ, hã ra ãjag tóg krój nỹtĩ, he tóg.

⁴² Kỹ tóg tũg mãn mũ sir, kỹ tóg Topẽ mré vĩ mãn mũ. Kỹ tóg: “panh’,” he mãn mũ. “ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ he jãvãnh tĩn kỹ sóg jagtar ke mũ. ã tỹ isỹ nén han ke mũ ẽn han nĩ,” he tóg. ⁴³ Kỹ tóg ag venh tũg mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn ja nĩ, ag nũgnũr hapẽ tĩn kỹ. ⁴⁴ Kỹ tóg ag mỹ vĩ mẽ kã tĩ mũ sir, Topẽ mré vĩ mãn jé. Ti mỹ tóg ti tỹ tó ja ẽn tó mãn mũ. ⁴⁵ Kỹ tóg ag venh tũg mãn kỹ ag mỹ:

“ãjag ne tóg ver nũgnũr nỹtĩ’,” he mũ. “Vẽnhkán ja ãjag tóg nĩ’. Pétẽm ti huri, óra ti. Ti tỹ Topẽ vĩ mranh tĩ ag mỹ inh fẽg ke nẽ ha, isỹ tỹ ãprã ke fi kósin nĩn kỹ,” he tóg. ⁴⁶ “Nĩgnĩ ra, ag kato mũ jé ha. Û tỹ ag mỹ inh ven mũ tóg jun ke mũ ha,” he tóg.

Ag tỹ Jesus se

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴⁷ Ti tỹ ver vẽnẽn jẽ ra *Judas* tóg jun mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù ẽn ti. Hã ra porisa ag tóg ti mré kãmũ mũ, rógro génh kỹ, ka kykyv génh kỹ ke gé. Topẽ tũ to pã'i ag tỹ ag jẽgnẽ vẽ, kófa ag ke gé. ⁴⁸ Hã ra ù tỹ ag mỹ *Jesus* fẽg mũ ẽn tóg ag mỹ: “sỹ ùn ki nhun ke mũ ẽn hã sem nĩ,” he ja nĩ. ⁴⁹ Hã kỹ tóg vẽnẽm *Jesus* to grẽn ke kỹ ti mỹ: “ã mỹ há, *Senhor*?” he mũ. Kỹ tóg ti ki nhun ke mũ, *Judas* ti. ⁵⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “régre’, ã tỹ nẽn han ke mũ ẽn han nĩ,” he mũ.

Kỹ porisa ag tóg vẽnẽm ti kãgmĩ kỹ ti ség mũ sir. ⁵¹ Kỹ *Jesus* mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kỹ porisa ù nĩgrẽg kym mũ. Topẽ tũ to pã'i mág *camarada* vẽ. ⁵² Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “ã rógro fi han ra. Ëg tỹ rógro tỹ ke kỹ ag tóg rógro tỹ ẽg tén ke mũ gé,” he mũ. ⁵³ “Isỹ inh panh mỹ to vĩ ra tóg inh mỹ ti tỹ jẽgnẽ jafã ag jẽgnẽnh ke mũ vẽ, ùn tỹ 12 mil (ke) kãfór ẽn, ag tỹ iyy nĩgãn jé. ⁵⁴ Hã ra sóg nẽn tỹ iso rán kỹ nĩ ẽn ve kãn sór mũ,” he tóg.

⁵⁵ Ẽn kã tóg porisa ag mỹ: “ãjag ne tóg, rógro génh kỹ kãmũ mũ’, ka kykyv mré’, ise jé’,” he mũ. “Inh pijé tỹ *bandido* nĩ’. Kurã kar ki sóg ãjag mré jẽ ja nĩgtĩ, Topẽ ìn krẽm. Vẽnẽnh kar kanhrãn sóg jẽ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá ise ja tũ nĩ vẽnẽ mỹ. ⁵⁶ Hã ra sóg nẽn tỹ iso rán kỹ nĩ ẽn vэг mũ,” he tóg.

Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kỹ pétẽ kãn mũ sir, vãnh pigju jé.

Pã'i ag tỹ Jesus ki jẽmẽ

(*Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷ Kỹ ù tỹ ti ség mũ ag tóg ti pére mũ mũ, Topẽ tũ to pã'i mág tỹ *Caifás* ãn ra. Tá Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag vĩ vãnh mãn kỹ nỹtĩ, kófa ag, vãnh jyvẽn tĩ ag ke gé. Ag kar tỹ ti tén sór vẽ.

⁵⁸ Hã ra *Pedro* tóg, *Jesus* nón kãtĩ mũ, kuvar há tá, kỹ tóg Topẽ tũ to pã'i mág ãn kã ra rã mũ. Ti tỹ ag tỹ *Jesus* tỹ hẽn ri ke ẽn ve sór vẽ.

⁵⁹ Kỹ pã'i kar ag tóg ù ag jãvãnhvãnh mũ, ù tỹ ti jykre kórég tónh ke mũ ag. ⁶⁰ Hã ra ag tóg vég tũ nĩ. Û tỹ hẽn ri ke ag tóg, ón kỹ ti jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ki krov tũ nĩ. Kỹ vãhã ù ag tóg: ⁶¹ “ti vĩ vãnh mỹ mẽ ẽg,” he mũ. “Topẽ ãn kókén kar sóg ù han mãn ke mũ, kurã tăgtũ ki, he ja tóg nĩ, *Jesus* ti,” he ag tóg mũ. Ûn régre ag tỹ ti to tag tó kỹ tóg vãhã ki krov nĩ, ag mỹ.

⁶² Kỹ Topẽ tũ to pã'i mág vĩ, jẽgnẽ mũ sir, kỹ tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tónh ke mỹ tũ'?” he mũ. “Ag hã ne ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé!” he tóg. ⁶³ Hã ra *Jesus* tóg nén ù tó tũ nĩ. Kỹ pã'i mág tóg ti mỹ: “Topẽ vĩ rĩr nĩ,” he mũ. “Ti rĩnve sóg ã ki jẽmẽg mũ. ã mỹ tỹ *Cristo* nĩ, ã mỹ tỹ Topẽ kósin nĩ? Ha ẽg mỹ tó,” he tóg, pã'i mág ti. ⁶⁴ Kỹ *Jesus* tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ gé, ha mẽ. Ẽprã ke fi kósin vĩ tỹ ãnh nĩ,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg ù tỹ nén ù kar han mũ ẽn pẽgja tá ãnh venh ke mũ. Kanhkã góg kã mĩ sóg kãtérenh ke mũ gé,” he tóg.

⁶⁵ Kĩ pã'i mág tóg, jũ kĩ ti kur tỹ jaran' ke mũ sir. Kĩ tóg: “Topẽ kato vĩ kónãn ti huri,” he mũ. “Mẽ kãn ãg tóg, kĩ ãg tóg ù tỹ ti jykre kórég tónh ke mũ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha. ⁶⁶ Ëg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag to,” he kãn mũ sir. ⁶⁷ Kĩ ag tóg ti kakã to sugrug mũ sir, ti kakã ki ag tóg tãnh mũ gé. Kĩ ù tóg ti vatánh tá ti tãnh kĩ ti mỹ: ⁶⁸ “Cristo nẽji tỹ ã nĩ, kĩ ã nẽji nén kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Û nỹ ã tãnh?” he tóg. Gen kĩ ag tóg ti to é he mũ.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Hã ra *Pedro* vỹ, re tá nĩ nĩ, ãn vãso kã. Kĩ pã'i *camarada* ù fi tóg ti venh kãkutẽ kĩ ti mỹ: “*Jesus* mré ã tóg tĩ ja nĩ gé, *Galiléia* tá ke ãn mré,” he mũ. ⁷⁰ Hã ra tóg: “vó, ã tỹ ne tó nẽ hỹn?” he mũ. Kĩ ag kar vỹ ti vĩ mẽg mũ. ⁷¹ Kar kĩ tóg jãnkã ra rã sór mũ. Hã ra ù fi tóg ti vég mũ gé, kĩ fi tóg ag mỹ: “*Jesus* mré ke ù vẽ, *Nazaré* tá ke ãn mré,” he mũ gé. ⁷² Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Ti ki kagtũg sóg nĩ, Topẽ vỹ ki kanhró nĩ,” he tóg, *Pedro* ti. ⁷³ Ver si há tũ ra tá nỹtĩ ù ag tóg ti venh kãmũ kĩ ti mỹ: “ha mẽ, ti mré ke ù vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Ã vĩ to ãg tóg ã ki kanhrãn mũ,” he ag tóg. ⁷⁴ Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Inh pijé, ti ki kanhró nĩ! Inh ón kĩ Topẽ vỹ inh vóg kónãn ke mũ,” he tóg. Hã ra vãhã *galo* tóg kyr mũ. ⁷⁵ Kĩ *Pedro* tóg *Jesus* vĩ ja ãn to jykrén mũ, ti tỹ ti mỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtũg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hã,” he ja ãn mũ. Kĩ *Pedro* tóg mũ ãkrén kĩ tá kãkutẽ mũ sir. Fỹ jagy han tóg mũ sir.

27

Ag tỹ Pilatos mỹ Jesus ven

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

¹ Tỹ vaj kỹ kusãg ki ag tóg *Jesus* tén ke to jykrén mũ sir, Topẽ tũ to pã'i kar ag. ² Kỹ ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũ kỹ ag tóg pã'i mág tỹ *governador* mỹ ti fẽg mũ sir, *Pilatos* mỹ.

Judas Iscariotes ter

(Hk 1.16-19)

³ Hã ra *Judas* tóg, ag tỹ ti tén ke vég mũ. Kỹ tóg vãhã ti mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykrén mãn kỹ tóg jãnkamy tỹ 30 (ke) ên ma kãtĩg kỹ Topẽ tũ to pã'i ag mỹ ven mũ, kófa ag mỹ. ⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ti kórég han inh,” he mũ. “Ti pijé, nén ù kórég han ja nĩgtĩ', hã kỹ tóg vènh mỹ nĩ, ti tỹ inh vĩ to ter kỹ,” he tóg.

⁵ Hã ra ag tóg ti mỹ: “êg tũ pijé', ã tũ hã nê',” he mũ. Kỹ tóg jãnkamy ên vãm mũ sir, Topẽ ĩn krêm, kar kỹ tóg hèn ra tĩ mũ sir. Tá tóg ti nunh kã vènh jãján mũ, kỹ tóg ter mũ sir.

⁶ Kỹ Topẽ tũ to pã'i ag vỹ, jãnkamy ên mãn kỹ to jykrén mũ. “Êg tỹ Topẽ mỹ jãnkamy tag nĩm kỹ tóg vènh mỹ tĩ. Tỹ tóg vènh kyvènh kajãm ja nĩ, hã kỹ êg tóg Topẽ mỹ nĩm sór tũ nĩ,” he ag tóg. ⁷ Kỹ ag tóg vènh mãn kỹ to jykrén kỹ: “êg hỹn tỹ êpỹ kajãm mũ,” he mũ. Ag tỹ tá go'or vég tĩ ên tá ag tóg, fóg ag kej han sór mũ, fóg tỹ *Jerusalém* ra pygsa tĩ ag mỹ. ⁸ Hã kỹ êg tóg êpỹ ên to: “êpỹ kyvènh,” he tĩ.

⁹ Hã ra Topẽ vĩ tó tĩ tỹ *Jeremias* vỹ *Judas* to tag rán ja nĩgtĩ, ha mẽ: “jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ tóg, êprã ke ù kajãm vén ke mũ, ti kaja tỹ ag mỹ há nỹn kỹ.

¹⁰ Êprã ke ên kajãm kar kỹ ag tóg tỹ êpỹ kajãm mũ

sir, ag tỹ go'or vég tĩ ěn tá. Hã tóg ja tóg nĩ, inh mỹ, ěg jóg tỹ Topě ti,” he ja tóg nĩgtĩ, *Jeremias* ti.

Pilatos tỹ Jesus ve

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

¹¹ Hã ra *Jesus* tóg, fóg tỹ pã'i mág rã hã jě nĩ. Kỹ tóg ti ki jěměg mũ, kỹ tóg: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i nĩ?” he mũ. Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tóg mũ,” he mũ. ¹² Kỹ Topě tũ to pã'i ag tóg ti kato vĩ mág mũ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke kỹ jě nĩ. ¹³ Kỹ *Pilatos* tóg ti mỹ: “mỹ ã mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, ag tỹ ã kato vĩ mág han mũ tag ti?” he mũ. ¹⁴ Hã ra *Jesus* tóg vĩ măn tũ nĩ, kỹ tóg *Pilatos* mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he

(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39–19.16)

¹⁵ Hã ra *Pilatos* tóg ag mỹ fénhta tỹ *Páscoa* kar ki věse pir kavăg tĩ, ag tỹ ũn to vĩ mũ. Ti jykre vě. ¹⁶ Ěn kã ũ tóg se kỹ jě nĩ, věnh kar tỹ ũn ki kanhró ěn, ti jijin hã vỹ: *Jesus Barrabás*, he mũ.

¹⁷ Jãvo ag tóg tá věnhmăn kỹ nỹtĩ, *Judeu* kar ag. Kỹ *Pilatos* tóg ag mỹ: “inh ãjag mỹ ũ tỹ hě kavăn ha? Mỹ *Jesus Barrabás*, *Jesus Cristo* mỹ vó?” he mũ. ¹⁸ *Pilatos* vỹ pã'i ag jykre ki kanhró nĩ, ag tỹ ón kỹ *Jesus* to jũ nỹtĩn ki. Ti há nĩ hã tugrĩn ag tóg ti to jũ mũ. Hã kỹ tóg ti kavăn sór mũ.

¹⁹ Ti tỹ věnh jyvěn jafã tá nĩ ra ti prũ fi tóg, ti mỹ věnh vĩ jěněg mũ, kỹ fi tóg ti mỹ: “vějykre kuryj han ti tĩ,” he mũ, *Jesus* to. “Hã kỹ ti vóg sór tũg nĩ. Kuty tag kã sóg ti to věnh péti kónăn. Ěg tỹ ti tugrĩn jagtar ke ve inh, inh věnh péti ki,” he fi tóg. ²⁰ Hã ra Topě tũ to pã'i ag tóg, věnh kar krĩn mũ sir, kófa ag mré,

věnh kar tỹ *Barrabás* kavar ve sór jé, ag tỹ *Jesus* ter hã ve sór jé.

²¹ Kĩ fóg tỹ pã'i tóg, ag ki jēmē mãn mũ. “Inh hỹn ùn régre tag ag kã ù tỹ hẽ kavãn ha?” he tóg. Kĩ ag tóg ti mỹ: “*Barrabás*“ he mũ. ²² Kĩ tóg ag mỹ: “kĩ inh *Jesus* tỹ hẽ ri kenh mũ, ag tỹ ù to: “*Cristo* vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ ěn tỹ,” he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “krunh to ti sã,” he kãn mũ sir. ²³ Kĩ tóg ag mỹ: “ti kórég tỹ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prẽnprěr mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprěr kĩ.

²⁴ Ag tỹ tóg hẽ ri ke tũ nĩ. Věnh génh kutē ri ke tóg nĩ, hã kĩ tóg goj jé prěr mũ. Kĩ tóg nĩpég mũ sir, věnh kar rĩnve, kĩ tóg ag mỹ: “inh jykre pijé’,” he mũ. “Inh nĩgé kavěnh ke tũ sóg nĩ, ti kyvěnh tỹ. Ùn jykre kuryj vė, kĩ sóg ti tén sór tũ nĩ. Ājag jykre vė,” he tóg. ²⁵ Kĩ věnh kar ag tóg ti mỹ: “ěg jykre vė,” he kãn mũ. “Ěg hã ne ti tén sór mũ! Kĩ Topě vỹ, ěg hã vóg kónãn ke mũ, ěg krě ag ke gé,” he ag tóg.

²⁶ Kĩ *Pilatos* tóg *Barrabás* kavãg mũ sir. *Jesus* to tóg porisa ag mỹ: “ha ti mrãnmrãn,” he mũ sir. Ag tỹ ti mrãnmrãn kar kĩ tóg ag mỹ ti fěg mũ, ag tỹ ka to ti sa jé.

Porisa ag tỹ Jesus vóg kónãn
(*Mc 15.16-20; Jo 19.2-3*)

²⁷ Kĩ fóg tỹ pã'i krēm porisa ěn ag tóg, *Jesus* pére mũ mũ, pã'i tỹ *governador* ãn ra, *palácio* ěn ra. Kĩ ag tóg porisa ù ag jé prěr kãn mũ. ²⁸ Ti kur kunũg ag tóg mũ, kĩ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ. ²⁹ Sónh rěr téj pirĩn kĩ ag tóg, tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. Vãn tỹ ag tóg, ti nĩgé kã fěg mũ, ti pějja tá. Kĩ ag tóg, ti krēm grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ón kĩ. Ti to é he kĩ ag

tóg: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ. ³⁰ Kĩ ag tóg ti to sugrug mũ gé. Vãn ên tỹ ag tóg ti krĩ mũ rêg mũ sir.

³¹ Ag tỹ ti nyg kar kỹ ag tóg, ti ki kur kusũg ên kunũg mũ. Kỹ ag tóg, ti tũ pẽ tỹ ti kã ra rãg mãn kỹ ti pére mũ mũ, krunh to ti sa jé sir.

Jesus tỹ krunh to sa

(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³² Ag mũn kỹ ag tóg, ù kato tẽ mũ, *Cirene* tá ke ù, ti jijin hã vỹ: *Simão*, he mũ. Ên mỹ ag tóg vĩ tar han mũ, ti tỹ *Jesus* krunh vyn kỹ tĩg jé, ti jo.

³³ Kỹ ag tóg, *Gólgota* tá junjun mũ sir. *Gólgota* to êg tóg: vênh krĩ kuka, he tĩ, êg vĩ ki. ³⁴ Tá junjun kỹ ag tóg, ti mỹ *vinagre* ven mũ, nén ù tỹmẽ jynh mré hã. Kỹ tóg kãmẽ sĩ han mũ, hã ra tóg kron sór tũ nĩ, vênh kagta ti. ³⁵ Kỹ ag tóg, krunh to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg, jagnẽ mỹ vênh kãpãm mũ sir, to ag tóg joga he mũ. ³⁶ Kỹ ag tóg nĩgnĩg kỹ nỹtĩ nĩ, ti ki rĩr jé.

³⁷ Ag tỹ nén tỹ ti kato vĩ mũ vỹ, ti kri rán kỹ sa, hã vỹ: “*Jesus, Judeu* ag pã'i mág vễ,” he mũ. Ti tỹ vễỹ pã'i mág han to ag nẽji ti tén mũ. ³⁸ Ti kóm ag tóg, ùn régre ag tỹ krunh to sãg mũ gé, *bandido* ag. Kỹ ù tóg ti pẽgja tá sa, jó ù tóg ti jakãnh tá sa.

³⁹ Kỹ ù tỹ mũ mũ mũ ag tóg, ti nyg mũ gé, vỹn vỹn hen kỹ. ⁴⁰ “Ã mỹ Topẽ ãn kókén kar kỹ kurã tágtũ ki ù han mãn sór mũ?” he ag tóg mũ. “Vênh kren han ra kema', krunh to kãtére, ã tỹ tỹ Topẽ kósín nĩn kỹ,” he ag tóg ti mỹ. ⁴¹ Kỹ Topẽ tũ to pã'i ag tóg ti nyg mũ gé, Topẽ vĩ to êg kanhrãn tĩ ag mré hã, kófa ag ke gé. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: ⁴² “ũ ag krenkren han tóg, hã ra tóg vênh hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. “Êg pã'i mág jé krunh to kãtére kema', êg tỹ ve jé, êg tỹ ti ki

ge jé,” he ag tóg. ⁴³ “Topě ki ti nēji rã kÿ jě, kÿ Topě jé ti kren han, ti tÿ ti to há nÿn kÿ. Topě kósin vÿ tÿ inh nÿ, he ti mÿr,” he ag tóg ti to, ti nyg kÿ. ⁴⁴ Kÿ ũ tÿ ti kóm krunh to nÿtĩ ěn ag tóg ti nyg mũ gé, *bandido* ag.

Jesus ter

(*Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30*)

⁴⁵ Rã tÿ ěg nÿno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kuty ěn tóg óra tăgtũ han mũ. ⁴⁶ 3 (ke) óra ki *Jesus* tóg prěr mũ sir, kÿ tóg: “*Eli, Eli, lemá sabactani?*” he mũ. Ěg vĩ ki tóg tag to: “Topě, Topě, ã tÿ ne jé isovãnh nē?” he mũ. ⁴⁷ Kÿ ũ tÿ tá nÿtĩ ag tóg, ag tÿ mēg kÿ jagně mÿ: “*Elias* jé tóg prěr mũ,” he mũ. ⁴⁸ Kÿ ũ tóg vėnhvãg mũ, kÿ tóg *esponja* mrãn mũ sir, *vinho* kaja pir tÿ. Ka jurÿn kÿ tóg, tÿ kusón kÿ ti mÿ ven mũ sir, ti tÿ ki ũnh' ũnh' he jé. ⁴⁹ Hã ra ũ ag tóg: “*toreg'*,” he mũ. “Hěn ri ke mũn *Elias* kãtĩg mũ, ti kren han jé,” he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra *Jesus* tóg, prěr mág han mãn kÿ hun ke mũ sir.

⁵¹ Hã ra Topě ĩn krēm kur tÿ jãnkã nife tóg, vėnh kã hã jaran ke mũ, ha mẽ, ti jar tóg vėnh kãkym ke kãn mũ sir. ⁵² Kÿ ga tóg, ragra ke mũ sir, pãró vÿ, gũm ke mũ gé, vėnh kej vÿ, nugnor mũ gé, kÿ ũ tÿ Topě ki ge kÿ nÿtĩ tÿ hěn ri ke ag tóg, rĩnrĩr mãn mũ, ũn kãgter mũ ag. Ag kej tá ag tóg kãpa mũ. ⁵³ Kÿ ag tóg *Jerusalém* kã ra ge mũ, kÿ ag tóg, ũ tÿ hěn ri ke ag mÿ vėnh venven mũ sir. Kÿ ag tóg ag vigvég mũ, *Jerusalém* tá ke ag.

⁵⁴ Hã ra *capitão* tóg, porisa ag mré *Jesus* ki rĩr jě nĩ. Ga tÿ ragra ke ěn vég ag tóg mũ, nén kar ti, *Jesus* ter ěn kã. Kÿ tóg ag mÿ e tĩ. Kÿ ag tóg: “Topě kósin ja vė mÿr,” he mũ.

⁵⁵ Kÿ ãn tÿtá fag vÿ, tá nÿtĩ gé, ã tÿ hÿn ri ke fag. Kuvar há tá nÿtĩ kÿ fag tóg ti vég nÿtĩ nĩ. Ti mré fag tóg kãmũ ja nĩ, ga tÿ *Galiléia* tá. Ti ki fag tóg rĩr ja nĩgtĩ. ⁵⁶ Fag kã ã fi vÿ tÿ *Maria Madalena* fi nĩ, jo ã fi tóg tÿ *Maria* fi nĩ gé, *José* mré *Tiago* mÿnh fi. Kÿ ã fi vÿ tÿ *Zebedeu* krẽ ag mÿnh fi nĩ gé. Fag mré ke ã fag vÿ tá nÿtĩ gé.

Ag tÿ vÿnh kej kã kã Jesus fi

(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁵⁷ Rãké tóg nÿ ha, kÿ ãn há tóg jun mũ. *Arimatéia* tá tóg kãtĩg ja nĩ. Ti jijin hã vÿ: *José*, he mũ. *Jesus* mré ke ã vÿ gé. ⁵⁸ Ën tóg, *Pilatos* venh tĩ mũ, kÿ tóg ti mÿ *Jesus* to vĩ mũ, ti ter kar kÿ. Kÿ *Pilatos* tóg: “he,” he mũ. ⁵⁹ Kÿ *José* tóg *Jesus* vyn kÿ tĩ mũ sir, kur jãnhkri tÿ ti pãg kÿ. ⁶⁰ Kÿ tóg, vÿnh kej kã kã ti fig mũ sir. Pó kã ki tóg han ja nĩgtĩ, kÿ tóg tãg nĩ, vÿnh kej ti. *José* tũ vÿ. Ën kã kã tóg ti fig mũ sir, kÿ tóg, pó tãpér tĩn kÿ tÿ vÿnh kej jãnkã nĩfénh mũ sir. Kar kÿ tóg tĩ mũ. ⁶¹ Hã ra *Maria Madalena* fi vÿ tá nĩ nĩ, *Maria* ã fi ke gé. Ti kej rã fag tóg nĩgnĩ kÿ nÿtĩ nĩ.

Ag tÿ ti kej ki rĩr

⁶² Tÿ vaj kÿ, vÿnh kán ke kurã ki Topẽ tũ to pã'i ag tóg, vÿnh mãn mũ sir. Kÿ ag tóg, *Pilatos* venh mũ mũ. ⁶³ Ti mÿ ag tóg: “vÿnh kar krĩn kónãn tĩ ãn tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ: “kurã tãgtũ ki sóg rĩr mãn ke mũ,” he ja ti nĩ. Ëg tÿ tag to jykrén kÿ ãg tóg, ã mÿ nén ã to vĩ sór mũ. ⁶⁴ Ëg mÿ tóg, porisa ag tÿ ti kej ki rĩr há tĩ, kurã tãgtũ ki. Jãvo tóg ãg mÿ, ti mré mũ tĩ ag tÿ ti to nón kÿ ti péjunh ha mẽ tĩ, kÿ tóg ãg mÿ ag tÿ vÿnh kar mÿ: “rĩr mãn ti, ti ter kar kÿ,” henh ha

mě tĩ gé,” he ag tóg, *Pilatos* mÿ. ⁶⁵ Kÿ *Pilatos* tóg ag mÿ: “he,” he mÿ. “Vÿ nÿtĩ, ti kej ki rĩr ke mÿ ag,” he tóg, porisa ù ag to. “Tĩ kej ki rĩr há han nĩ, ge kÿ,” he tóg. ⁶⁶ Kÿ ag tóg, mÿ kÿ ti kej to ag vin mÿ, ag tÿ ki rĩr jé sir. Ti kej nĩfe ěn jy ag tóg tógfĩn mÿ gé, vãfe tÿ, pãró to. Ěn ki ag tóg nÿtĩ nĩ, porisa ag, ù tÿ ti kej nĩfe kunÿg tũ nĩ jé.

28

Jesus rĩr mãn

(*Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10*)

¹ Věnhkán ke kurã tÿ *semana* kurã ve ki *Maria Madalena* fi tóg, ti kej venh tĩ mÿ, kusãg pẽ ki, *Maria* ù fi mré. ² Hã ra ga tóg, ragra ke tar han mÿ sir. Kÿ Topẽ tÿ jěně jafã tóg, kanhkã tá kãtére mÿ. Kÿ tóg pó tÿ ti kej jãnkã nĩfé ěn tĩn mÿ, kÿ tóg kri nĩ mÿ sir, pó ěn kri. ³ Tÿ tóg ta tÿ kóm kóm ke ve nĩ gé, Topẽ tÿ jěně jafã ěn ti. Ti kur vÿ kópréj nĩ, kukryr kó ri ke. ⁴ Kÿ porisa ag tóg jũrũn ke mÿ, kaměg kÿ ag tóg kãgter ve nĩ. ⁵ Kÿ Topẽ tÿ jěně jafã tóg, ùn tÿtã fag mÿ: “kaměg tũg nĩ,” he mÿ. “*Jesus* kaněg ãjag tóg mÿ, ag tÿ krunh to ùn sãg mÿ ěn ti. ⁶ Ki ti tũ nĩ, rĩr ti huri, há kÿ tóg ãjag mÿ tó ja nĩgtĩ. Ha kãge jěg, ãjag tÿ ti nÿgja ve jé. ⁷ Kuri, ha ti mré mÿ tĩ ag mÿ tónh mÿjěg, ti rĩr mãn ti. Ha vé, ãjag jo tóg tĩg mÿ, *Galilėia* ra. Tá ãjag tóg ti venh mÿ, ha vem nĩ. Inh vĩ kã jatun tũg nĩ,” he tóg, Topẽ tÿ jěně jafã ti, ù tÿtã fag mÿ. ⁸ Kÿ fag tóg, ti kej tá kãpa kÿ fũrũrũn mÿ mÿ sir. Fag mÿ tóg e tĩ. Ge ra tóg fag mÿ sér pẽ tĩ, há kÿ fag tóg pétẽ mÿ sir, fag tÿ *Jesus* mré mÿ tĩ ag mÿ tó jé.

⁹ Fag mũ ra *Jesus* tóg, fag kato tẽ mũ', kỹ tóg fag mỹ: “mỹ sér nýtĩm nĩ,” he mũ. Vãhã fag tóg, ti to grẽn ke mũ sir. Ti pẽn kãgmĩg fag tóg mũ, kỹ fag tóg, ti krẽm mũg ke mũ gé. ¹⁰ Kỹ *Jesus* tóg fag mỹ: “kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Ha mũjẽg, inh régre ag mỹ tó jé, ag tỹ ga tỹ *Galiléia* ra mũ jé. Tá ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg.

Porisa ag ón

¹¹ Fag mũn kỹ porisa tỹ *Jesus* kej ki rir mũ ẽn ag tóg, ẽmã ra mũ mũ. Tá junjun kỹ ag tóg, Topẽ tũ to pã'i ag mỹ tó kãn mũ, ag tỹ nẽn vég mũ ẽn ti. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. ¹² Kỹ ag tóg, kófa ag mré vẽnh mãn kỹ: “ẽg hỹn hẽ ri kenh mũ?” he mũ jagnẽ mỹ. Kỹ ag tóg, porisa ag mỹ jãnkamy e vin mũ sir. ¹³ “Ón kỹ vẽnh kar mỹ: “ẽg nũgnũr mũ jãvo *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg, ti péju ja nĩ, kuty si há tá,” hem nĩ,” he ag tóg. ¹⁴ “Hẽn ri ke mũn pã'i tỹ *governador* tóg mẽnũ mũ, ãjag nũgnũr ja ti. Kỹ ẽg tóg, ti mré vẽnh ke mũ, ti tỹ ãjag vóg kónãn tũ nĩ jé,” he ag tóg, porisa ag mỹ. ¹⁵ Kỹ porisa ag tóg, jãnkamy ẽn mãn kỹ vẽnh kar mỹ ónón mũ mũ sir, *Jesus* mré mũ tĩ ag to. Hã kỹ *Judeu* ag tóg, ver tag tó tĩ, ùnri.

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ vẽnh ven

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁶ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg, ga tỹ *Galiléia* ra mũ mũ, pãnónh ra, *Jesus* tỹ ag mỹ: “ẽn ra mũm nĩ,” he ja ẽn ra. ¹⁷ Tá ag tóg ti vég mũ sir, kỹ ag tóg, ti krẽm mũgmũg ke mũ sir. Hã ra tóg ù ag mỹ vẽnh mỹ tĩ. Ag mỹ tóg tỹ, ki hã ke tũ nĩ ve nĩ. ¹⁸ Kỹ *Jesus* tóg, ag rã hã jẽ kỹ, ag mỹ: “nẽn kar vỹ tỹ, inh krẽm ke nĩ ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he mũ.

19 “Hã kÿ mũjẽg, *povo* kar kanhrãn jé. Ag tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩn kÿ ag kygpem nĩ gé. Inh panh jiji tó kÿ, tĩ kósin jiji tóm nĩ gé, kÿ Topẽ kuprĩg jiji tóm nĩ gé, ãjag tÿ ag kygpe kÿ, fag ke gé. ²⁰ Kÿ isÿ ãjag mũ nén tó mũ kãmén kãn nĩ gé, ag tÿ ki króm jé. Ha mẽ, ãjag mré sóg jẽ nĩ, kurã kar ki, ãjag tovãnh ke tũ sóg nĩ ha, ga tũg ke kurã ki ke gé,” he tóg, *Jesus* ti, ti tÿ ti mré mũ tĩ ag jẽgnẽn kÿ.

Topẽ vĩ rá **New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 26 Mar 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc